

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfwamɨ́ rɨ́pi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyí” rɨ́niɨ́pi Ruko níriri eanpírini. O Jisasoyá wɨ́pɨ́sagfáyí womani. Judayí eni womani. Émáyyí dokítá worini. Poro t́ni Sairaso t́ni émáyyí anfyo wáf nurimerf́ná wirimeárogf́lorini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anfnamí nání nipeyimáná enáná egfápi nání nijf́á oimóniri rfwamɨ́ rɨ́pi eanfirini. Rfwamɨ́ nearf́ná Tiopiraso re oyaiwinirí eaninigini, “Iwamf́o ámá Jisasoyá sf́yikf́ imónigf́áyí sa Jerusaremí dání nimóniróná ayf́ Judayíni imónagf́á aiwí Goríxo xf́oyá kwíyípi sf́xí umímóáná anf́ apimi wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayf́ anf́yo nura neméfasáná ámi nuro émáyyí anf́yo eni nura neméfasáná enáná émáyyí obaxf́ eni Jisasoyá sf́yikf́ nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogf́awixini.” oyaiwinirí rfwamɨ́ neari rɨ́pi eni oyaiwinirí, “Pitaomi t́ni Poromi t́ni eni Goríxo nurípearí enf́ sf́xí weámíxíɨ́jowaúrání?” oyaiwinirí emímf́ amípi Jisaso enf́pa Pitaó xámí néra unf́pi nání níriri eari ámi rfwíyo Poro néra unf́pi nání níriri eari eninigini.

¹⁻² Tiopirasoxini, rfwamɨ́ nioni xámí níriri eanpí, ayf́ Jisaso iwamf́o eri wíwapiyiri enf́pi t́nf́ e dání sf́á xegf́ wáf wurimeiarigf́awamí —Awa xf́o rípeanowarini. Awamí Goríxoyá kwíyíyo dání sekaxf́ nurimáná xf́o anfnamí nání peyinfyi t́nf́ e nání níriri eanfirini. ³ O rfnɨ́ nimeari niperi niwíápnimeámáná sf́á 40 nóra warf́ná awa “O ámi sf́ɨ́ rfa ɨ́weani?”

oyaiwípoyiniri ámi ámi síwá winayiri Gorixo ámá xíoyáyí xwioxíyo mímeámí neri umeñweanfápi nání uréwapiyiri nerfíná awa síní ududf mé “Ayf orfani?” niyaiwiro níwipiómónímáná enáná re enjínigíní. ⁴ Awami awí neaárimáná sekaxf re urinjínigíní, “Ápo ‘Níseaiapímfáriní.’ searínjípí —Apí, ayf nioní searáná soyfne arfá niarígáfápiríní. Apí síní míseámeapa enáná anj Jerusaremí tfo dání níwárimí mupa nero apí nání weninjf nero ñweáfrixíní. ⁵ Ayf rípi nániríní. Jono wayf níseameairfíná iniígf tfiní seameainjfi aiwi síní sfá obaxf mórípa enáná Gorixo xíoyá kwíyf tfiní wayf seameainfáriní.” urinjínigíní.

Jisaso anjnamí peyinjf nániríní.

⁶ Awa ríxa awí neánímáná omí yarínjfi re wigfawixíní, “Ámínáoxíní, eníná negf wa míxí ináyf nimóníro negf nearfawéyo umeñweaagfápa ríná dání joxí ení axfpi míxí ináyf nimónírí Isírerene xwioxíyo mímeámí níneairí neameñwearfáraní?” Yarínjfi e wíagfa ⁷ o re urinjínigíní, “Sfá seyfne yarínjfi niarígáfápi nání parímonfáyi —Ayi ápo Gorixo xfo xegf nénf tñjo nimónírínjfpimí dání nírirí tagfíyiríní. Ayi nání seyfne níjfa imóníprí mimóníñagi nání áwanj searímíméiní. ⁸ E neri aiwi rípi nání níjfa imóníprí nání áwanj searímíiní. Kwíyf oyápi níseáimeari enj síxí seáímíxáná soyfne nioní seáimeañá mfkoyfne nimóníro ámá Jerusaremí ñweagfáyo áwanj urímero ámá Judia píropenisfyo tfiní Samaria píropenisfyo tfiní amí amí ñweagfáyo urímero ámá xwfa yoparf íkwfónínjfmí ñweagfáyo aí urímero éfrixíní.” ⁹ E nurárimáná awa síní síñwí wínarfíná o Goríxoyá díñj tfiní nípeyirí wigf síñwí anígfé dání agwf bimí aínínjínigíní. ¹⁰ Nípeyirí

agwí bimi aínáná awa sɪnɪ aɲɪnamɪ sɪɲwɪ anánɪɲáná re eɲɪnigɪnɪ. Ámá rapɪrapɪ apɪfá weɲɪ yínɪgɪfíwaú awa tɪɲɪ e nɪrómáɲɪri ¹¹ re urɪgɪfisixɪnɪ, “Gariri pɪropenɪsɪyo dáɲoyɪné, pí nánɪ re éf nɪrómáná aɲɪnamɪ wenɪɲɪ yánɪɲoɪ? Ámá o, Jisasoyɪ rɪnɪɲo seyɪné tɪe dánɪ Gorɪxoyá dɪɲɪ tɪnɪ aɲɪnamɪ nánɪ rɪxa nɪpeyirɪ aɪ soyɪné sɪɲwɪ wɪnarɪná peyɪfpa ámɪ axɪpɪ wepɪnɪnɪfárɪnɪ.” urɪgɪfisixɪnɪ.

Ámá womɪ Judaso nánɪ wayɪfá urɪpeagɪfá nánɪrɪnɪ.

¹² Awa dɪwɪ Oripɪyɪ rɪnɪɲɪpimɪ —Apɪ Jerusaremɪ dánɪ aɲwɪ e eɲɪpɪrɪnɪ. Sabarɪfáyo Judayɪ ná jɪamɪ mupa nero aɪ Jerusaremɪ dánɪ dɪwɪ mɪɲɪ apɪ tɪɲɪ e nánɪ ananɪ wagɪfáɲɪrɪnɪ. Apimɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nuro ¹³ rɪxa Jerusaremɪ nɪrémoro aɲɪ pákɪkɪ seáyɪ émɪ mɪrɪnɪɲɪwámɪ —Iwá awa sá wearɪgɪfiwárɪnɪ. Iwámɪ nánɪ wáiwɪyo nɪpeyiro páwigɪfawixɪnɪ. Awa wigɪ yoɪ rowarɪnɪ. Pitao tɪnɪ Jono tɪnɪ Jemiso tɪnɪ Adɪruo tɪnɪ Piripo tɪnɪ Tomaso tɪnɪ Batoromuo tɪnɪ Matɪyuo tɪnɪ Arɪpɪasomɪ xewaxo Jemiso tɪnɪ Saimonɪ Sereto tɪnɪ Jemisomɪ xewaxo Judaso tɪnɪ awarɪnɪ. ¹⁴ Ámá awa dɪɲɪ ná bɪnɪ tɪgɪfáwa nimónɪro ámá wɪ ámɪ tɪyɪ enɪ apɪxɪ wíwa tɪnɪ Jisasomɪ xɪnái Mariaɪ tɪnɪ Jisasomɪ xexɪrɪmeáowa tɪnɪ enɪ awa tɪnɪ nawínɪ awɪ neánayiro anɪɲɪ minɪ Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪ wɪayarɪná ¹⁵ sɪfá wɪyɪ ámá awɪ eánɪfáyɪ nɪnɪ ámá 120 eɲáná Pitao áwɪnɪmɪ éf nɪrómáná re urɪɲɪnigɪnɪ, ¹⁶ “Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, eɲɪná mɪxɪ ináyɪ Depito kwɪyɪ Gorɪxoyáɲɪpimɪ dánɪ Judaso nánɪ —O ámá ‘Jisasomɪ fá oxɪraneyɪ.’ yaiwɪfáyo o tɪɲɪ e nánɪ nɪpemeámɪ uɲorɪnɪ. O nánɪ nɪrɪrɪ Bɪkwɪyo eanɪpɪ surɪmá imónɪpaxɪ mimónɪɲagi nánɪ amɪpɪ Judaso eɲɪpɪ ayɪnánɪ xɪxenɪ imónɪɲɪrɪnɪ. ¹⁷ O none

tíni nemerane yaníwá nání urípeaní enagi nání o eni nearípeaníyí woríni. ¹⁸ (O sípí wikáriñpimi dání nígwí meanípi tíni xwáa bí bí nemáná e dání ná neáníríná xegí agwíyo áwínimi naríkiníri agwí amípi nípiní mĩxeánowiñnigíni. ¹⁹ Jerusaremí ñweagíáyí níní o e iníí nání aríá níwiro nání wigí píné tíni xwáa apí yoí Akerídamayi —Yoí míkí ayí ámá níperí ragí xwáayo puñí náníríní. Yoí e wírígíaríní.) ²⁰ “Xwíyáa rípi Bíkwí Samíyi ríníñyíyo níriníri eáníñagi nání Judaso xfo enípi eníriní, ‘Aní oyá yíwí imóníwínigíni. Ámá wí e mĩñweapa étríxíní.’ Xwíyáa apí surímá imónípaxí mimóníñagi nání amípi Judaso enípi xíxeni imóníñíriní. Xwíyáa ámí bí rípi Bíkwí axíyo eni níriníri eáníni, ‘O e nimóníri éwínigíníri rípeanípi ámá wo xe nimóníri éwínigíni.’ eáníñagi nání ²¹⁻²² noneyá wo anípa imóníñáná ‘Ayí ananíriní.’ rípaxí meníní. Ayínání ámá none Jisaso tíni emearíná íníná nawíní wagwáyí wo none tíni nawíní Jisaso wiápínímeanípi nání áwaní uraníwá nání aga orípeaneyí. Ámá iwamíó Jono wayí níneameaia wage dání Jisaso xegí xanoyá díní tíni anínamí nání peyiñe nání o tíni emeagwáyí wo nání raríñíni.” Pitao e uríagi ²³ ayí ámá waú nání —Wífo Josepi Basabasoyí ríníñoríní. Oyá yoí ámí bí Jasítasoríní. Wífo Mataiasoríní. Awaú nání re rínígfawíxíní, “Ámá rowaú ananí womí Judaso nání wayí rípeapaxowauríní.” níriníro ²⁴ Goríxomí yaríñí níwiro re urígfawíxíní, “Ámínáoxíní, joxí ámá níní wigí xwioxíyo sípí tíni naní tíni nání imóníñípi níjfoxi enagi nání ámá awaú gímíní go joxí simóníagi rípeáo síwá neaí. ²⁵ Jisaso awa wáf nurímeítríxíníri nearípeáagi aí Judaso xfo ‘Aníñí apí oimónímíní.’ mĩwimóní píní

níwíárití xegí ‘Oumíni.’ wimónaríñfímíni ríxa úf enjagí nání joxí o nání wayfá oimónírití síñf rípeáo síwá neait.” Yaríñf e níwimáná ²⁶ Judayf wigf yarígfápa neróná “Rowáú gímíni go xixeni ayo imónírfeníñoi?” níyaiwiro sárúñf nero Mataiasomí wáf wurímeiarígfá wé wúkaú síkwf wo awa tñní axfpi imóníni nání síjomí kumíxarígfawixíni.

2

Kwíyfpí Goríxomí dñf wíkwíroarígfáyo wímeanfpi nánírití.

¹ Sfá Pedikostíyí rarígfáyí —Sfá ayí Judayf aiwá omíñf síñfyo dání mífápi Goríxomí yayf wianíro nání nímeáa níbíro peaxf tarígfáyiríni. Sfá ayí imóníñáná ámá Jisasomí dñf wíkwíroarígfáyf añf wíwá axiwámí awí eáníñáná re eníñigíni. ² Aníñamí dání ríwípí xwéníñf íwf níra weapfíyí añf ayf ñweagfíwámí níwámíni árfó ináríniñíñigíni. ³ Árfó ináríniñáná síñwí wínfáyf wínígfawixíni. Rfá ápiáwíniñf imóníñf bí áipfíñawf néra nurí womíni níñweaxa úagí xíxe síñwí ainenígfawixíni. ⁴ Síñwí e ainenarfná re eníñigíni. Ayo níyoní Goríxo kwíyí xfoyápi ayá wí síxí umímoníñigíni. Síxí umímóáná kwíyfpí wímíxífpí tñní xixeni nero pfné xegí wí wíniyf mírípaxí imónígfáyf aí anani rípaxí nímoníro níra ugíawixíni.

⁵ Judayf wí —Ayf añf xwfá rírí níríminí amí gímí ikwíroníñfyo xíñígfáyírití. Goríxomí píráñfí oxídaneyíniro aníñf miní yarígfáyírití. Ayf níbímimáná Jerusaremí uríñígná ríwípí xwéníñf íwf níra weapíñfpi ínáríni. ⁶ Íwf níra weapáná ámá xwé ayá wí epfroyf nero Jisasomí xídarígfáyf wigf aga pfné xixegíni tñní níra waríñagfá arfá

n̄iwiro n̄áni ududf̄ nero ⁷ ayá n̄riwamóniro d̄iñf̄ s̄ñjá n̄iweániro re r̄in̄igf̄awix̄in̄i, “Ámá aga p̄né x̄ixegf̄n̄i t̄f̄n̄i rar̄igf̄á rowa nowan̄i Gariri p̄iropen̄is̄tyo d̄añf̄ men̄iran̄i? ⁸ Nowan̄i e d̄añowa en̄aḡi aiw̄i ar̄ige nero negf̄ aga p̄né oníná d̄áni arf̄á n̄iwia uñwá x̄ixegf̄n̄i t̄f̄n̄i nearar̄fn̄á arf̄á n̄iwia war̄iñw̄in̄i? ⁹ Nene wiene Patiyf̄ r̄in̄iñwaéne wiene Midiyf̄ r̄in̄iñwaéne wiene Iramiyf̄ r̄in̄iñwaéne wiene Mesopotemia d̄añene wiene Judia d̄añene wiene Kapadosa d̄añene wiene Podasi d̄añene wiene Esia d̄añene ¹⁰ wiene P̄irigia d̄añene wiene Pabiria d̄añene wiene Isipi d̄añene wiene Sairini t̄f̄ñf̄m̄in̄i Ribia p̄iropen̄is̄tyo d̄añene wiene Romi d̄añene nene n̄ib̄irane re ur̄f̄n̄iñwaéne —Wiene aga nepa Judayener̄in̄i. Wiene Judayf̄ yar̄igf̄ápi n̄ixf̄dirane n̄áni nawín̄i imóniñwaéner̄in̄i. ¹¹ Ám̄i wiene Kiriti d̄añene wiene Arebia d̄añener̄in̄i. E e d̄añene aiw̄i n̄inenen̄i wine wine awa am̄ipi Gorixo en̄íná en̄f̄ neán̄ir̄i yagf̄ȳf̄ n̄áni n̄inear̄ir̄fn̄á negf̄ aga p̄né x̄ixegf̄n̄iyo d̄áni rar̄iñagf̄a arf̄á wiar̄iñw̄in̄i.” E n̄rīga nuróná ¹² ududf̄ néra nuro ududf̄ nikár̄in̄iro n̄áni wí re n̄rīga ugf̄awix̄in̄i, “Pí neáimean̄i n̄áni r̄fa yar̄iñoi?” n̄rīga war̄iñagf̄a aiw̄i ¹³ wí r̄iperir̄f̄ n̄iwiro re n̄ira ugf̄awix̄in̄i, “Awa wain̄f̄ s̄iñf̄pi xwé n̄in̄imáná papikf̄ nero n̄áni rar̄iñoi.” n̄ira ugf̄awix̄in̄i.

Pitao Jiaso n̄áni xw̄iyf̄á ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁴ E n̄ira war̄fn̄á Pitao Jiasoyá wiep̄sagf̄ wé wúkaú sikw̄f̄ wo imónigf̄á w̄fa t̄f̄n̄i éf̄ n̄irómáná en̄f̄ t̄f̄n̄i rep̄iyf̄ ner̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Gf̄ Judia p̄iropen̄is̄tyo d̄añf̄ȳfn̄é t̄f̄n̄i ámá am̄i am̄i d̄áni n̄ib̄iro Jerusalem̄i ur̄f̄n̄igf̄áyfn̄é t̄f̄n̄i nion̄i rep̄iyf̄ seaiar̄fn̄á p̄irán̄iñf̄ arf̄á ókiar̄f̄ n̄imóniro none neáimeáf̄pi n̄áni n̄ijf̄á imón̄ipoȳi. ¹⁵ Ayf̄ r̄ipi n̄áni searar̄iñ̄in̄i. Agw̄i s̄in̄i 9:00 a.m. ámá

wainf xwapf minpa yarigfina imonijagi nani soyne ama nionf tfini re rogfá rowa nani yaiwiarigfápi nepa papikf nero mirarigo. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayf enina wfa rokiamoagf Joero yi rinigo niri ri eaagf rípi, ayf apirini, ¹⁷ ‘Gorixo re rariní, “Sfa yoparfyf tfinina kwíyf nioniyápi tfini ama nfini wíyf wíyoní ayá wí sixf umímóaná segf niaíwí oxí tfini apixí tfini xwíyfá nioniyápi wfa uróki-amoaro segf íwf síkínyíyf íkwíkwí yáriro segf xweyaníyf oríjáf winiro epfrfáriní. ¹⁸ Ina ama wíyá xínáiwáníjáf nimóniro omíjáf wiirigfá oxowami tfini apixíwami tfini ayo aí gf kwíyfpi tfini sixf umímóaná xwíyfá nioní nani wfa rokiamopfrfáriní. ¹⁹ Nioniyá dñjáf tfini anjáf píríyo dání ayá riwamónipaxf imóníjáf iníri xwíá rírímí dání ekíyíjáf iníri nerfina re enfáriní. Xwfarími ragf purí rfá werí síjwirfá awímíjíníjáf imóníjáf tíri yarfina ²⁰ anjáf píríyo sogwf sfá yiníri emá ragf ríjáf imóníri enfáriní. E nemána enána sfá Ámínáoní ama niyoní mí ómómíximí wimfa nani seáyí e imóníjáfí parímonfáriní. ²¹ Ayi síní míparímopa enána ama dñjáf níníkwíroro ‘Ámínáoxíní, yeáyí neayímíxemeaí.’ nírfá niyoní yeáyí uyímíxemeámfáriní.” Gorixo e rariní.’ wfa rokiamoagf Joero e níri ri eaagfpi ama rowa yarfina seyne axfpi xixení wínarigo.

²² “Gf Isireríyíne, xwíyfá nioní searímí rípi ení arfá nípoyí. Nasaretí dñjáf Jisaso nani raríjíní. O Goríxoyá dñjáf tfiní emímí tfiní ayá riwamónipaxf imóníjáfpi tfiní amípi bí ama mepaxf imóníjáfpi tfiní néra unjípímí dání Goríxo síwá réníjáf neainfáriní, ‘O nioní nírféarí uowárenapíjáoíriní.’ síwá éníjáf neainfáriní. O seyne tfiní níjwearfina néra unjáf apí nípíní nani seyne níjáf imónígo. ²³ Enina Goríxo xewanigo ‘Apí neríjáfípmí dání amáyo yeáyí uyímíxemeámíjíní.’ níyaiwíaríri

ipimoárinjɔ́pɔ́ tɛ́nɛ́ xixenɛ́ segɛ́ manjɔ́yo dánɛ́ omɛ́ áamá Gorɛ́xo nánɛ́ dɛ́njɛ́ wí mɛ́moarɛ́gɛ́áyɛ́ yoxáfpámɛ́ enjɛ́ noro nɛ́yekwɛ́roáɛ́ro pɛ́kɛ́gɛ́awixɛ́nɛ́. ²⁴ Omɛ́ pɛ́kɛ́gɛ́á aiwɛ́ pɛ́yɛ́pɛ́ omɛ́ anɛ́njɛ́ gwɛ́nɛ́njɛ́ yinɛ́paxɛ́ meɛ́jagɛ́ nánɛ́ Gorɛ́xo nɛ́kwearɛ́njɛ́pimɛ́ dánɛ́ sɛ́njɛ́ wimɛ́xáná ámɛ́ wiápnɛ́nɛ́meanɛ́nɛ́gɛ́nɛ́. ²⁵ Mɛ́xɛ́ ináyɛ́ Depito o nánɛ́ nɛ́rɛ́rɛ́ rɛ́wamɛ́njɛ́ re eaagɛ́pɛ́ nionɛ́ seararɛ́njápnɛ́ tɛ́nɛ́ xixenɛ́rɛ́nɛ́, ‘Ámɛ́náo nionɛ́ njɛ́weanɛ́áé íníná njɛ́weanɛ́gɛ́ wɛ́narɛ́njanɛ́gɛ́nɛ́. O nionɛ́ tɛ́njɛ́ e anjwɛ́ e nɛ́njɛ́weanɛ́gɛ́ nánɛ́ óf bɛ́ emfámantɛ́. ²⁶ Ayɛ́nánɛ́ gɛ́ xwioxɛ́yo dánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́fá nɛ́nɛ́nɛ́rɛ́ yayɛ́ xwɛ́yɛ́fánɛ́ rarɛ́njɛ́nɛ́. Apɛ́nɛ́ marfáá, gɛ́ wará urɛ́ epaxɛ́ rɛ́rɛ́ “Nɛ́rɛ́rɛ́nɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́njɛ́ imónɛ́mɛ́fa nánɛ́ nimɛ́xɛ́nɛ́fáranɛ́? Oyi, e nimɛ́xɛ́nɛ́fáranɛ́.” nɛ́yaiwiri dɛ́njɛ́ nɛ́sikwɛ́mori njɛ́weanɛ́nɛ́. ²⁷ Ayɛ́ rɛ́pɛ́ nánɛ́rɛ́nɛ́. Joxɛ́ dɛ́njɛ́ nionɛ́yá pɛ́yɛ́njɛ́ siwɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́, Xedisɛ́yɛ́ rɛ́nɛ́njɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́ nɛ́nɛ́wáɛ́rɛ́mɛ́ onunɛ́rɛ́ mɛ́niú erɛ́ áamá joxɛ́ anɛ́njɛ́ minɛ́ rɛ́xɛ́darɛ́njaónɛ́ xwáɛ́rɛ́páyo dánɛ́ pɛ́yɛ́ oenɛ́rɛ́ sɛ́njwɛ́ mɛ́nanɛ́ erɛ́ erɛ́fa nánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́sikwɛ́mori njɛ́weanɛ́nɛ́. ²⁸ Óf dɛ́njɛ́ nɛ́yɛ́mɛ́njɛ́ imónɛ́njɛ́pɛ́ íníná njɛ́wéamɛ́fa nánɛ́yi joxɛ́ rɛ́xa sɛ́wá njɛ́rɛ́nɛ́. Joxɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́nɛ́kɛ́kayorɛ́nɛ́ nionɛ́ tɛ́nɛ́ nɛ́njɛ́wearɛ́njoxɛ́nɛ́njɛ́ imónɛ́njagɛ́ nánɛ́ dɛ́njɛ́ nɛ́fá bɛ́ onɛ́miápnɛ́ mɛ́nɛ́nɛ́ aga xwé nɛ́nɛ́nɛ́njɛ́. Depito e ragɛ́rɛ́nɛ́. ²⁹ Gɛ́ ámáyɛ́né ‘Nɛ́gɛ́ arɛ́o Depito nánɛ́ xwɛ́yɛ́fá bɛ́ oseareɛ́njwɛ́pémɛ́nɛ́.’ nimónarɛ́nɛ́. O nɛ́péagɛ́ xwɛ́fá weyáɛ́rɛ́gɛ́o xwáɛ́rɛ́pá sɛ́nɛ́ jɛ́e rɛ́pɛ́nɛ́nɛ́. ³⁰ Ayɛ́nánɛ́ enɛ́nɛ́ o wɛ́fá rókiamoarɛ́njɛ́ wo imónɛ́njagɛ́ nánɛ́ re nɛ́yaiwiri ‘Gorɛ́xo sɛ́njáyo dánɛ́ “Dɛ́xɛ́ rárfawéyɛ́ wo mɛ́xɛ́ ináyɛ́ nimónɛ́rɛ́ joxɛ́ meɛ́njɛ́wearɛ́njɛ́pa axɛ́pɛ́ meɛ́njɛ́wéanfáranɛ́.” nɛ́rɛ́njonɛ́rɛ́fánɛ́?” nɛ́yaiwiri nánɛ́ ³¹ ná rɛ́wɛ́yo imónɛ́nɛ́fápnɛ́ nánɛ́ njɛ́fá nimónɛ́rɛ́ Ki-raiso, arɛ́owayá xwɛ́fá piaxɛ́yo dánɛ́ iwiaronɛ́foyi rarɛ́njwáo xwáɛ́rɛ́páyo dánɛ́ wiápnɛ́nɛ́meanɛ́fápnɛ́ nánɛ́ rɛ́njɛ́rɛ́nɛ́. Xwɛ́yɛ́fá o rɛ́njɛ́ rɛ́pɛ́ ‘Joxɛ́ gɛ́ dɛ́njɛ́ pɛ́yɛ́njɛ́ siwɛ́ tɛ́ámɛ́nɛ́ nɛ́nɛ́wáɛ́rɛ́mɛ́

rɪŋfɪmɪntɪ. Seyfne tɪntɪ segf niaiwɪf tɪntɪ ámá ná jfami aŋf gɪmɪ ɲweagfáyo —Ámá Gorɪxo xfoyá oimónfɔyɪntɪrɪ wéyo fá umɪrɪnfá gɪyɪf gɪyo —Ayo ɲiyonɪ nánɪ Gorɪxo e rɪŋfɪ ɛɟagɪ nánɪ rarɪŋɪntɪ.” urɪŋɪnɪgɪntɪ.

⁴⁰ O xwɪyɪfá ámɪ ayá wɪ tɪntɪ woákɪkɪ ɲɪwɪrɪ ɛŋf rɪrémɪxɪf ɲɪwɪa nurɪ re urayɪŋɪnɪgɪntɪ, “Xeanɪŋf ámá uyɪntɪf yarɪgɪfá tɪyo wímeanfáɲɪ nene ɛntɪ neáímeanɪgɪntɪrɪ wáyɪf ɲɪseainɪrɪ Gorɪxo yeáyɪf oneayimɪxemeanɪrɪ kɪnɪmónfɪrɪxɪntɪ.” urayɪŋɪnɪgɪntɪ.

⁴¹ Ayɪnánɪ ámá Pitaɔ rarɪŋfɪɲɪ nánɪ dɪŋfɪ ɲɪkwɪroɔro “Ayɪf nepaxɪntɪ.” wɪaiwɪfáyɪf wayɪf ɲɪmearɔ nánɪ sfá ayimɪ Jisasomɪ xfdarɪgɪfáyɪf tɪntɪ ámá sɪŋfɪ ámɪ 3,000 kumɪxɪnárɪgɪfawɪxɪntɪ. ⁴² Sɪŋfɪ kumɪxɪnárɪfáyɪf anɪŋfɪ minɪf rɪɲɪfɪ néra ugɪfawɪxɪntɪ. Wáf wurɪmeiarɪgɪfáwa uréwapɪyarɪfná arɪfá wɪayɪro xɪxe arɪrɪá inayɪro Jisaso pɛŋfɪɲɪ nánɪ dɪŋfɪ wimɔntɪ nánɪ aiwá nawɪntɪ nayɪro Gorɪxomɪ xwɪyɪfá rɪrɪmɪf wɪayɪro néra wagɪárɪntɪ.

Jisasomɪ uxɪdarɪgɪfáyɪf ɛgɪfáɲɪ nánɪrɪntɪ.

⁴³ Wáf wurɪmeiarɪgɪfáwa Gorɪxoyá dɪŋfɪ tɪntɪ emɪmɪf ayá wɪ ero ayá rɪwamónɪpaxɪf imónɪŋfɪɲɪ ayá wɪ ero yarɪŋagɪfá nánɪ ámá ɲɪntɪf wáyɪf nero “Pɪ oéɔyɪntɪrɪ rɪfa neáíwapɪyarɪŋɔɪ?” ɲɪyaiwɪro e yarɪfná ⁴⁴ Jisasomɪ dɪŋfɪ wɪkwɪroarɪgɪfáyɪf ɲɪntɪf ɲɪkumɪxɪntɪro nawɪntɪ nemo amɪpɪ wɪgɪf imónɪŋfɪɲɪfɪ aɪf tɪntɪf rɪxa nawɪntɪ ɲɪxɪrɪro ⁴⁵ wɪgɪf wo amɪpɪf bɪf nánɪf dɪwɪf ikeamónfagɪ ɲɪwɪntɪrɪfná wɪgɪf xwɪfáranɪf, amɪpɪranɪf, ɲɪgwɪf nánɪf bɪf nero dɪwɪf ikeamónfomɪ arɪrɪá ɲɪwɪro e néra wagɪárɪntɪ. ⁴⁶ Sfá ayɪf ayo nawɪntɪ nemoóná aŋfɪ rɪdɪyowá yarɪgɪfɪwámɪf awɪ neánayɪro wɪgɪf wɪnɪyɪf tɪntɪf aiwá ɲɪnayɪróná aiwá ɲɪntɪrɪ ɲɪntɪro wɪkɪf tɪntɪf bɪf onɪmɪáɲɪf minɪf aga yayɪf seáyɪmɪf dánɪf ɲɪntɪro ⁴⁷ Gorɪxomɪ yayɪf seáyɪf e numero e yarɪfná ámá

Gorixomi yayf seáyimi dání umeri yarɪɪagɪ sɪɲwɪ nɪwɪnɪro ¹⁰ omi rɪxa mí nɪwómɪxɪro “Ámá aɲf ɪwí Awiaxoɪ rɪnɪɲɪyimi nɪɲwearɪ nɪgwɪ nánɪ rɪxɪɲf neararɪɲo ayf ro orɪnɪ.” nɪyaiwiro nánɪ “Arɪge neri naɲf rɪfa imónɪɲoɪ?” nɪyaiwiro ududf bɪ onɪmiáɪpɪ mé o imónɪɪpɪ nánɪ dɪɲf nɪyága ugɪawixɪnɪ.

Pitao aɲf rɪdɪyowá yarɪɪɪwámɪ dání urɪɲf nánɪrɪnɪ.

¹¹ Omi naɲf wimɪxɪagɪ nánɪ Pitaomi tɪnɪ Jonomi tɪnɪ nɪmakɪkɪyiri aɲf wiámɪó Soromonoyáɪ rɪnɪɲɪpimi roɲáná ámá nɪnɪ mɪrɪ nɪbɪmiro ududf ikárɪnarɪná ¹² Pitao ámáɪ e yarɪɪagɪa nɪwɪnɪrɪ nánɪ nɪwiáɪnɪmearɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Gɪ Isɪrerɪyɪné, pɪ nánɪ ududf ayá wɪ nikárɪnɪro sɪɲwɪ agwɪ yeanarɪɲoɪ? ‘Egɪ eɲf sixɪ eánɪɲyɪo dánɪranɪ, sɪwɪ wé rónɪɲf yarɪɪɪpimi dánɪranɪ, omi naɲf wimɪxɪagɪ aɲf yarɪnɪ.’ rɪyeaiwiarɪɲoɪ? Oweoɪ! ¹³ ɲwɪfá negɪ arɪowa Ebɪrɪfamo tɪnɪ Aisako tɪnɪ Jekopo tɪnɪ awayáomi xewaxo Jisaso ámɪ seáyɪ e oimónɪrɪ wimɪxarɪnɪ. O seyɪné émáɪ opɪkɪpoyɪnɪrɪ wiowáraná Pairato ‘Jisaso ɪwɪ bɪ méf eɲagɪ nánɪ gwɪ nɪwɪkwearɪ owárɪmɪnɪ.’ wimónɪagɪ aɪ seyɪné Pairatoyá sɪɲwɪyɪo dání rɪwɪ umogɪorɪnɪ. ¹⁴ Ámá aga wé rónɪɲorɪnɪ. Sɪyikwɪ bɪ mínɪɲorɪnɪ. Omi seyɪné rɪwɪ numero ámá pɪkɪxwɪrɪfó yarɪɲf wo nánɪ ‘Neawáriɪ.’ urɪɪɪawixɪnɪ. ¹⁵ Seyɪné dɪɲf nɪyɪmɪɲf mɪkɪ ikɪɲɪpɪ xiáwomi nɪpɪkiro tɪagɪa aiwɪ Gorɪxoyá dɪɲyɪo dání xwárɪpáyo dání nɪwiáɪnɪmearɪ neáɪmeanɪf mɪkone wawirɪnɪ. ¹⁶ Jisasomi yawawi dɪɲf wɪkwɪroarɪɪgwɪɪpimi dání ámá sɪkwɪ ikɪ eɲf ro —O seyɪné sɪɲwɪ wɪnɪro nɪɲfá imónɪro egɪorɪnɪ. O apimi dání rɪxa sɪkwɪ sɪwɪfá yɪɲoɪ. Oyɪ, yawawi Jisasomi dɪɲf nɪwɪkwɪrorai éwɪ eɲagɪ nánɪ ámá ro segɪ sɪɲwɪyɪo

dáni rixa nanf̄ nimóniri sixf̄ kwíyínj̄f̄ oṅoṣi. ¹⁷ Ai niri xímeáyíné, nioni nijf̄árini. ‘Seyf̄né Jisasomi ríwíf̄ nomoróná majf̄á nero “Gorixo uowárenap̄iṅorf̄ani?” miyaiwí wiarf̄ná segf̄ áminá seameṅweagf̄áyf̄ eni axf̄p̄i wigf̄árini.’ nimónarini. ¹⁸ E neri aiwi xwíyíf̄á eṅíná Gorixo xegf̄ wíá rókiamoagf̄áwayá maṅf̄yo dáni áamá nene yeáyf̄ neayimixemeanf̄a nání xwíá piaxf̄yo dáni iwiaronf̄oyi raríṅwáo nání re ragf̄p̄i, ‘O ríniṅf̄ nímeari penf̄árini.’ ragf̄p̄i, ap̄i seyf̄né wikáríḡf̄ápimi dáni xixeni imóniṅf̄rini. ¹⁹⁻²⁰ Ayináni Gorixo seyf̄né segf̄ f̄wíf̄ egf̄áp̄i yokwarimf̄ oneaiiniri nání d̄iṅf̄ síp̄i níseairi ríwíminí nímamoro xfo t̄f̄ám̄ini k̄inimónf̄poyi. Gorixo ámi Jisasomi —O arf̄owayá xwíá piaxf̄yo dáni iwiaronf̄oyi raríṅwáo, nene yeáyf̄ neayimixemeanf̄a nání urf̄peaṅorini. Om̄i nene nání ámi neawáriénap̄iyiri d̄iṅf̄ sixf̄ neamímor̄i enf̄áyi parimówiniḡiniri nání segf̄ f̄wíf̄ egf̄áp̄i ríwíminí nímamoro xfo t̄f̄ám̄ini k̄inimónf̄poyi. ²¹ O xegf̄ d̄iṅf̄ t̄f̄ni ámi wainf̄ wainá weap̄ipaxf̄ menini. Gorixo am̄ip̄i s̄iṅf̄ b̄i im̄ixinf̄áyi nání —Ayi eṅíná dáni xegf̄ wíá rókiamoagf̄áwayá maṅf̄yo dáni ragf̄yirini. Ayi nání sin̄i aṅf̄nam̄i weníṅf̄ neri ṅweani. ²² Moseso o nání niri ríf̄ná re ragf̄ eṅagi nání raríṅini, ‘Arírá seainf̄a nání Áminá Gorixoyá d̄iṅf̄ t̄f̄ni segf̄ imóniṅf̄yíf̄ wo wíá rókiamoaríṅf̄ nionf̄niṅf̄ nimóniri iwiaronf̄árini. Am̄ip̄i o searf̄f̄ níni seyf̄né arf̄a níwiro xixeni éf̄rixini. ²³ Ámá wíá rókiamoaríṅf̄ imónf̄omi arf̄a m̄iwíf̄áyf̄ sin̄i wigf̄ Isireri wíníyíf̄ t̄f̄ni nawíni níkumixin̄tro ṅweap̄f̄rixiniri Gorixo áamá ayf̄ ayo niyon̄i em̄i p̄p̄ikimf̄ enf̄árini.’ Moseso e ragf̄ eṅagi nání raríṅini. ²⁴ Gorixoyá wíá rókiamoagf̄á nowani, Samueroyi riniṅo wuríyige dáni oyá ríwíyo dáni níwuriya b̄iḡf̄áwa eni am̄ip̄i Jisaso

seáyí e wimóniŋo —O Anasoyí riniŋorini. O tñni oyá ámá axígwíowa Kaiapaso tñni Jono tñni Arekísadao tñni agwíowa eni awí eánfáwa tñni awí neánro ŋweañáná ⁷ Pitaomi tñni Jonomi tñni gwí aŋyó dání nimeámi nbiro awí eánigfáyo áwini e éf uráráná yaríŋf re wigfawixini, “Sikwí ikf enomi píraníŋf níwimixirfná arige wífirini? Pí enf eáníŋfipimi dánrani, yof goyápimi dánrani, neríná awagwí éfípi éfirini?” urfagfa ⁸ Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí sixf winiŋagi nání níwiápnimeari re uríŋnigini, “Isirerene neameŋweagfóyfné tñni negf ámínáoyfné tñni ⁹ yawawi sikwí ikf enf romi naŋf imixf wífipi arige neri naŋf imixf írfaniri agwi níjfa imónanro nání yaríŋf yeaiaríŋagfa nání ¹⁰ api nání soyfné níjfa xixeni imónipiri nání áwanf bi osearimini. Ámá naŋf imónif re éf ronf ro yawawi Nasareti dánf Jisasi Kiraisomi dání —Omi Isirerene rfwf umóaná íkfáyo yekwíroárfagfa aiwi Gorixo ámi síŋf wimixfagi nání wiápnimearorini. Omi dání ámá ro naŋf imónifirini. ¹¹ ‘O gorfani?’ miyaiwipa époyi. Bíkwiyo niriñiri eáníŋfipi tñni xixeni síŋá aŋf mirarigfóyfné ‘Sipiorini.’ niriñiri emi mogfo Gorixo nimeari aŋf xfo miraríŋiwámi iwamfo nítiwayirori ejo, ayf ná woni onirini. ¹² Ámá nene yeáyí neayimixemeapaxf imóníŋf ámi wo menini. Gorixo ámá nene yeáyí neayimixemeapaxf imóniŋo nání níneariffná ámá tñni xwíá riri nírimini ŋweagfáyo aiwi yof ámi wo nání niriñiri nearíŋfimaní. Ayf ná woni onirini.” uríŋnigini.

¹³ Xwirixf umearigfáwa Pitao tñni Jono tñni masifá bi miwí raríŋagfi níwiniróná awaú sikurfá megfiwáú aga kinixowáú enagfi nání níjfa nimónro nání ududf nero “Awaú arige neri níjfa awaú rarigfípi

imónigfírřani?” niyaiwiróná rřxa řřwřf mí niwómĩxĩro re yaiwigřawixĩni, “Awaú Jisaso řřni emeagřřwaurřani?” niyaiwiro ¹⁴ ámá řřkwřf ikřf eņřf naņřf imónřo awaú řřni nawĩni roņagřf nánĩ ámi xwřyřfá bi murřpaxřf imónigřawixĩni. ¹⁵ E nerřf aiwřf awaúmi sekaxřf “Awagwřf xwřřxřf eamearřřwá re přni niwiarřmi břarřwámĩni bi řřweápiyi.” nurřmáná wigřřpi xwřyřfá nimřxĩro ¹⁶ re rřniğřawixĩni, “None awaúmi pí wianřwřni? Ámá oxřf apixřf nřni Jerusaremi re řřweagřfáyřf emĩmřf seáyřf e imóniņřf éřřpi nánĩ rřxa niřřfá imóniņoi. Ayináni none wřf ‘Awaú méřřřni.’ urřpaxřf mimóniņagřf aiwřf ¹⁷ xwřyřfá awaú rarřğřřpi ámi řřni bi řřni nřřiga nuro ámá nřni rřnimepřřřixĩni awaúmi ikwairřřf niwirane ‘Awagwřf ámi arřkĩ bi řřni ámá Jisasořf rřniņo nánĩ murėwapřyipa eri xwřyřfá murřpa eri épiyi.’ ouraneyřf.” nřřniņro ¹⁸ “Awaú ámi obřpiyi.” nřřmáná řřwřf ikaxřf re urřğřawixĩni, “Awagwřf ámi arřkĩ bi řřni Jisaso nánĩ murėwapřyipa eri xwřyřfá murřpa eri épiyi.” urřagřfá aiwřf ¹⁹ Pitao řřni Jono řřni re urřğřřřixĩni, “Gřmĩni gřřpi Gorřxoyá řřwřřyo dánĩ xřxenřf řřfá imónĩni? Yawawi Gorřxo yearřiņřpi niřřřřřai nerřřná ‘Awaú Gorřxoyá řřwřřyo dánĩ naņřf yariņi.’ rřseaimónarřni? O yearřiņřpi mé soyřné yeararřğřřpi niřřřřřai nerřřná ‘Awaú Gorřxoyá řřwřřyo dánĩ naņřf yariņi.’ rřseaimónarřni? Sewaniņoyřné dņřf niņoro řřpoyřf. ²⁰ Ayřf riřpi nánĩ rarřiņwiřf. Yawawi wřniğwřřpi řřni arřfá wigwřřpi řřni wřf přni niwiarřři mirřpaxřf meņagřf nánĩ rarřiņwiřf.” urřagřři ²¹ awa iwanřf mépepaxřf imóniņřpi nánĩ přfá niņegřniņro nánĩ ámi ikwairřřf bi řřni niwia nřřřřfá ámá nřni awaú éřřpi nánĩ Gorřxomi yayřf seáyřmi umearřřagřfá nánĩ awaúmi sa wariğřawixĩni. ²² Ámá emĩmřf neri naņřf imĩřřřio, o xegřf

xwiogwí ríxa 40 nímúrori ámináo enagi nání áamá níní Goríxomi yayí seáyími numéra ugáfawixíni.

Goríxomi xwiyfá rirími wigfá nánirini.

²³ Xwíríxí umearígfáwa awaúmi wáraná awaú egí níkumíxíniro yarígfáyí tñí e nání nuri apaxfpáníñí imónígfá xwéowa tñí wigí Judayí ámináowa tñí urfá nípiní nání repíyí níwia úagfí ²⁴ ayí arfá e níwimáná dñí ná bñí tfgfáyí nimóníro Goríxomi xwiyfá rirími níwiro re urígfawixíni, “Ámináoxíni, joxí anína tñí xwíarí tñí rawírawá tñí imíxíri amípí níní ayo níyoní yaríñfí imíxíri enjoxíni. ²⁵ Xwiyfá joxiyá rípi díxí kwíyípi dání negí arfo Depito —O díxí rínáíníñí nimóníri omíñí siagoríni. O níriri Bíkwyó ríwamíñí re enjíríni, ‘Émáyí pí nání míxí rfá ápiáwí níwerfíñí imónígfawixíni? Pí nání wigí surfímá imónínfápi nání ipímoáragfawixíni? ²⁶ Áminá Goríxomi tñí áamá xfoyá dñí tñí xiáwowayá xwíá piaxfyo dání niwiarorí yeáyí uyimíxemeáwínígníri urípeañomi tñí awaúmi míxí ináyí xwíá tfoyó dñí tñí ámáyo umenweagfáwa tñí míxí wianíro nání míxí épfímíxamoro xopírárí wianíro nání awí neáníro egfawixíni.’ Depito díxí kwíyípi tñí e níriri enjíríni. ²⁷ Apí tñí xíxeni aní rípi dání míxí ináyí Xeroto tñí gapímaní Podiasí Pairato tñí émáyí ámi wa tñí negí Isíreríyí tñí díxí riwaxo Jisasomi —O díxí rínáíníñí nimóníri siiaríñoríni. Síyikwí bí máníñoríni. Omí xopírárí wianíro nání awí eánígfawixíni. ²⁸ E nerí aiwí joxí majfá imóníñfípi yaníro nání awí reánígfawixíni? Oweotí, sa Goríxoxí enína ení neánírfná pí pí e éfríxíni ipímoáragfawixíni yaníro nání awí eánígfawixíni. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxíni, agwí joxí awa íkwairí níneairo nearfápi dñí kíkayotí.

enǝ rirémixǝ yarǝno enǝgi nánirini. Yoǝ e wǝrǝgforini.
³⁷ O eni xwǝǝ surǝmá bi tǝjorini. Api bǝ nemáná
 nigwǝ xǝǝpi nimeámi nibiri wáf wurǝmeiarǝgǝǝawa negǝ
 uyǝpeayǝyo yanǝ owǝpoyǝniri mini winǝnigini.

5

Ananiaso tǝni Sapairá tǝni xiapǝxiagwǝ ayáú
 nánirini.

¹ Ámá wo xegǝ yoǝ Ananiasoyǝ rinǝno tǝni xiepi xegǝ
 yoǝ Sapairáyi rinǝni tǝni egǝ xwǝǝ surǝmá bi á máyo
 nigwǝ nánǝ bǝ neri ² xiagwo xiepi nijǝǝ imónǝǝnáná nigwǝ
 xǝǝ bi xegǝ yumǝ nǝtimáná bi wáf wurǝmeiarǝgǝǝawa
 “Nigwǝ xǝǝ niþini api neaiaparini.” oyaiwǝpoyǝniri
 nimeámi nuri mini wíagǝ aiwi ³ Pitao re urǝnǝnigini,
 “Ananiasoxini, Obo xǝo wimónarǝǝpi oeniri dǝǝ
 rǝxǝxéróoxini, pi nánǝ kwǝyǝ Gorǝxoyáþimi yapǝ
 wíwapiyimini xwǝǝ bǝ nerǝná nigwǝ xǝǝpi bi dǝxǝ
 þini nǝtimáná bini neaiaparǝni? ⁴ Sini bǝ mepa
 nerǝná dǝxǝ mimónarǝǝþirani? Xwǝǝ api bi nerǝná nigwǝ
 xǝǝpi dǝxǝ dǝǝ tǝni pi pi ‘Oemini.’ nǝsimónǝǝná
 anani mepaxǝþirani? E nimóniri aí joxi pi nánǝ
 dǝǝ inimi nikwǝrónimáná ‘Wáf wurǝmeiarǝgǝǝawami
 yapǝ owíwapiyimini.’ yaiwǝnigini? Yapǝ joxi
 neaiwapiyimini éþi, ayǝ á máone marǝǝǝ, Gorǝxomi
 wíwapiyimini éǝnigini.” urǝgǝ ⁵ Ananiaso xwǝyǝǝ
 api arǝǝ niwimáná re enǝnigini. Xwǝǝyo niþierori
 dǝǝ niyámǝga unǝnigini. Dǝǝ niyámǝga úáná á má o
 éþi nánǝ arǝǝ wǝǝyǝ nǝni wáyǝ nikarǝga ugǝawixini.
⁶ O dǝǝ niyámǝga nuri þiyǝ wengǝǝ íwǝ sǝkǝǝowa
 niwiáþnimearo rapǝrapǝ tǝni wowǝ nero nimeámi
 nuro xwǝǝ weyarǝgǝǝawixini.

⁷ Ananiasomi xiepi xegf wi e sepiá bi onimiápi niñweanisaná xegf xiagwomi winffpi nani sini majfi nimónirfná Pitao tñf e nani nibiri páwíáná ⁸ o re uriniginini, “Nigwí xwía bf nerfná xéfi pi nipinipi, ayf rípi apirani? Jíxi nirei.” urfagi “Ayf rípi apirini.” uraná ⁹ Pitao re uriniginini, “Ayagwí pí nani ‘Kwíyí Ámináooyápi enj eáninipirfaniri yapf niwíwapiyirai iwamtó owíwapiyaiyi.’ rinfisixini? Ámá dixf ragwo xwía weyárfáwa ríxa íwí e riwa rónapinói. Jíxi eni xwía ríweyáripfiri nimeámi rupíráoi.” uraná re eniginini. ¹⁰ Í eni Pitaoyá síkwf tñf e nipiérori dñf niyámiga uniginini. Dñf niyámiga úagi íwf síkñowa níwíapíro í piyf wenagi niwíniro nimeámi nipeyero xegf oxo xwía weyárfé midáninjf e xwía weyárféawixini. ¹¹ E éaná Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñni tñni ayaúmi wímeápi nani arfá wífa giyf giyf tñni wáyf níkaríga wagfárinini.

Wáf wuri meiarigfáwa emimf xixegfni ayá wí egfá nánirini.

¹² Wáf wuri meiarigfáwa ámá wigf tñamini mimónigfáyf tñe nimerfná emimf tñni ayá ríwamónipaxf imóninjf tñni néra nuro axfpi nawini nimóniro anj rídiyowá yarigfiwami inimi awí neánirfná anj wíamtó Soromonoyá rininipimi awí neániro yayíagfa aiwi ¹³ Jisasomi dñf miwíkwíroarigfáyf wáyf nero nani “Awa tñni awí bi oéananeyi.” miyaiwipa yagfárinini. E nero aí awa nani xwíyfa nírironá “Ámá nañowarini.” ragfárinini. ¹⁴ Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámináomi dñf wíkwírófáyf oxf tñni apíxf tñni íníná sfá ayf ayo wí tñni wí tñni kumixinayigfárinini. ¹⁵ Ámá emimf wáf wuri meiarigfáwa néra warigfápi sinjwí niwíniro

náni “Negí ámá sîmîxîyo Pitaoyá onapámîgí enî aî wíáná naní imónîpîráoî.” nîyaiwiro wigí ámá sîmîxî yarîgíáyí nîmeámî nuro óf e Pitaoyá nîpuríná onapámîgí inîpaxîmîni íkwianwîyo wîrâragíárîni. ¹⁶ Ámá Jerusaremî tînjí e anjî mîni mîni ikwîrónînjîyo ñweagíáyí enî wigí ámá sîmîxî xîxegîni tîgíáyí tîni imíó xîxéronjîyí tîni nîmeámî wáf wurîmeiarîgíáwa tînjí e nání bîmíáná píranînjí imîmîxîmî wiagíárîni.

Wáf wurîmeiarîgíáwamî xeanînjí wigíá nánîrîni.

¹⁷ Apaxîpánînjí imónîgíáyo seáyî e wimónîño tîni xegí nîkumîxîni nî emearîgíáwa tîni —Awa xegí gwí mónîgíáwa Sajusiyî rînjîgíáwarîni. Awa tîni wáf wurîmeiarîgíáwamî sipí dînjí bî onîmiápi mîwíaiwí aga sipí dînjí xwé ayá wí nîwíaiwiro nání nîwiápfîni mearo re egíawixîni. ¹⁸ Awamî fá nîxero gwí anjîyo ñwirâragíáwixîni. ¹⁹ Gwí anjîyo ñwirâragíáwa aiwî árîwîyîmî Ámínáoyá anjînají wo nîweapîrî gwí anjîyo ówanjî nîkwîrî awamî nîmîxeámî nîwiápfîrî re urînjînjîni, ²⁰ “Soyîné nuro anjî rîdîyowá yarîgíáwamî éf nîrómáná ámá e rówapîgíáyo xwîyíá ámá dînjí nîyîmînjí imónîpîrî nání rînjînjí nîpîni nání uréwapîyîpoyî.” urîagi ²¹ aríá nîwimowa nuro wíá nóga warînjí tîni anjî rîdîyowá yarîgíáwamî nîpáwiro ámá éf rówapîgíáyo uréwapîyaríná apaxîpánînjí imónîgíáyo seáyî e wimónîño tîni xegí nîkumîxîni nî emearîgíáwa tîni awí neánîmáná negí Isîrerîyí mebá parîmentî imónîgíáwa nowanî tîni xwîyíá oimîxaneyîni nî nání “Eîni.” nurîro rîxa awí neánîmáná anjî rîdîyowá yarîgíáwamî awí mearoarîgíáwa wa wáf wurîmeiarîgíáwamî wirîmiaupîrî nání gwí anjîyo nání urowâragíáwa aiwî ²² gwí anjîyo nîrémoríná awa

náni p'fá nimegin'iro ámi Judayf meba'owa awi eanig'fe nani nibiro repiyf niwiro ²³ re urig'fawixini, "Gwf an'yo niremomana' owanf sini xaiwf yarini'ri awi mearo'rig'fawa fwi t'nf e awi roro enag'fa niwini'rane ai owanf n'kwirane n'pawirane s'jw'f win'wayf sini inimi nweanag'fa miwin'fwin'f." ur'ag'fa ²⁴ an'f ridiyowa yarig'fiwami awi mearo'rig'fayo seayf e wimon'ijo t'ni apax'pa imon'ig'fa xwe'owa t'ni ar'fa e niwirona' udud'f ayá wí nero re rinig'fawixini, "Agwi pí imon'imini'ri nani r'fa yarini?" rinar'fna' re enj'inig'ni. ²⁵ Ámá wo niremónapiri' áwanf re ur'j'inig'ni, "Ai, amá ag'ina' soy'ne gw'f an'yo n'wirar'ig'fawa an'f ridiyowa yarig'fiwami éf n'romana' amáyo uréwap'iyar'j'oi." urana' ²⁶ an'f ridiyowa yarig'fiwami awi mearo'rig'fawa t'ni wig'f seayf e wur'f'ig'fo t'ni awami ámi f'a xir'ip'ri' nani nuro ai awa uréwap'iyar'fna' ar'fa wiar'ig'fayf s'j'na' neaeap'rix'ini'ri wayf niwiro nani awami f'a ni'xero nime'ra nibirona' uy'f'ni'f wí m'imépeg'fawixini.

Wáf wurimeiar'ig'fawa Judayf meba'owami mas'f'a m'wi urig'fa nani'ri'ni.

²⁷ Wáf wurimeiar'ig'fawami nime'aa nibiro Judayf meba'owa awi eanig'fe éf uraraná apax'pan'j'f imon'ig'fayo seayf e wimon'ijo xwi'y'fa numear'f'fna' ²⁸ re ur'j'inig'ni, "None ar'fa j'yik'f n'iseorane sekax'f 'Seg'f uréwap'iyar'ig'fo nani sini muréwap'iyipa époyi.' sear'agwi ai soy'ne ar'ki o nani nuréwap'iyirona' seg'f uréwap'iyar'ig'fapi r'ixa Jerusarem'f t'yo niyon'f f'a menar'f'go'f. None xenjwone nani re oneaiawipoy'ini'ri, 'Awa omi n'pikiro nani reá roan'ig'fawar'fani?' oneaiawipoy'ini'ri uréwap'iyar'ig'fo'y'f'ner'ini." ur'agi ai ²⁹ Pitao t'ni wáf wurimeiar'ig'fa w'fa t'ni re urig'fawixini,

“Ámá neararigfápi marfái, Gorixo neararinjfpini pírř wiałkipaxř mimóninjwini. Ayínáni soyfné arfá jiyikř nĩneaorř nearigfápi wiałkiarinjwini. ³⁰ Ayř rřpi nánřrini. Jisasomi soyfné nřpřkiróná yoxáyo yekwřroárigfá aiwi ņwřfá negř arřowa eříná dáni nixřda bagřoyá dřnjřyo dáni o ámi wiápfřnĩmeanřřrini. ³¹ O ayř Gorixo gř wé náúmřni onřnjweanřř seáyř e nřwimřxřřřná ‘Xiáwowayá xwřfá piaxřyo dáni iwiaroņř wo imónřř mřxř ináyř wo imónřř éwřnřgřni.’ nřyaiwiri wimřxřřřrini. Isřrerene negř řwř yarřnjwápi řřwřmřni mamorane yokwarřmř neaiipaxř imónřrane yanřwá náni o rřxa e nimónřř xanoyá wé náúmřni njweani. ³² None seararřnjwá api sřnjwř nřwřnřrane náni mřkonerini. Kwřyřpi enř ‘Api neparini.’ oyaiwřpoyřnřř neaiwapřyarřřřrini. Noneni marfái, ámá Gorixomi maņř pírř mřwiałki arřfá wřřfá gřyř gřyo enř xegř kwřyřpi rřxa mřni wřnjřrini.” urřgřawixřni.

³³ Xwřřxř mearřgřfáwa xwřyřfá e rarřnjagřfá arřfá nřwiro wikř řfá ápiáwřnřnjř nřwero opřkianeyřnřro wimónřnjřnřgřni. ³⁴ Opřkianeyřnřro wimónarřřná ámá wo —O xegř yoř Gamerieroyř rřnřnjorini. O Parisi worini. ņwř ikaxř eánřnjřpi urėwapřyarřnjř worini. Nurėwapřyirřřná naņřni neņwřperi rarřņo eņagi náni ámá nřni wé ikwianwřyónřnjř njwirárigřtorini. O xwřyřfá urini náni awi eánřgře éř nřřómáná sekaxř re urřnjřnřgřni, “Ámá rowami bř onřmiápi břami wárřpoyř.” nurřř rřxa břami wáráná ³⁵ re urřnjřnřgřni, “Gř Isřreroyřné xwřyřfá bř osearřmřni. ‘Ámá rowami owianeyř.’ yaiwiarřgřfápi sřni mepa neróná xámi dřnjř píránřnjř mópoyř. ³⁶ Ayř rřpi náni seararřnjřni. Eříná onřmiápi ámá Tiudasoyř rřnřņo eņřpi náni dřnjř mópoyř. O xewanřņo náni re rřnřnjřnřgřni, ‘Ámřná

seáyí e imóniṅá wonirini.’ niriṅiri yarṅá ámá 400 xwíyá o riṅṅipí arfá niwiro nání gwí numóniro yarṅá émáyí omí pikíáná xegí gwí mónigfáwa wíwíní éf umigfawixini. Éf umiagfá nání o oeminiṅiri eṅṅipí surfmá yáriṅṅinigini. ³⁷ E nemáná eṅáná ámá ámí wo —Gariri piropeniṅfyo dání Judasoyi riṅiṅo nání rariṅini. O gapimaníyí ámá níni yoṅ ṅwirárigfíni níwiápṅimeari xegí diṅṅfyo dání ámá wí o tṅni gwí numóniro ‘Émáyo mixí oxí dowáraneyi.’ niriṅo yarṅá omí anṅinimixíagfá omí arfá wigfáyí ení wíwíní éf umiamogfawixini. ³⁸ Ayinání ámá rowa yaníro yarigfápi pírí mṅwialkpa nero wé fá umixeánfpoi. Ámá rowa Gorixoyá diṅṅfyo dání marfái, wigf diṅṅfyo dání nipiṅoáriṅo nerṅáyí, wa awami xopiráfí wipírí eṅagí nání xe éfrixiniṅi sṅwí winfpoi. ³⁹ E nerí aí awa wigf diṅṅfyo dání marfái, Gorixoyá diṅṅfyo dání nerṅáyí, soyíné xopiráfí wí wipaxí menini. E owianeyiníro nerṅáyí, Gorixó tṅni mixíniṅí iníagfá sṅwí ainenipíríarini.” urṅṅinigini.

Wáf wuri meiarigfáwami rṅniṅí wíagfá aí yayí egfá nánirini.

⁴⁰ Xwirixí umearigfáwa Gameriero “E époi.” uríṅṅipí arfá niwiro nixfíro nání wami “Wáf wuri meiarigfáwami niwirimeámi fwiapfpoi.” nurimáná rixa niméra fwiapána síkwfá ragf pírí uyíkímí nero ṅwí ikaxí re urigfawixini, “Jisaso nání sṅni bí muréwapiyipa éfrixini.” nuríro wárigfawixini.

⁴¹ Wáraná awa xwirixí umearigfáwa tṅṅí e dání nipeyero nuróná re niyaiwiro nání, “Gorixó Jisasomí xfdarṅwáone ayá neaimoariṅí neaikarfápi xṅeni meapaxowarṅaniṅi xe fá xero iwanṅí mépero éfrixiniṅi sṅwí neanfṅani?” niyaiwiro nání yayí néra nuro

⁴² íníná sfá ayí ayo aṅí ridiyowá yarigfíwámi dánirani,

ámá anjé wiwá wiwámí dánírani, arfki uréwapiyiro wáf urímero neróná “Ámá Gorixo yeáyé neayimixemeanfa nání urowárenapiño, arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyi raríñwáo, ayé Jisasoríni.” urígáfawixíni.

6

Seáyé wipfrfa nání ámá wé wáfúmi dánjé wáu rípeagfa náníríni.

¹ Iná Jisasomí xfdarígafayé ámi wí tfini sayá nimóga nuróná wigé Judayé émáyé tfinimíni xirígafayé wí níwiápfinimearo Judayé anjé ná tfiné e xirígafayo aníjómí ikaxé re urígáfawixíni, “Negé yaríñwápa sfá ayé ayo aiwá yanjé níwia nuróná negé apíxé aníwami soyfne pí nání múroaríño?” aníjómí ikaxé e nura warfná ² Jisasoyá wiepisagé wé wúkaú síkwé wáu imónígfáwa níwiápfinimearo ámá Jisasomí xfdarígafá síyiké imónígfá níyoni “Eíni.” nuríro re urígáfawixíni, “None aiwáni yanjé seaiapaní nání xwíyfa Goríxoyá searéwapiyaríñwápi pfini níwiárfífná ‘Ayé nanjé meníni.’ neaimónaríni. ³ Ayínáni negé nírxímeáyfné, negé ámá nanjéni yarígafápi nání fá roárfíñgowa náníni yeyimá nearo wé wáfúmi dánjé wáu nání nearána none aiwá yanjé níseaiapa emepfrfa nání rípeaanfwiní. Ámá kwíyé Goríxoyápi ayá wí síxé wínírfí díjé émé saímí moro egfáwa nání raríñwíni. ⁴ Awa aiwá apí yanjé mearfná noneyf rípiíni mimáyo nítfínrane aníjé miní yanfwaríni. Goríxomí ríxíñjé urírane ámá xwíyfa oyápi nání xíxeni níjfa oimónfpoynírfí uréwapiyirane yanfwaríni.” urfagfa ⁵ ámá Jisasoyá síyiké imónígfá níni “Apánírfíni.” níyaiwiro ámá wé wáfúmi dánjé wáu rowami eyírogfawixíni. Wo Sítipenoyí ríñíño —O Jisasomí enjé neánírfí díjé wíkwírorí kwíyípi

ayá wí sixf wíniri enjorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pirokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émayf anjf yof Adioki dánj wo aiwi enjina dani siwf xegf imonigfayf yarigfapi pfini niwiarimo Judayf yarigfapini yarinjorini. ⁶ Ámá awami neyíroro wáf wurimeiarigfawa tñj e nani nimeami úaná wáf wurimeiarigfawa awa nani Gorixomi rixinj nurimána enj neaniro piraninj éfrixiniri wigf wé seayf e wikwiarigfawixini.

⁷ Xwiyfá Gorixoyapi sini nriiga nemerfna ámá Jerusaremi njweagfa Jisasomi xfdarigfayf ami wini ayá wí sayá nimóga nuro apaxfpáninj imonigfa obaxf eni arfa niwiro dnj niwikwírómáná xixenf egtawixini.

Sitipenomi fa xirigfa nanirini.

⁸ Sitipeno, Gorixo xfomi wa ayá wí wianiri enj sixf weamixiri enj enagi o ámá sñwf anigfe dani emimf seayf e imoninjipi tñni ayá riwamónipaxf imoninjipi tñni niwíwapiya warfna ⁹ Judayfya rotú anj ámá Áx-enjwarf Minigfa riniñyo awi éanarigfa wa —Wa anj yof Sairini dánjowarini. Wa anj yof Areksadiria dánjowarini. Awa tñni wigf Judayf winiyf —Wa Sirisia piropenisfyo dánjowarini. Wa Esia piropenisfyo dánjowarini. Awa tñni niwiápfnimearo Sitipeno tñni xwiyfá ximiximf niniro mixf niriniróna ¹⁰ kwiyf Gorixoyapi sixf wininj enagi nani o dnj émf saimf nimori piraninj renjwipwearinjagi nani wí xopirarf niwirf muripaxf imonigfawixini. ¹¹ Xopirarf niwirf muripaxf nimóniro nani wigf wfami yumfi inimi re urigfawixini, “Omi nuxekwímoro re rfpoyf, ‘O negf arfo Mosesomi riperirfninjf umeri Gorixomi umeri yarinjagi arfa wíwarini.’ rfpoyf.” nurarimi nuro

¹² omi wikí nìwóniro fà oxirífpoyiniri áamá sipfáyo tñni ámináowami tñni ñwí ikaxí eánñípi mewegfáwami tñni símírírí xwíyíá nura nemero éaná ayí wikí wónfagi nìbìro omi fà nìxero nìmeámi nuro Judayí mebaowa awí eánigfè wárigfawixini. ¹³ E nemána áamá omi yapí ouxekwímópoyiniri urfáyí éf nìroro re urigfawixini, “O negí ańf ñwíá riwá nání sipí riri negí ñwí ikaxí eánñípi nání ení sipí riri arfki yarñorini. ¹⁴ Rípi rarñgagi arfá wíwá eñagi nání rarñwini, ‘Nasareti dánf Jisaso ańf riwá nìpñearí síwí nene xídanfáwá nání Moseso nérowiápfñiri nearagípi xwíá iwení nání ámi síñf bí érowiápfñinífarini.’ rarñgagi arfá wíwá eñagi nání rarñwini.” uraríná ¹⁵ mebaowa xwirixí umearigfè ñweagfáwa nowani omi síñwí agwí nìwñiróná xegí sfmímanf ańfnajowayá sfmímanfñiñf xwínfá eaarñgagi wñigfawixini.

7

Sítipeno xwirixí umearigfáwami rirímí wñf nánirini.

¹ Apaxípanñf imónigfáyo seáyí e wimóniño Sítipenomi yarñf re wññinigini, “Xwíyíá joxi ríxekwímoarigfápi neparani?” urfagi ² o re urññinigini, “Nígí nìrìxímeáyíné tñni ápoyíné tñni xwíyíá bí searimi nání arfá nípoyí. Eñíná negí arfo Ebirfamo ańf yoí Xaraníyo nání mú siní xwíá Mesopotemia rññífpimi ñweañá ñwíá ańñnami anñf seáyí e nimóniri ñweaño xfo tññf e nìrónapiri ³ re urññinigini, ‘Joxi xwíá díxí rínái rìxirñe tñni díxí rìrìxímeáyo tñni pñni nìwiárimí xwíá nioní síwá simfáé nání úrìxini.’ urfagi ⁴ Karidiayí ańfyo xfo ñweaño pñni nìwiárimí nuri Xaraníyo nìrémori nurññíná xano e

nɪpémáná enjána Gorɪxoyá dɪɲɲyo dání nɪɲweaxa nɪbɪrɪ xwɫá agwɪ seyɫné ɲweagɫápimɪ ɲweaagɫrɪnɪ. ⁵ Apimɪ ɲweaagɫ aiwɪ Gorɪxo xwɫá apɪ onɪmiá bɪkwɪ nánɪ aɪ ‘Aga joxɪ dɪxɫrɪnɪ.’ nurɪrɪ mɪwiagɫ enagɪ nánɪ o sɪnɪ sɪɲɫ nɪɲwearɪ nemerɫná ‘Xwɫá rɪpɪ nionɪ gɫrɪnɪ.’ wɪ rɪpaxɫ imónagɫmanɪ. E nerɪ aɪ o sɪnɪ niaiwɫ memeá enjána Gorɪxo sɪmɪmanɲɲyo dání re urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Joxɪ tɪnɪ dɪxɫ rárɫawé tɪnɪ segɫ imónɪnɫa nánɪ seaiapɪmɫárɪnɪ.’ nurɪrɪ aiwɪ ⁶ rɪpɪnɪɲɪ enɪ urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Dɪxɫ rárɫawé nuro ámá aɲɫ mɪdánɲɲɪ nimónɪro émayɫ aɲɫ wɪyo ɲweanɲána omɪɲɫ rɫá tɪɲɫ nɪwiro numépero yarɫná xwiogwɫ 400 múronɫárɪnɪ. ⁷ Dɪxɫ rárɫawéyo ámá gwɫ axɫrɪmɪ omɪɲɫ rɫá tɪɲɫ wɪpɫrɫáyo xamɪɲɲyo nionɪ rɫá umeáraná dɪxɫ rárɫawéyɫ e nɪɲweagɫasána e pɪnɪ nɪwiárɪmɪ nɪbɪro xwɫá rɪpimɪ dání Gorɪxonɪ yayɫ nɪnɪmero seáyɪ e nɪmepɫrɫárɪnɪ.’ Negɫ arɫomɪ xwɪyɫá e nurɪmáná ⁸ re urɪɲɪnigɪnɪ, ‘Nionɪ “E seaiimɫárɪnɪ.” réroárɫápɪ nánɪ dɪɲɫ morɫa nánɪ sɪmɪmajɫó rɪpɪ éɫrɪxɪnɪ.’ urɫagɪ Ebɪrɫamo xewaxo Aisakomɪ nemearɫná rɪxa sɫá wé wɫúmɪ dánɲɪ wáu wo nórɪmáná enjána iyɫ sɪmɫ sɫó wákwiɲɪnigɪnɪ. Aisako e dání Jekopomɪ nemearɪ iyɫ sɪmɫ sɫó wákwiɲɪnigɪnɪ. Jekopo e dání negɫ arɫo írɪɲowa wé wúkaú sɪkwɫ wáu awamɪ nemearɫná enɪ iyɫ sɪmɫ sɫó wákwiɲɪnigɪnɪ. ⁹ Arɫo írɪɲɫ awa Josepomɪ sɪpɪ dɪɲɫ nɪwiaiwiwo ‘Isipɪyɫ aɲɲyo xɪnánɪɲɫ nimónɪrɪ omɪɲɫ nɪwiirɫná, ananɪrɪnɪ.’ nɪwiaiwiwo nɪgwɫ xeanɪro nánɪ bɫ egɫawixɪnɪ. Omɪ e sɪpɪ wɪagɫa aɪ sɪnɪ Gorɪxo anɪɲɫ dɪɲɫ nukɪkayorɪ ¹⁰ Isipɪyɫ xeanɪɲɫ wikárɪgɫe dání éɫ numínɪrɫná oyá dɪɲɫ tɪnɪ Isipɪyɫ mɪxɫ ínáyɫ Peroyɫ rɪnɪɲoyá sɪɲwɫ tɪɲɫ e dání Josepo dɪɲɫ nɪɫá winɪpaxɫ rɪrɪ píránɪɲɫ neɲwɪperɪ rɪrɪ yarɪɲagɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ gapɪmanɫ ámɪnáo oimónɪrɪ Isipɪyɫ aɲɫ nɪyonɪ tɪnɪ

xfoya aṅf tɛni meṅweanfa nani rɛpeaṅnigini. ¹¹ Josepo gapimananf nimoniri meṅweanana Isipiyf aṅfo tɛni Kenaniyf aṅfo tɛni aiwa nani dɛwf nikeamoniro siyikf eanigfawixini. Negf arfowa eni aiwa nani pfa nerona bi manipaxf nimoniro aiw ¹² arfo Jekopo xwiyfa 'Isipiyf aṅfo aiwa weni.' rinarinagi arfa niwiri nani negf arfo irinowa iwamfo nuro meapfa nani uwariniginini. ¹³ Ami rfwyo aiwa bf yanro unana Josepo xewanjo nani awanf nuriri 'Segf seriximeanonirini.' urfagi Isipiyf mixf inayf Peroyf rinijo Josepomi xanmirowa tɛni xexirimeayf tɛni nani nijfa imoniniginini. ¹⁴ Josepo gf apimirowa weapfirixiniri xwiyfa yanf wiwarfagi epowa o tɛnf e nani niwerona oxf apixf niaiwf nɛni ayf ama 75 niwero ¹⁵ Bikwyo niriniri eaninjpa Jekopo Isipiyf aṅfo nani niweri e dani nipemana enana negf arfo irinowa eni e dani pegfawixini. ¹⁶ Piyf awami xwfa weyaraniro nani nimeami Kenaniyf aṅfo Sekemiyf rinije nani nimeami niyiro sɛna of arfo Ebirfamo Xamomi fwiarfaweyo nigwf niwiri bf enfyimi tɛgfawixini.

¹⁷ Rixa Gorixo arfo Ebirfamomi sfmimanjfo dani 'Dixf rarfaweyo e niwimifarini.' urinjpi parimonfayi rixa aṅwi e imonarfa negf arfowa Isipiyf aṅfo dani saya nimoga warfa re eniniginini. ¹⁸ Ama arfo Josepo enjpi nani majfa imoninj wo mixf inayf nimoniri Isipiyf aṅfo nimejwearfa ¹⁹ negf arfowami nepaxinj pakini nimoniri wiwapiyiri wigf niaiwf sɛnf xirfayf ywf tmeartigapimi dani piyf oeniri sipi wikariri enorini. ²⁰ O ayo e wikararfa niaiwf wo —O negf arfo Mosesoyf rinihorini. Gorixoya sɛnwyo dani niaiwf awiaxorini. Omi xinai nixiriri xaniyauf egf aṅfo emaf waf wo nimejweagfisana ²¹ Pero urarinjpa neri piyf

oeniri nani wi e xegfpi wíraráná xfomi xegf xemiái íwo wí e wíraríninagi niwíniri nimeari píraniní nimeríná xegf xewaxóniní níméra unjiniginí. ²² Ayínání negf arfo Moseso Isipiyf anfoyo sikurfa yagfapi xfo eni sikurfa néisáná Isipiyfyá nijfá imónagfapi xixeni nipini nijfá nimóniri xwiyfá riri omíní eri enfa nani díní sixí níga wiápinimeanjiniginí. ²³ E nerí aí xegf xwiogwf níni ríxa 40 imónáná re wimóniniginí, 'Gf nrixímeá Isireriyó bí nuri síhwf owinimíni.' niwimóniri nani nuri ²⁴ weniní éyí wininiginí. Isipiyf wo xfo xegf xexirímeáyí womi sípí niwikárirí iwanf mépearinagi niwíniri 'Gf nrixímeáomi ourakiowárimíni.' niyaiwiri Isipiyomi xfomi eni iwanf bí oeámíni éyí piyf nipikiri tiniginí. ²⁵ Piyf nipikiri nitiríná gf nrixímeáyí re naiwipfáoiniri éyí, 'Ó yarinípmi dani Goríxo gwíniní nweanwaéne nealkweawárimíni nani rfa yariní?' naiwipfáoiniri éyí xewaninjo yaiwípa axípi e miwiiwigfawixini. ²⁶ Sá wejo wáfapi tini xegf Isireriyf tiní e nani nuri waú mixí inarinagí niwíniri piyfá owírimíni nani re uniginí, 'Ámá axí rowagwí, pí nani axowagwini iwanf xaíwí éanariní?' urfagi ²⁷ wíomi xaíwí nearí xopírarf wimíni éo arfo Mosesomi nixoyfpiowárirí re uniginí, 'Go simixfagi joxi neameñweanoxi imóniri xwiyfá píraniní yeaimixipaxoxi imóniri nerí yariní? ²⁸ Joxi agíná Isipiyomi pikinípa nioni eni nipikimíni riyariní?' urfagi ²⁹ arfo Moseso arfa e niwimo éf nuri aní midání wo nimóniri Midianiyf anfoyo ninweari apíxí nímeámáná naiwí waú nemeari ninweanísáná ³⁰ ríxa xwiogwf 40 múróáná ámá díní meañe dífwf Sainai tinimíni emearíná re eniginí. Íkfá ení tiní wináina rfa ná miní apiáwini wearinje

xwiyfá uragorini. O seyfné nijfá imóniprfá nání eni xwiyfá Gorixoyá anipá mimónf anijf íníná rínipaxf imónijfpi anfnajo rarifagi arfá niwirí rfwamijf nearí wijnigini. ³⁹ E nerí aí negf arfowéyf ‘Mosesomi awayini arfá owianeyi.’ mñwimónf nero rfwf numero amipí Isipiyf anfyo wejfpí nání ayá sipí niwirí nání ‘Ámí e nání mupaxenerfani?’ nñyaiwiníro ⁴⁰ arfo Mosesomi xogwáo Eronomi re urifgawixini, ‘Joxí ñwáf bí nene negf xfdanfá nání neaimixei. Nene re dání api xwanjwí níkwónimí nuranená api xámí neameani nání neaimixei. Ayf rípi nání rírarifjwiní. Ámá Moseso ro, nene Isipiyf anfyo dání nñeaipeameami bñjo dfwf rípi mí peyáná pí wímeáagi ámí ríxa mñweaparini? Nene majfáriní.’ nurárimáná ⁴¹ síñá gorf bí awí nearíro api tñní burímákau miá xopaikgf nimixíro nanjwí bí burímákau miápi nání rídiyowá yaníro nání nñmeami nibíro wigf wé tñní imixfápi nání yayf seáymí dání néra ugíawixini. ⁴² Ayínání Gorixo rfwf numori emá tñní sogwf tñní síñf tñní nání xe dñf níkwíróa úfríxiní wárijnigini. Wárfagi ayf wáf rókiamoagfáwa Bíkwyfo Gorixo nání niwuriyiro eagfá rípi tñní xixeni egíawixini, ‘Isireriyfné, ámá dñf meañe nemero xwiogwf 40 múroarfná nanjwí nñpikiro rídiyowá wiagfo, ayf Gorixoníraní? Oweoi, nionímaní. ⁴³ Isipiyf anfyo pñní niwiárimí nuróná senfá anj ñwáf xegf yof Morokiyí rínijfpiyá tñní ñwáf síñfínijf imixínijf Repaniyí rínijfpi tñní —Ñwáf apiaú sewanijfyfné xfdaníro nání imixígfápiáurini. Apiaú nñmeami ugfá enagi nání nioniyá dñf tñní mñxf wa nibíro xwírfá nñseaikíxero seapíkíomeáfáyo niwirimeami nuro anj xegf yof Babironí tññf e oríwami dání wáripírfáriní.’ Wáf rókiamoagfáwa Gorixo nání e

nɪwuriyiro rɪwamɪŋɪ eagɪápi tɪni negɪ arɔwéyɪ xɪxeni egɪawixini. ⁴⁴ Negɪ arɔwa áma dɪŋɪ meɛŋe nemeróná senfá aŋɪ —Senfá aŋɪ iwá Gorixo Mosesomi ‘Áma nimixiróná e éfrixini. E éfrixini.’ uriri nimixiróná iwá sɪŋwɪ nɪwɪnaxɪda úfrixiniri sɪwá wiri éaná imixagɪwárini. Iwá Gorixo nání nepaxɪŋɪ imónɪŋɪpi sɪwá wiagiwá eni nɪmeámi emeagɪárini. ⁴⁵ Áma dɪŋɪ meɛŋe nɪmeámi emeagɪáwa pegɪámi dáni ámi wigɪ niaíwɪyɪ xamɪŋɪyɪ Josuao tɪni senfá aŋiwá nɪmearo éma gwɪ wirɪ wiri negɪ xwɪá rɪpimi ŋweaagɪáyo Gorixo mixɪ xɪdowárɪŋe dáni wiwanɪŋɪyɪ nurápiro senfá aŋɪ Gorixomi seáyɪ e umepɪrɪwá nɪmeámi nɪbɪro nɪpákiróná ayɪ negɪ mixɪ ináyɪ Depito tɪŋɪ e nání nɪpákía bagɪárini. ⁴⁶ Depito nání Gorixo yayɪ winɪagɪ xɔmi Depito rixɪŋɪ re urɪŋɪnigini, ‘Ŋwɪá gɪ arɔo Jekopo rixɪdagoxi, aŋɪ joxi ŋwearɪa nání wiwá onimɪrɪyiniri sɪŋwɪ naneɪ.’ urɪŋɪ aí ⁴⁷ aŋɪ iwá Depito xamɪŋo mumɪrɪyɪnigini. Umɪrɪyɪŋo, ayɪ xewaxo Soromonorini. ⁴⁸ E neri aí Gorixo, seáyɪ émi imónɪŋo aŋɪ áma mɪrarɪgɪáyo ŋweaariŋomani. O nání wɪá rókiamoagɪ wo xwɪyɪá nɪriri rɪwamɪŋɪ re eanɪrini, ⁴⁹ ‘Ámináo re rɪŋoɪ, “Aŋɪna gɪ éf ŋweámɪa nání ikwiɪŋwɪnarini. Xwɪárími gɪ sɪkwɪ ikwiárɪmɪa nánirini. Nioni seáyɪ e seaimónɪŋáoni enagɪ nání pí aŋɪ nɪmɪrɪyipɪráoɪ? Wí e nioni sá ŋweámɪaé gɪyɪ erini? ⁵⁰ Re rɪniaiwiarɪŋoɪ, ‘Xwɪárí tɪni aŋɪna tɪni xewanɪŋo mimixɪpa enɪrini?’ rɪniaiwiarɪŋoɪ?” Ámináo e rɪŋoɪ.’ Wɪá rókiamoagɪ wo e nɪriri eanɪrini.” Sɪtipeno e nurimáná ⁵¹ re urɪŋɪnigini, “Mɪŋɪ sɪwɪá nɪyiro áma Gorixomi muxɪdarɪgɪáyɪ yarɪgɪápa arɪkwɪkwɪ néra uro arɪá mɪwí ero yarɪgɪoyɪné íníná kwɪyɪ Gorixoyápi sɪwá seainɪminiri yarɪná mɪrɪrakɪ inarɪgɪárini. Segɪ

arƙowa néra bagfápa axípi e yarigfóyfnérini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negf arƙowa xeanɗɗf miwikarigfá wo rimónini? Oweoi. Enjína ‘Gorɗxoyá wé rónɗo binfárinini.’ xwiyfá yanɗf e niwiro áwanɗf uragfáwami negf arƙowa nɗipikía bagfa aiwi ríná soyfné awa enjína dáni ragfomi rfwf numero miyf nuriro nánini pɗkigfóyfnérini. ⁵³ Gorɗxoyá ɗwf ikaxf rinɗɗɗɗf anɗnajokwa Mosesomi urigfápimi dáni tɗgfáyfné imónɗagfa aí nepa mimáyo nɗtɗnɗiro miɗɗdarigfóyfnérini.” Sɗtipeno e urɗɗnigini.

Sɗtipenomi sɗɗá nearo pɗkigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixf umeanɗo nánini awí eánigfáwa Sɗtipeno e rarɗnagi arfá niwiróna wikf rfwf ápiáwɗnɗɗf niwero nánini makɗɗwɗf niwero yarɗnagfa aiwi ⁵⁵ Sɗtipeno Gorɗxoyá kwíyɗɗf ayá wí sɗɗf umímonɗo enagi nánini anɗnamini sɗɗwɗf agwɗf anánɗɗf wɗnɗɗnigini. Wáf Gorɗxo tɗɗf e dáni pɗrónaparɗnagi sɗɗwɗf wɗnɗɗi Jisaso oyá wé náúmɗini éf roɗnagi wɗnɗɗi nerɗi ⁵⁶ re urɗɗnigini, “Ai, nionini rɗxa anɗna oxoánɗi enagi wɗnɗɗi áma imónɗo Gorɗxoyá wé náúmɗini éf roɗnagi wɗnɗɗi enini.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá niɗrónɗo xwamiánɗf neróná omi fáf xɗranɗo nánini axíná mɗɗf niɗpumi ⁵⁸ fáf niɗxero xɗxoyɗɗi niwéna nuro rɗxa anɗf apimi ákɗɗáyo bfarɗwami dánini sɗɗá tɗɗi eanɗo yarɗgáwa wigf iyfá niɗpírayiro áma wo, Soroyɗf rinɗo oneameinɗo xfóyá sɗkwf tɗɗf e niɗtayimáná ⁵⁹ Sɗtipenomi sɗɗá tɗɗi neáa ugfawixini. Sɗɗá tɗɗi neáa warfna o rfwá re rɗnigini, “Áminá Jisasoɗini, gɗf dɗɗɗɗf orɗɗwɗrárɗini.” niɗɗini ⁶⁰ xómɗɗf niɗɗkwirɗf ámi enɗf tɗɗi rfwá niɗrɗɗina re rɗnigini, “Ámináoxini, ‘Omi sɗpi wikarɗɗi nánini yokwarɗɗf wiimfámani.’ miɗaiwipa eɗi.” nurárɗini peɗnigini.

8

¹ Soro xegf áamáowa Sitipenomi pikiarfna dñf sipí bi mñwí “Apánf yarñjoí.” yaiwiññigññí.

Soro áamá Jisasoyá siyikf imónigfáyo xeanñf wikárñf nánññí.

Sfá ayimi dání áamá Jisasoyá siyikf imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo xeanñf rfá tñf wikárñf ayf nññí éf numiamoróná wí Judia piropenisfyo ami ami ñwearo wí Samaria piropenisfyo ami ami ñwearo nero aiwí wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixññí. ² Ámá Gorixomi píranñf xfdanñro nání anñf minf yarigfá wí Sitipeno piyomi nimeámi nuro xwfá niweyárimáná amixfá nñmero eñf tññi ñwf mieáagfa aí ³ Soro re eññigññí. Ámá Jisasoyá siyikf imónigfáyo paimñmf niwia nuri añf wiwá wiwámi ni páwiri pfá nemeri oxfrani, apixfrani, fá ni xeri níropémi nuri gwf añfyo niñwirára uññigññí.

Samaria piropenisfyo xwiyfá yayf neainarñfpi nání wáf urimegfá nánññí.

⁴ Ámá ami ami xfdfxfdowarf éfáyf éf numiamoróná xwiyfá Jisaso nání wáf nuriñmero ⁵ wigf wo, Piripoyi rññño añf yoñ Samaria rñññfpiññi nñremori áamá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nání urowárenapñño nání wáf urarñfá ⁶ ámá ayá wí o tñf e eptroyf nero o nura uñfpi arfá wirow emimf o nera uñfpi siñwf winñro neróná dñf nawinñi nimónimáná arfá okiarf mónigfawixññí. ⁷ Ayf rñfpi nánññí. O yarñfpiññi dání imfó dñf xixeroarigfáyf ámá ayo pññi niwiárimñi nuróná xwamiánf niyárimñi uro eñf siwimf egfáyf nañf imónñro sikwf ikf egfáyf nañf imónñro yarññagfa

n̄iw̄in̄iro n̄áni om̄i arfá ókiarf̄ numón̄iro ⁸ aṅf̄ apimi d̄áni yayf̄ seáȳim̄i d̄áni néra uḡfawix̄in̄i.

⁹ Ámá wo —O xegf̄ yoḥ̄ Saimonor̄in̄i. Aṅf̄ apimi d̄áni xegf̄ ikayf̄w̄f̄ t̄f̄n̄i ayáf̄ m̄fk̄f̄ nikir̄i xegf̄ yar̄iṅf̄p̄i yar̄fná ámá Samaria p̄t̄ropenis̄f̄yo ṅweagf̄áyf̄ ududf̄ wiagf̄or̄in̄i. O e ner̄i n̄áni “Nion̄i seáȳi e mimón̄iṅáon̄ir̄f̄ani?” r̄inagor̄in̄i. ¹⁰ Ámá seáȳi e nimón̄ir̄i meṅweagf̄áyf̄ran̄i, ín̄im̄i wur̄f̄n̄igf̄áyf̄ran̄i, aṅf̄ apimi d̄ánf̄ n̄f̄n̄i om̄i arfá ókiarf̄ numón̄iro re ragf̄or̄in̄i, “Eṅf̄ six̄f̄ eán̄iṅf̄ Gor̄ixoyá̄f̄ rar̄iṅwá̄p̄i x̄fo imón̄iṅf̄p̄i, ayf̄ ax̄f̄p̄i o imón̄in̄i.” ragf̄or̄in̄i. ¹¹ Ayáf̄ m̄fk̄f̄ nikir̄iṅf̄yo d̄áni xegf̄ néra war̄iṅf̄p̄i yar̄fná ududf̄ nikár̄in̄iro n̄áni arfá ókiarf̄ numón̄iro e ragf̄or̄in̄i. ¹² O n̄áni ámá aṅf̄ apimi d̄ánf̄ȳf̄ s̄in̄i e yaiwiar̄fná Piripo xw̄iyf̄f̄á Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umeṅwean̄f̄a n̄áni r̄in̄iṅf̄ yayf̄ neainar̄iṅf̄p̄i n̄áni wáf̄ ur̄ir̄i Jisasi Kiraiso n̄áni wáf̄ ur̄ir̄i yar̄iṅaḡi arfá n̄iwiróná d̄iṅf̄ w̄ikw̄f̄roḡfawix̄in̄i. D̄iṅf̄ w̄ikw̄f̄róf̄áyf̄ ox̄f̄ran̄i, ap̄ix̄f̄ran̄i, wayf̄ meagf̄awix̄in̄i. ¹³ Saimono en̄i aí xw̄iyf̄f̄á Piripo n̄ira uṅf̄p̄i n̄áni “Nepar̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄ror̄i wayf̄ mean̄iṅin̄i. E nemáná Piripom̄i wí p̄f̄n̄i m̄iw̄iárf̄ an̄iṅf̄ s̄iṅw̄f̄ n̄iw̄inax̄f̄d̄imer̄i Piripo em̄im̄f̄ t̄f̄n̄i ayá r̄iwamón̄ipax̄f̄ seáȳi e imón̄iṅf̄p̄i t̄f̄n̄i yar̄iṅaḡi n̄iw̄in̄ir̄fná ám̄i ám̄i ududf̄ nikár̄iga uṅf̄in̄iḡin̄i.

¹⁴ Wáf̄ wur̄imeiar̄iḡf̄áwa wigf̄ Jerusarem̄i ṅweagf̄ám̄i d̄áni arfá re n̄iwiro n̄áni, “Samariayf̄ xw̄iyf̄f̄á Gor̄ixoyá̄f̄ r̄ixa arfá n̄iwiro umím̄ináōi.” arfá e n̄iwiro n̄áni wigf̄ waú Pitaom̄i t̄f̄n̄i Jonom̄i t̄f̄n̄i urowár̄faḡf̄a ¹⁵ awaú n̄iw̄eri kw̄yf̄f̄ Gor̄ixoyá̄p̄i Samariayo en̄i w̄imean̄i n̄áni Gor̄ixom̄i r̄ix̄iṅf̄ ur̄iḡf̄isix̄in̄i. ¹⁶ Ayf̄ r̄ip̄i n̄án̄ir̄in̄i. Ámá ayf̄ Jisasom̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄roro n̄áni wayf̄ n̄imearo aiw̄i kw̄yf̄f̄p̄i s̄in̄i m̄iwaín̄iḡf̄áyf̄r̄in̄i. S̄in̄i m̄iwaín̄if̄f̄ enaḡi

náni awaú Gorixomi rixiŋf nurimáná ¹⁷ o omi wé seáyí e ikwikwiárimf éaná kwíyípi ayo ainiŋinigiŋi.

¹⁸ Saimono wáf wurimeaiarigfiwaú wé seáyí e wikwiárarigfiipimi dani Gorixo xegf kwíyípi ayo mni wiarŋagf niwiniri nigwf bi niroari awaúmi mni wiminiri neri ¹⁹ re urŋinigiŋi, “Awagwi yarigfiipa nioni eni áma giyf giyf niyoní wé wikwiáraná kwíyí Gorixoyápi ainiŋi nani enf sixf eaniŋf awagwi imonigfiipi nioni eni bi neámixfpiyi.” urfagi ai ²⁰ Pitao re urŋinigiŋi, “Joxi enf sixf eaniŋf imonigwfi Gorixo anipa yeaiarŋf rŋf ‘Nigwf tni bf epaxonirini.’ yaiwiarŋagf nani joxi dixf nigwf ai tni aninfirixini. ²¹ Dŋf joxiyá ‘Awaú yarigfiipa oemni.’ yaiwiarŋfpi Gorixoyá sŋwfo dani aga naŋf wí mimonŋagf nani joxi yawawi tni nawini nikumixiniri yawawi yarigwfiipi epaxf mimonŋini. ²² Ayinani sipi joxi eminiri éf rŋf rfwfmini nimamori jiwaniŋoxi dixf diŋfo dani ‘E oemni.’ yaiwifpi nani ‘Gorixo anani yokwarimf rfa niinrfenŋo?’ niyaiwiri rixiŋf urei. ²³ Joxi yawawi sipi dŋf yeaiwiarŋfpi ayá wí dŋf sixf riŋagf sŋwf niraniri fwf joxi yarŋfipimi dani gwŋniŋf yarinŋagf sŋwf niraniri nani rarŋini.” urfagi ²⁴ Saimono re urŋinigiŋi, “Awagwi nŋrarigfiipi wí minimeapa oeniri nani aiwaniŋowagwi Ámináomi yarŋf niwípiyi.” urŋinigiŋi.

²⁵ E nemowaú egf sŋwf tni Jisaso emearfna winigfiipi nani uriri xwiyfá Ámináo nani uriri niyarmi anf e pni niwiarmi Jerusalemi nani nurina Samariayf anf obaxf wíyo xwiyfá yayf neainarŋfpi wáf nura múrogfisixini.

Piripo áma Itiopia danf womi uréwapiyŋf nanirini.

²⁶ Piripomi aɗɗinaɗi Amináooyá wo nuriri re urɗiniginɗi, “Joxi nɗiwiáɗinimeámi óf Jerusalemɗi dani aɗɗi Gasayɗi rɗinɗiɗipimi nani inɗiyi —Óf ayi áma dɗiɗi meange inɗiyirɗi. Ayi tɗiɗi e nani ui.” urɗagi ²⁷ o nɗiwiáɗinimeámi nuri ófi tɗiɗi e niremorɗina wenɗi éfi winɗiniginɗi. Gapiɗanɗi Itiopia dani wo —O Itiopiayɗi aɗɗi meɗweaɗi Kadesiyɗi rɗinɗiyá amɗi ayá tɗiɗi imonɗiɗi nɗiɗi meweɗo, ayɗi orɗi. O Jerusalemɗi dani Gorixomi yayɗi seayɗi numemo barɗagi winɗiniginɗi. ²⁸ O ámi xegɗi aɗɗi e nani nurina karɗi osɗi íropearɗiɗipimi éfi nɗiweamána xwiɗi Goriɗoyá wá rókiamoagɗi Aisaiao niriɗi e eɗiɗi fá niroa warɗagi ²⁹ kwiyɗi Goriɗoyápi Piripomi re urɗiniginɗi, “Joxi nuri osɗi íropearɗiɗipimi ɗweaɗi wimeat.” urɗagi ³⁰ Piripo aɗɗi mɗiɗi nuri aɗɗi e dani arɗa wiyɗi winɗiniginɗi. O wá rókiamoagɗi Aisaiao niriɗi e eɗiɗi fá niroa warɗagi arɗa niri re urɗiniginɗi, “Joxi fá roariɗiɗi mɗiɗi nani rixa nɗiɗi nimonɗimána riroariɗiɗi?” urɗagi ³¹ o re urɗiniginɗi, “Áma wo miniepiɗi neriɗi, ariɗe neri mɗiɗi nani nioni nigiɗi nɗiɗi imonɗimɗiɗi?” nuri re urɗiniginɗi, “Joxi nixemonapiɗi nioni tɗiɗi onweaiɗi.” urɗiniginɗi. ³² Xwiɗi Bikiwiyi eaniɗi o fá roariɗagi arɗa winɗi, ayɗi rɗiɗi, “Sipiɗi nɗiɗi nani nimeɗa warɗiɗi omi eni axɗi nimeɗa ugɗawixɗi. Sipiɗi miayo fá wiwákwimɗi yarɗi ogeɗi bi mirariɗi o eni axɗi maɗi bi miyoamonɗiniginɗi. ³³ Ayá imiɗi wikararɗi áma wo nurakiri ‘fwi bi meɗoriɗi.’ murɗiniginɗi. Nɗiɗi xwiɗi bi tɗiɗi miɗweaɗi nani xegɗi áma imonɗiɗi wiwanɗiyɗi wikariɗi nani go áwanɗi urɗiɗi?” xwiɗi o fá roariɗagi wimeaɗi ayɗi aɗɗi. ³⁴ Itiopia dani gapiɗano Piripomi yarɗi niri re urɗiniginɗi,

“Wáfá rókiamoago níriri ean̄f ap̄i xewan̄ŋo nán̄i níriri ean̄frani? Ámá wo nán̄i níriri ean̄frani? Jox̄i anani áwan̄f níriréini?” ur̄fagi ³⁵ Piripo xwiyá B̄ikw̄yo eán̄ŋf ámáo fá róp̄imi dán̄i iwam̄fó nuréwapiya nuri Jisaso nán̄i rep̄iyf wiŋin̄igini.

³⁶ Awaú s̄ini ner̄imeán̄imi óf ayimi nuri iniŋf wú wear̄ŋf e n̄remori Itiopia dán̄f gap̄imano re ur̄iŋin̄igini, “S̄iŋw̄f w̄inei. Iniŋf e wear̄ini. Nioni ‘Wayf omeámini.’ n̄nimón̄ir̄náyf, pí n̄rakion̄wir̄arar̄iŋagi nán̄i wayf m̄imeapa epax̄f imón̄im̄ini?” ur̄fagi ³⁷ [Piripo re ur̄iŋin̄igini, “Jox̄i d̄iŋf bi bi mamó Jisasom̄ini d̄iŋf n̄wikw̄ror̄náyf, anani wayf meapax̄f imón̄ir̄ini.” ur̄fagi o re ur̄iŋin̄igini, “‘Jisasi Kiraiso Gor̄ixom̄i xewaxor̄ini.’ n̄iyaiwiri nán̄i d̄iŋf wikw̄ron̄ini.” nuri] ³⁸ os̄f íropear̄iŋf̄pimi om̄iŋf mear̄iŋom̄i “Re ikw̄roárei.” nuri Piripo t̄ini Itiopia d̄aŋo t̄ini nayoari iniŋf̄yo nán̄i n̄weri n̄ip̄awiri e dán̄i Piripo ámá om̄i wayf umeaiŋin̄igini. ³⁹ Wayf numeair̄i awaú iniŋf̄yo dán̄i n̄im̄ini meám̄i peyar̄ná re eŋin̄igini. Kwíȳf Ám̄ináoyap̄ Piripom̄i aŋf̄ni ménap̄iŋin̄igini. Aŋf̄ni ménap̄aná Itiopia dán̄f gap̄imano Piripom̄i ámi s̄iŋw̄f bi m̄iw̄in̄ipa ner̄i aiw̄i óf xeḡf war̄iŋf̄yimi nur̄iná yayf néra uŋin̄igini. ⁴⁰ Piripo wen̄iŋf étyf w̄in̄iŋin̄igini. “Aŋf̄ xeḡf yoń As̄dot̄i r̄fa rémón̄ini?” n̄iyaiwiri e dán̄i nur̄iná aŋf̄ óf e ap̄i ap̄i ikw̄rón̄iŋf̄yo xwiyá yayf neainar̄iŋf̄pi wáf nura n̄im̄urori aŋf̄ yoń Sisaria r̄in̄iŋf̄pimi rém̄on̄in̄igini.

9

Soro Jisasom̄i d̄iŋf wikw̄ron̄f̄yi nán̄ir̄ini.

¹ Soro s̄ini ámá Jisasom̄i x̄idar̄iḡáyf p̄ni wiár̄ir̄ix̄in̄iri éf n̄remori re nira nemer̄ná,

“Jisasomi anihí nuxídirónáyí, miyíó rárárinihíyónihí uríkwínáná pípíkímí wianíwáriní.” nira nemeríná apaxípánihí imónigfáyo seáyí e wimóniño tíhí e nání nuri ² omí re urihínigini, “Nioní aní yoí Damasikasí nání nuri Judayene negí rotú aníyo awí eánigfáyí oxíraní, apixíraní, giyí giyí óf Jisaso tíámíni inihíyimi xídarinagíá níwíniríná fíá níxíriri gwí nijiri Jerusaremí re nání nímeámí bímfá nání joxí payí bí Judayeneyá rotú aní wiwá wiwámí mewegíawa nání nírirí ríwamihí nearí niapowárei.” nuri o payí nearí mání wiowáraná ³ Soro payí nurápirí nímeámí nuri nuri nuri ríxa Damasikasí tíhí e aní e rémóáná re enihigini. Anínamí dání wíá nókiénapíríná omí wíá wókiárinigini. ⁴ Wíá wókiáraná o xwíáyo píkinímeááná re enihigini. Anínamí dání xwíyá re rínénapirihigini, “Soroxini, Soroxini, joxí pí nání nioní ríkikíríó níkararihini?” uríagí ⁵ Soro re urihínigini, “Ámináoxini, joxí goxirini?” uríagí “Nioní Jisasoní joxí ríkikíríó níkararíjonirini.” urihínigini. ⁶ E nuri re urihínigini, “E nerí aí joxí níwiápirímeámí aní apí ikwíronihípimí nání nuri e ηweanáná ámá wo joxí aga nerípi nání áwaní rírinihoi.” uraríná ⁷ Soro tíni warigfáyí e nírówapimáná xwíyá bí mirípaxí nimóniro xwíyá rínénaparíhípi arfá níwiro aiwí ámá womí síhíwí mívínigfawixini. ⁸ Soro xwíáyo píkinímeaé dání níwiápirímeárí xegí síhíwí noxoarí nanirí aiwí amípi wí síhíwí wínpaxí mimónihagí nání omí wéyo fíá nímaxíríro nímera nuro Damasikasí nírémero ⁹ níhwearíná o síni síhíwí mívínipaxí nerí inígí níri aiwá níri mepa yaríná sfá wíyaú wíyi órihigini.

¹⁰ Ámá Damasikasí ηweanjíyí wo —O xegí yoí Anana-

iasorini. Jisasomi uxɗdarɗɗɗi worini. Omi Ámináo oriɗa nupáriti “Ananaiase!” urána o “Ámináo oxini, nioni ɗweanini.” urɗagi ¹¹ Ámináo re uriɗɗiniɗini, “Joxi niwiápɗimeami óf Awiaxoi riɗɗiɗiyimi nani nuri aɗɗi Judasoyáiwami dani ama aɗɗi xegɗi yoɗ Tasasi dani Soroyi riɗɗiɗo nani yariɗɗi wi. ‘O re riɗweani?’ Yariɗɗi e wi. Ai agwi o nioni xwiɗɗa riɗimɗi niariɗagɗi nani rariɗini. ¹² O oriɗa niwiniɗina re winɗini. Ama wo, Ananiasoyi riɗiɗo niwiapɗi xɗo ami siɗwi anini nani we seayi e wikwiarɗagɗi winɗi enagɗi nani eni rariɗini.” urɗagi ai ¹³ re uriɗɗiniɗini, “Ámináo oxini, ama obaxɗi ama joxi niɗariɗo nani xwiɗɗa rariɗagɗa arɗa wiɗarini. O ama joxiya imonigɗayo Jerusaremi dani sɗi wikarɗiɗi nani arɗa wiɗarini. ¹⁴ Apaxɗipaniɗi imonigɗa xweowa payɗi nearo wiowarenapɗagɗa nani ama joxi xwiɗɗa riɗimɗi niɗina yoɗ Jisasoyi rariɗɗayo gwɗi yipaxɗi nimonimi biɗorini.” urɗagi ai ¹⁵ Ámináo re uriɗɗiniɗini, “O gɗi inokiniɗi omiɗi niariɗo imoniri yoɗ nioniyapi nani emayo tɗi wigɗi mixɗi inayɗo tɗi dixɗi Isireriyo tɗi waf uriri enɗa nani rixa rɗeapɗo enagɗi nani joxi anani o tɗi e nani ui. ¹⁶ O nioni nani waf urimearɗa riɗiɗi wimeanɗa nani xamiɗoni niɗa niwiri wiwapɗiyimɗarini.” urɗagi ¹⁷ Ananiaso arɗa e niwimi nuri aɗiwami niɗawiri we seayi e niwikwiarimani re uriɗɗiniɗini, “Jisasomi diɗi niwikwirorai nani gɗi niɗiɗime imonini Soroxini, Aminá Jisaso, óf joxi barɗiɗiyimi siɗani simonino joxi ami siɗwi aniri kwiyɗi oyapi siɗi rimimori eni nani nirowarenapɗagɗi barɗini.” urána axina re eniniɗini. ¹⁸ Siɗwiyo yaniɗi imonini upariɗiɗi riɗeámioanini. Riɗeámioana o ami piraniɗi siɗwi naniri nani niwiapɗimeari wayɗi niɗeamána ¹⁹ aiwa

nínirí ení sixí eániniginí.

Soro Damastkasiyo ninwearína uréwapiyinjí nániríni.

Soro áamá Jisasomi xídarígá Damastkasiyo nweagfáyí tñni sía wí ninwearína kikiá bí mé re eniginíni. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú aní wí e wí e míríniníyo nípáwiemerí Jisaso nání “Ayí Gorixomi xewaxoríni.” urímeniginíni. ²¹ E urímeárná xíto rarínjagi aría wiarígáyí nñni aníní ududí níwiníro re níniga ugíawixíni, “Jerusaremi dání áamá Gorixomi xwíyíá rírímí níwirína yofí Jisaso yí rarígáyo ríkíkíríto níwikárimí bíño, ayí ro menírani? Áamá re dání axípi yarígáyo ení gwí níyiri nímeámí nuri apaxípaníní imónígá xwéowa tíjé e wárimínirí bíño, ayí ro menírani?” níniga warína ²² Soro wáf nurímerí píraníní nírenwípéa nurína xegí Judayo ududí winí nurekáriri “Áamá Gorixo yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárenapíño, ayí Jisasiníni.” urarína ayí o e urarínjipi xopírárí wipaxí bí mimónígíawixíni.

Judayí Soromí mekaxí umegíá nániríni.

²³ Sía ayá wí ríxa nímurómáná enáná xegí Judayí Soromí píkianíro nání awí neáníro mekaxí méagía aiwí ²⁴ Soro ayí xíto nání mekaxí méfápi nání aría wíagi nání ayí o éf umínirí nání peyeááná opíkianeyíníro aní api nípimíní ákínjáyó mídímídání íwí ge ge iníje ikwáwiyimírani, áríwiyimírani, íníná aníní awí níróa pwarínjagía aiwí ²⁵ xegí uréwapiyarínjáyí re egíawixíni. Ríxa sía yinínjána Soromí soxí íá xwé wúmi nímiárímáná gwí níjimáná ákínjáyó seáyí émi dání awayiní nímamówára wepínáná o xwíá míde dání níróámínímeámí uníniginíni.

Soro ámi Jerusaremí nánì uṅf nánìrìní.

²⁶ Soro ríxa Jerusaremí nánì nuri e nìrémómáná xewaníḡo ámá Jisasomí x́darìḡfáyf t́nì gwiaumf oinìminìrì yarfná ayf “O enì nene t́nì Jisasomí x́darìḡwáyf womani.” nìyaiwiro wáyf nìwiéra warìḡagfa aiwí ²⁷ Banabaso omí saḡf nurápìrì wáf wurìmeiarìḡfáwa t́ḡf e nánì nìwirìmeámì nuri Soro óf e nuri Ámináomí sḡwí wìnrì o t́nì xwíyfa rìnrì eḡfpi nánì repiyf wirì o Damasíkasi nḡwearì Jisaso nánì wáf nurìrfná ayá igìḡf mé urarìḡfpi nánì repiyf wirì eḡnìḡnì. ²⁸ E eḡíná dánì Soro Jisasomí dḡḡf wìkwf́roarìḡfáyf t́nì gwiaumf ninìro ananì Jerusaremí aḡf nìpimìnì nemerfná ayá igìḡf mé Ámíná Jisaso nánì nuréwapíya nuri yarfná ²⁹ Judayf émayf t́fámìnì xìrìḡfáyf nìwiápìnrìmearo re egfawixìnì. O t́nì xwíyfa xìmìximf ninìro mìxí nìrìnrìfásáná ríxa “Omí píyo dánì pìkianìrèwìnrì?” nìrìnrìro e yanìro yarìḡagfa aiwí ³⁰ Jisasomí dḡḡf nìwìkwf́roro nánì xegf xexìrìmeá imónìḡfáyf omí owikáraneyìnrì rìnarìḡfápì nánì nḡfá nimónìmáná omí nìmeámì aḡf yoḡ Sisaria nánì nìwero e dánì aḡf Tasasi t́ḡfìnrì nánì urowáraugfawixìnì.

³¹ Ayìnánì ámá Jisaso yá sḡyìkf imónìḡfá Judia pìropenìsḡyo ḡweagfáyfranì, Garìrì pìropenìsḡyo ḡweagfáyfranì, Samaria pìropenìsḡyo ḡweagfáyfranì, nfnì nìyopiyárìrì nḡwearo dḡḡf śkìkì nomìxìga nuróná Ámináo nánì wáyf wiro kwíyf Gorìxoyápi arìrá wirì yarfná ámá sḡḡf wìnrì wìnrì nìkumìxìga ugfawixìnì.

Pitao Iniasomí naḡf imìxìḡf nánìrìní.

³² Pitao aḡf apì apì ikwírónrìḡfyo nemerfná aḡf yoḡ Ridayì rìnrìḡfìpimì nánì nìwerì nìrémorì ámá Gorìxoyá

imónigfá e ηweagfáyf tñni niηwearfna ³³ áamá wo — Xegf yoƒ Iniasoyf riniηorini. Xegf enj nñni siwimf eno enagi nánf íkwianwfyo wenáná xwiogwf wé wfúmi dánf waú wo múroηorini. O íkwianwfyo wenagi Pitao siηwf niwiniri ³⁴ re uriniηigini, “Iniase, Jisasi Kiraiso píraninjf simixfagi nánf niwiápfniɱeari dixf íkwianwf kíroárei.” urána re eniniηigini. O axiná wiápfniɱeariniηigini. ³⁵ Niwiápfniɱeari emeariηagi áamá anj apf Ridayi riniηfpimi dánfyf tñni áamá ayoxf Saroniyf riniηfpimi ηweagfáyf tñni omi siηwf e niwiniro nánf níkinimóniro Ámináo tfáminf dñjf wíkwírogfawixini.

Pitao urána Tabitai wiápfniɱearf nánirini.

³⁶ Anj yoƒ Jopayi riniηfyo apixf Jisasomi xfdarinjf wí —Í xegf yoƒ Tabitaírinif. Girikiyf pñné tñni Dokasírinif. Í kikiƒa bi mé aninj minf áamá uyipeayf imónigfáyo nánf ayá niwianiri nánf sañf nurápa wariniηirini. ³⁷ Í Pitao sinif Ridayo ηweanána simixf niweri peniniηigini. Péagi piyimf píraninjf igfá nearo anj awawá ikwíroninjfyo seáyf émi nitimáná ³⁸ “Pitao anj yoƒ Ridayo ηweani.” rinariniηagfa arfá niwiro Jopa anj apimi dánf anwf e enagi nánf Jisasomi xfdarigfáyf wigf waúmi urowaráná awaú nuri waunf rixinj re urigfisixini, “Joxi nene tfñf e nánf bei. Sinif mepani.” urfagfi ³⁹ Pitao niwiápfniɱeari awaú tñni nibiro anj e rémóaná ayf anj awawá seáyf émi ikwíroninjfwámi nánf nipemeami nipeyiro apixf anf imónigfíwa xfo roηe anwf e éf nírómáná ηwf nearo rapirapf aikf amipf nñni í sinif wíyf tñni niηwearfna imixagfpi siwá niwia warfna ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfmi nánf peyeápoyf.” nurowárimáná xóminjf niyikwiri Gorixomi yarinjf niwimáná apixf

piyi wenfiminini nikinimóninini re urinigininini, “Tabitaixi, wiapfinimeai.” urána re enigininini. Í rixa sihwf noxoari Pitao hweanagi niwininini sá wfararinije dani niwiapfinimeari éf hweanigininini. ⁴¹ Niwiapfinimeari éf hweáána Pitao imi wéyo fá nixirimáná nimeyoari áma Gorixoyá imónigfáyo tfini apixf aniwami tfini eni rfaiwá nurinini rixa fwiapaná í ámi shf úagi nán ayo minini winigininini. ⁴² Pitao e éfpi nán áma ahf Jopayf rininije niminini hweagfáyf arfá niwiáriróná obaxf wí Ámináomi dhf niwkwíróa ugíawixinini. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa niwerfná áma wo tfini —O xegf yof Saimonoyf rininjinini. Burimákau wará ehf eri yeáyf imixirinini yarinjorinini. O tfini hweaagfirinini.

10

Ahfnajf wo Koniriasomi shánurónapinif nánirinini.

¹ Ahf yof Sisariayf rininifpimi áma wo —O xegf yof Koniriasoyf rininjinini. Émayf porisf siminif niwiniro axe gwf mónigfá Itariyf rininifyo seáyf e imóninifyf worinini. ² “Gorixomf píraninif ouxfdiminini.” niyaiwirf aninif minif yarinjorinini. O tfini áma xegf ahfyo hweagfáyf tfini Gorixo nán wáyf niwiniro nán Judayf uyipeayfo sah urápayiri nigwf minini wiayiri yarinjorinini. Ífná Gorixomf xwifá ririmf wiayarinjorinini. ³ O sfá wiyimi 3:00 p.m. imónináná orinifá winarfná ahfnajf Gorixoyá wo niwimeari re urinigininini, “Koniriasoxinini!” urfagi ⁴ o sihwf agwf niwinarinifsná sirf nipikininini re urinigininini, “Ámináoxinini, pírinini?” urfagi ahfnajo re urinigininini, “Gorixo xwifá joxi ririmf wiayarinifpi arfá sirf uyipeayfo sah nurápirfná minini wiayarinifpi sihwf ranini neri nán yayf winarhagi

náni nirowárenapĩjoĩ. ⁵⁻⁶ Agwĩ joxĩ ámá wo Saimonoyĩ riniĩjomĩ —O xegĩ yof bi Pitaorini. O ámá burimákaú wará enĩ erĩ yeáyĩ imixiri yariĩ Saimonoyĩ riniĩjoyá anĩ rawirawá imañpá tĩni miriniĩjiwami ĩweani. Omi wirimiauĩpĩrĩ nani Jopa nani ámá wami uowárei.” ⁷ Anĩnajo e nurimi úaná Koniriaso xegĩ aniwami omiĩ wiiarĩgĩáyĩ waumi “Eini.” nuriri simiĩ wĩnarĩ xfo tĩni anĩ minĩ emearĩ womi eni —O “Gorixomi pĩranĩ ouxĩdĩmĩni.” niyaiwiri anĩ minĩ yariĩgorini. Omi eni “Eini.” nuriri awami ⁸ amĩpi nĩni anĩnajo urĩĩpĩ nani repiyĩ niwimáná Jopa nani uowarĩĩnigini.

Pitao ikwĩkwĩ niyáriĩ winiĩĩpĩ naniĩni.

⁹ Sá wegĩawa wáfpi tĩni niwiáĩnimeami nuro nuro sini óf e nuróná Jopa tĩni e anwi e rémoanro yarĩná Pitao ikwawedĩ imóniĩnáná Gorixomi xwiyĩfá rĩrimĩ wimiĩrĩ nani anĩ xfo wearĩjiwami waĩwyo niĩxéga niĩpeyiri anĩ rĩwĩ seáyĩyo ikwĩronĩĩge dani e yarĩná ¹⁰ agwĩ wĩagi “Aiwá onimĩni.” niwimóniri aĩ ayĩ aiwá sini riyamĩ yarĩná ikwĩkwĩ niyáriĩ ¹¹ weniĩ yáĩfĩfĩ winiĩĩnigini. Anĩnami dani óf ninimáná rapĩrapĩ xwé wuniĩ imóniĩ bi midani biaú midani biaú ía niĩximáná xwĩfáyo nani awayini niĩmamówara wepĩninarĩagi niwiniĩ ¹² rĩxa xwĩfáyo ikwiarĩnáná weniĩ éfĩfĩ winiĩĩnigini. Naĩwĩ xwé xixegĩni tĩni amĩpi agwĩ tĩni napéa warĩĩpĩ tĩni iĩ xixegĩni tĩni iwáĩpimi weĩagi wĩnarĩná re enĩnigini. ¹³ Xwiyĩfá bi niĩrinénapiĩ re urĩĩnigini, “Pitaoxini, niwiáĩnimearĩ naĩwĩ apĩ niĩpĩkirĩ nei.” urĩagi aĩ ¹⁴ Pitao re urĩĩnigini, “Ámĩnáoxini, aga oweoi. Naĩwĩ Judayene ĩwĩ ikaxĩ eániĩpimi dani ‘Īwĩfáriini.’ riniĩĩpĩ, ayá niniriĩ piaxĩ neániĩpaxĩ imóniĩĩpĩ sini

miníáoni enagi nání joxi níríípi wí emiméini.” urfagi ¹⁵ xwiyfá ámi bi re rinénapiñinigiñi, “Gorixoní ríxa ‘Ŋwáfá mimónini.’ ráríípi nání siní dñí re miyaiwipani, ‘Nínirínáyí, siní ayá nininiri piaxí neánipaxí imóniñipíríani?’ miyaiwipani.” rinénapiñinigiñi. ¹⁶ Pitao siñwí winiri arfá wiri éípi axípi biaú bi niwinayimáná enáná re eninigiñi. Iwáfípi apaxí mé niñeyiri añínamí aíninigiñi.

¹⁷ Pitao íkwíkwí niyáriti winíípi nání “Pí nání rfa winíini?” niyaiwiri ududí ayá wí níkaríga warfna re eninigiñi. Ámá Koniriaso xfo tíñí e nání wáf uowáfáwa añí wíyo Saimonoyá añí nání yaríñí niwiera niñimáná ríxa ákíñá fwi e nírónapíro ¹⁸ rfaiwá re rígfawixini, “Ámá Saimono ámi yoí bi Pitaoyi riniño re riñweani?” rfaiwá e rarífná ¹⁹ Pitao íkwíkwí niyáriti mífípi nání “Pí nání rfa winíini?” niyaiwiri dñí e píkinarífná Goríxoyá kwíyípi omi re urinigiñi, “Arfá ni. Ámá wau wo joxi símeaníro nání pfa siaríño. ²⁰ Wigí dñíyo dání marfái, niwaníñoni awa joxi siriménapíri uowárenapfá enagi nání joxi niwiápniimeámi niwepíñiri dñí obibaxí ‘Pí nání rfa yaríñini?’ miñmó anani awa tñi níkumíxiniri nawini úpoyi.” urfagi ²¹ Pitao awa rogíe nání niwepíñiri re urinigiñi, “Arfá nípoyi. Ámá soyíne pfa yaríño, ayí nioni nání yaríño. Soyíne pí nání bóyínerini?” urfagi ²² awa re urígfawixini, “Koniriaso —O porisí 100 imónigfáyo seáyi e wimóniñorini. Ámá wé róniño nimóniri Goríxomi wáyí wiaríñorini. Díxí Judayí nñi ‘O ámá nañorini.’ rarígorini. Omi añíñají wo re urénapiñinigiñi, ‘Joxi xwiyfá o rirínfápi arfá wirfa nání omi wirímiaupíri nání díxí wami uowárei.’ urénapiñí nání bfwáonerini.” urfagí ²³ Pitao “Anani níwiapíro

nioni t́fni sá oweaneyi.” uriniginini.

Pitao Koniriasoyá anjwám ni nánì unf nánirini.

Sá wejo wáfpi t́fni niwiápfnimeari awa t́fni nuróná áamá Jopa dánf Jisasomi dínf niwíkwírooro nánì xexirimeá imónigfáwa t́fni nawíni nuro ²⁴ ófmi sfá wiyi wegfáwa niwiápfniméami warfná Koniriaso xegf xexirimeáyf t́fni xegf níkumixiniri emearigfáyf t́fni awí neárimáná weninfi neri gweanáná Pitao anfi apimi Sisariayf rininifpimi nírémori ²⁵ anfi Koniriasoyáiwámi páwiminiri éyf o Pitao t́fni nerimeánirfná oyá síkwf t́nfi e nípkínimeari minfi xwífáyo íkwíroniginini. ²⁶ E éagf aiwí Pitao omi árfwf numeari re uriniginini, “Joxi niwiápfnimeari éf roi. Nioni eni sa áamá wonirini.” nuriri ²⁷ o t́fni xwífá níriniri nerimeánimí nípawirfná áamá obaxf awí neáníro gweanagfa niwiniri ²⁸ re uriniginini, “Judayene re rinarihwápi nánì émayfne xamifyfne eni níjfa imóniñoi, ‘Nene émayf t́fni gwiaumf niníranénaranti, xwífá niñwaranénaranti, apimi dání negf hwf ikaxf rinarihwápimi wiaíkiaríñwini.’ E rinarihwápi nánì xamifyfne níjfa imóniñoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri oriñá nípariniginini, ‘Émayf aí wo t́fni gwiaumf minipaxf mimónini.’ E oyaiwiniri oriñá níparinif enagf nánì ‘Émayf t́fni gwiaumf ninirfná piaxf eánipaxirini.’ wí siní rípañonimanti. ²⁹ Gorixo síwá éninfi níf enagf nánì áamá rowa nioni nirimeaníro báná nioni urakiminiri wí murf sa arfa niwirí nými bfaniginini. Ayináni yarinf bi oseaimini. Pí nánì nirimeáfonirini?” urifagi ³⁰ Koniriaso re uriniginini, “Nioni agíná ayiminí sfápi t́fni xixeni reyáiná 3:00 p.m. imóniñáná anfi riwámi dání Gorixomi xwífá ririmf wiarfná re eniginini. Áamá rapirapf

xwínfá eaarínjé yínínjé wo nírónapírí ³¹ re nírínjínigíní, 'Koniriasoxíní, joxí Goríxomí yarínjé wiarínjéfpí arfá sirí joxí áamá uyípeayíyo arírá wiayarínjéfpí sínjwí ranírí nerí nání yayí wíwarínjagí nání nírówárénapínjoi. ³² Agwí joxí áamá wo Saimonoyí rínínjomí —O xegí yoí bí Pitaoríní. O áamá burímákáú wará enjé erí yeáyí imíxírí yarínjé Saimonoyí rínínjoyá anjé rawírawá imanjéfpá téní mírínínjéiwámí njéaní. Omí wirímiaupírí nání Jopa nání díxé wamí uowáreí.' nírínjagí ³³ nioní síní mé anjéní áamá wa joxí sirímeapírí nání uowáraná joxí nanjé nerí awa téní bííní. Agwí nene Ámínáo 'Xwíyífá ayo urííríxíní.' rírínjéfpí nípíní arfá wíánítrane nání Goríxoyá sínjwí anínjé dání awí neánárítrane njéanwíní." urínjínigíní.

Pitao anjé Koniriasoyáiwámí dání uréwapínjéfpí náníríní.

³⁴ Pitao manjé níyoámorí re urínjínigíní, "Xámí nioní Goríxo yarínjéfpí nání majfá nerí aiwí agwí ríxa níjéfá imónínjíní. O wí símfé símfé e nímerí anímí yaríánínjéfpí epaxomaní. ³⁵ Omí wáyí wíro wé rónínjéfpí imónínjéfpí ero yarínjéfpí gíyí gíyí gwí wírí wírímí dánjéfpí imónínjéfpí ayí aiwí xíto tífámíní báná ananí yayíní níwírí umímínarínjéfpí. ³⁶ Xwíyífá Goríxo Isírere ne yanjé neaiapínjéfpí rípí nání seyíné ríxa níjéfáríní. Jisasí Kiraisomí —O Ámínáo nímonírí áamá níyoní seáyí e wímónínjéfpí. Omí dánjéfpí wíkwíroarínjéfpíwápímí dání Goríxo téní píyífá wírínípxéfpí imónínjéfpí. ³⁷ Jono xámí wayí xegí umeainjéfpí nání wáf nememáná enáná Garírí dání iwamfó nímogá bírí Judía píropenísíyo amí amí imónímerí enjéfpí nání xamínjéfpíné níjéfáríní. ³⁸ Nasaretí dánjéfpí Jisaso nání rarínjíní. Omí Goríxo nírféarí xegí kwíyífpí wírí enjé

sixf weámixiri éáná o Gorixo dñf ukikayonagi nánì nemerfná á máyo nanfnì nìwiiri á má obo dñf nixixérorì sfpì wikárarñfyo nìyonì nanf imiximenfpi nánì seyfné rìxa nñjárìni. ³⁹ Amìpì o negf Judayf anfyo erì negf anf xwé Jerusaremipimì dání erì enfpì wone sñwí wínaronwáone riwonerìni. Omì nfpìkiróná yoxáfyo yekwíroárfagfa aí ⁴⁰ sfá wiyáú wiyi nórímáná enáná Gorìxoyá dñfyo dání nìwiápnìmearì á má sñwí anigfe dání sñgánì wimónñnigìni. ⁴¹ Gf á má Judayf nfnì sñwí anigfe dání marfáì, á má Gorìxo eníná dání sñwí wínarófrixinìrì neaeyíronone —None o xwárfpáyo dání nìwiápnìmeámáná enáná o tfnì inigf nìrane aiwá nìrane enwáonerìni. Noneyá sñwí anñwaé dání sñgánì nìneaimónìrì ⁴² sekaxf re nearñnigìni, ‘Soyfné nionì nánì á máyo wáf urìmero “Á má sñf ñweagfáyo tfnì rìxa pegfáyo tfnì nìyonì áwìni e nñweámáná wigf yarìgfápi eyeyírómf enfa nánì Gorìxo rípeaño, ayf orìni.” Áwanf e urìmero éfrixinì.’ ⁴³ E nearñjo nánì wíá nearókiamoagfá nfnì re nearagfórìni, ‘Á má omì dñf wikwírófáyf nfnì xfo wiñfpimì dání Gorìxo ananì yokwarìmf wiarñftrìni.’ nearagfórìni.” urñnigìni.

É máyo Kwíyí Gorìxoyápi waínñf nánìrìni.

⁴⁴ Pitao xwíyíá api sìnì nura warfná re enñnigìni. Á má xwíyíá o rarñfpì arfá wiarìgfáyo nìyonì kwíyí Gorìxoyápi waínñnigìni. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Gorìxoyápi waínáná Judayf Jisasomì dñf wikwíroarìgfá Pitao tfnì bfáyf wenñf éfáyf wìngfawixinì. Xwíyíá arfá wiarìgfá tìyí rìxa pfné xìxegfnì ayf majfá imónìgfáyf rìro Gorìxomì seáyf e umero yarñgfa nìwìnrò nánì re yaiwigfawixinì, “Gorìxo xegf kwíyí é máyo sfpí mìwí nene xwé ayá wí neaiapñfpa ayo enì anfá axfpì rfa wiarìni?”

t́ńj́ e ikwiárínénapáná ⁶ rapirapf́ iwáf iníjumi píráńj́ sńjẃ owínimínirí ínimi sńjẃ agẃ wínfáyf́ wínńjanigíní. Nańẃ ámá iẃf mearígfáyf́ t́ńí sayf́ t́ńí agẃ t́ńí níropéa warńj́yf́ t́ńí ńj́f t́ńí ínimi wejagi níwínirf́ná ⁷ ańńnamí dání xwíyf́a re rínénapf́agi arf́a wńjanigíní, ‘Pitaoxíní, níwíapf́nímearí nańẃ apí nípkírí net.’ nírf́agi arf́a níwírí aí ⁸ nioní re urńjanigíní, ‘Ámínáoxíní, amípí “Ŋwáfáríní.” rínńj́pí, níńirf́ná piaxf́ eánípaxf́ imónńj́pí sńí iwamf́ó gfgf́ bí méáonríní. Aga wí nííméíní.’ urf́agi aí ⁹ xwíyf́a ańńnamí dání rínénapf́pí ámí bí nírinénapírí re nírenapńj́nigíní, ‘Goríxoní ríxa “Ŋwáfá mimóníní.” rárf́apí nání joxí sńí dńj́f re mńyaiwipantí, “Nínirf́náyf́, sńí ayá níńínírí piaxf́ neánípaxf́ imóníní.” mńyaiwipantí.’ Xwíyf́a e níńirénapímáná ¹⁰ xwíyf́a apí axf́pí biaú bí níńirénapímáná íríríwáf́pí ámí ańńnamí nání míxeánénapńj́nigíní. ¹¹ Míxeánénapáná axíná re eńńnigíní. Ámá waú wo —Awa Sisaria dání nioní t́ńj́f e nání uowáf́áwaríní. Awa ańj́ none wearńj́wáiwámí rémónapígf́awixíní. ¹² Rémonapáná kwíyf́ Goríxoyápi re níńj́nigíní, ‘Joxí awa t́ńí anantí uí. Awa t́ńí nawíní nuróná dńj́f kfkf́mí nimóga nurí “Pí nání ámá rowa t́ńí warńj́níní?” mńyaiwipantí.’ nírf́agi nioní t́ńí ámá Jisasomí dńj́f níwíkwf́roro nání níríxf́méá imónígf́a wé wf́úmi dánj́f wo rowa t́ńí nurane ámá nioní nání uowáf́énapf́oyá ańiwámí páwíaná ¹³ o xegf́ ańj́yo ańńnajf́ wo sńj́ání níwimónírí urńj́pí nání repíyf́ níneairí re nearńj́nigíní, ‘Ańńnajo re nírf́nigíní, “Díxf́ ámá wa Saimonomí —Oyá yof́ bí Pitaoríní. Omí wirímiaupf́rí Jopa nání uowáf́etí.” níńírí ¹⁴ re nírf́nigíní, “Xwíyf́a o níbirí rírínf́apí

joxi tɛni áamá joxiyá anjwámi wearigfáyɛ tɛni arfá wipɛrfápimi dáni Gorixo yeáyɛ seayimɛxemeanfárinɛ.” Anɛnajo e nɛrfɛniginɛ. nearɛagɛ ¹⁵ nioni xwiyfá iwamfó uréwapɛyarfná re enɛniginɛ. Kwiyf Gorixoyápi nene xámi nɛneaimearfná neaainɛɛɛpa ayo eni axɛpi wainɛniginɛ. ¹⁶ Axɛpi wainɛagɛ nɛwinɛri xwiyfá Ámináo nearagɛ rɛpi nánɛ dɛɛɛf nironɛniginɛ, ‘Jono iniɛgɛ tɛnɛni wayɛ seameaɛagɛ aiwɛ Gorixo seyɛné xegɛ kwiyɛpi tɛni wayɛ seameainfárinɛ.’ rɛɛɛpi nánɛ dɛɛɛf nironɛniginɛ. ¹⁷ Gorixo nene Áminá Jisasɛ Kiraisomi dɛɛɛf nɛwikwɛrómáná enáná xegɛ kwiyɛpi anfá neiapɛɛɛpa áamá ayo eni axɛpi wɛagɛ nánɛ ‘Nioni Gorixo xegɛ dɛɛɛɛyo dáni yarɛɛɛpi pɛrf urakipaxorɛni.’ rɛseaimónarɛni?” urɛagɛ ¹⁸ awa xwiyfá Pitao urɛɛpi píránɛɛɛf arfá nɛwiro omɛ ámi xwiyfá bɛ murɛ Gorixomi seáyɛ e numeróná re rɛgɛfawixɛni, “Gorixoyá dɛɛɛf tɛni émáyɛ eni wigɛ fɛwɛ yarɛɛɛf rɛfɛmɛni nɛmamoro dɛɛɛf nɛyɛmɛɛf imónɛɛɛpi meapaxɛ imónɛɛɛ.” rɛgɛfawixɛni.

Adioki ɛweáyɛ wɛ Jisasomi dɛɛɛf wɛkwɛróná imónɛɛɛpi nánɛriɛni.

¹⁹ Xámi Sɛtipenomi nɛpɛkironá Jisasomi dɛɛɛf wɛkwɛroarɛgɛfáyo xeanɛɛf nɛwikárɛro xɛdɛxɛdowárɛ éagɛfá émáyɛ anɛmɛni numiamoróná wɛ xwɛfá rawɛrawápámi enɛpi xegɛ yoɛ Pinisia ɛwearo wɛ pɛriɛwɛ Saipɛrasɛ rɛnɛɛɛyimi ɛwearo wɛ anɛf bɛ xegɛ yoɛ Adioki ɛwearo neróná xwiyfá Gorixoyápi émáyo muréwapɛyɛ wigɛ Judayoni nuréwapɛya nuro aí ²⁰ wigɛ wa pɛriɛwɛ xegɛ yoɛ Saipɛrasɛ dáni xɛriɛgɛfáyɛ tɛni anɛf yoɛ Sairini dáni xɛriɛgɛfáyɛ tɛni Adioki nɛrémoro wáf nurɛmeróná émáyo eni xwiyfá Áminá Jisaso nánɛ yayɛ winɛpaxɛpi nura emegɛfawixɛni. ²¹ E yarfná Áminá Gorixo dɛɛɛf

ukikayori enjé sixé weámixiri yariṅagi nání áamá obaxé wigé ḡwáfá nání yariḡfápi arfá nikeamoro Ámináo tífáminí níkinímóníro dḡnjé wíkwíroḡfawixíni.

²² Áamá Jerusaremi dání Jisasoyá siyiké imóniḡfáyé xwíyáfá rípi rinarḡḡagfá arfá níwiro “Adiokíyo émayé obaxé Jisasomi dḡnjé wíkwíroarḡḡoi.” rinarḡḡagfá arfá níwiro nání Banabasomi Adiokí nání urowárḡagfá ²³ o nurí aḡé apimi nírémorí winḡḡḡnigíni. Goríxo émayo wá níwianírí ayo wimíxarḡḡpí níwiníríná dḡnjé nífá níwinírí enjé rírémíxé níwiri re urḡḡḡnigíni, “Goríxomi wí ríwé mumó anḡḡé miné ayá tḡni xédírixíni.” urḡḡḡnigíni. ²⁴ O áamá naḡé yariḡḡo imónírí Goríxoyá kwíyḡpí ayá wí sixé winírí Jisasomi dḡnjé ayá wí wíkwírorí yariḡḡo enḡḡé nání e urḡḡḡnigíni. Áamá obaxé Ámináomi dḡnjé wíkwírófáyé axḡḡḡḡé nimóníro níkumíxíga warḡḡagfá ²⁵ Banabaso Soro nání páfá emínírí aḡé yoé Tasasí nání nurí ²⁶ apimi ḡweanḡḡé níwinírí níwirímeámi bííwáú nawíní Adiokíyo níḡwearíná áamá e dḡnjé Jisasoyá siyiké imóniḡfáyé tḡni awí neánayiro obaxé wíyo nuréwapíya nuríná xwiogwé wo awáúmí e múroḡḡnigíni. Adiokíyo e íná dání áamá wí áamá Jisasí Kiraisomi uxédarḡḡfáyé nání yoé Kirisítentiyé iwamíó wíriḡfáríni.

²⁷ Íná wáfá rókiamoarḡfá wa Jerusaremi pḡni níwiárimí Adiokí nání níweapíro ²⁸ wigé wo Agabasoyí rḡḡḡḡo éf nírorí Goríxoyá kwíyḡyo dání wáfá nurókiamorí re urḡḡḡnigíni, “Aiwá nání xwáfá tḡyo níyoní aga dḡwé ayá wí ikeamónanfáwáriní.” E urḡḡḡpí Romíyé míxé ináyé Kírodiasoyí rḡḡḡḡo meḡweanáná dḡwé apí ikeamónḡḡḡá nání ²⁹ Jisasomi xédarḡḡfáyé woní woní xíxegḡni níwipaxé imóniḡḡpa wigé dḡnjé re yaiwigéwaxíni, “Negé nírixímeá Judia píropenísíyo ḡweagfáyo arírá

wianfáwá nánì nìgwí apí apí nítirane wiowárfwanìgìní.”
 nìyaiwirowo ³⁰ xixenì e nero nìgwí awí eáfápi Banabaso
 tñní Soro tñní awaú nìmeámì nuri Jisasoyá s̄yikí
 imónìgíá Jerusaremì ñweagíáyo wipenñweagíawamì
 mìnì wipìs̄fì nánì wiowárfawixìní.

12

Mìxí ináyí Xeroto Jemisomì pìkirì Pitaomì gwí uyirì
 ení nánìrìní.

¹ Íná Judayí mìxí ináyí Xeroto Jisasoyá s̄yikí
 imónìgíáyí wíyo rìkìkìrìtò wikárìní nánì fà nìxìrìrì
² porisí wamì uráná kirá tñní Jonomì xìráo Jemisomì
 pìkìgíawixìní. ³ Jemisomì pìkìagíá nánì Judayí yayí
 yarìñagíá nìwìnrì Xeroto sipí ámì bì nerì re enìgìní.
 Pitaomì enì fà xìrìñìgìní. S̄fá Pitaomì fà xìrìñíyì
 tññíná Judayí Gorìxo enìná múronípi nánì d̄ñf̄ mop̄rì
 nánì bisfkerfá yisí mayí úrapí nimìxìro narìgííná omì
 Xeroto fà xìrìñìgìní. ⁴ Omì fà nìxìrìmáná re yai-
 wiñìgìní, “S̄fá Aníñajo Neamúroagoì rìññf̄ rìpi rìxa
 pwéáná omì gwí aníyo dánì nìmìxearì ámá n̄f̄nì s̄ñwí
 anìgíe dánì xwìrìxí numeri pìkìmìgìní.” nìyaiwirì
 gwí aníyo n̄ñwìrìrìr̄nà porisí awí eánìgíá biaú biaú
 xìxegíní waú waú awí mearoayip̄rì nánì wárìñìgìní.
⁵ E wáráná Pitaomì gwí aníyo awí mearoarìñagíá af̄
 Jisasoyá s̄yikí imónìgíáyí Gorìxo omì arìrá owìnìnrì
 anìñf̄ miní arfá r̄fá wé yarìñf̄ nìwiéra ugíawixìní.

Aníñají wo Pitaomì gwí aníyo dánì mìxearí
 nánìrìní.

⁶ S̄fá Xeroto “Ayimì omì nìmìxearì ámá s̄ñwí
 anìgíe dánì xwìrìxí uméimìgìní.” yaiwiñíyì s̄nì w̄fá
 mónìñáná Pitao senfá w̄r̄fkaú n̄yárìnrìmáná áwìnìmì
 sá wejáná porisí waú m̄d̄m̄d̄ánì ñweari wa gwí aní

ówanf niyárimáná b́aríwámí dání awí roro enáná re enjínigíní. ⁷ Ámináooyá anjínajf wo nírónapírí gwf anjyo ẃfá ókiáráná Pitaomí miẃfyo saiwiárf wimínírí nání ayíjẃf núrórí re uríjínigíní, “Joxí anjíní wiápínímeat.” uráná re enjínigíní. Senfá arfkaú xegf wéyo dání íkweámioanjínigíní. ⁸ Senfá arfkaú íkweámioágí anjínajo ámí re uríjínigíní, “Díxí areríxí yínírí síkwí sù yínírí ei.” nurírí o ríxa e éáná re uríjínigíní, “Díxí iyfá níkfíyínímí níxídei.” urfagí ⁹ gwf anj awámí dání omí númí nípeyearí númí nuríná “Anjínajo nírí xwíyfá nítrírí yaríjfpí, ayf nepa rfa niaríní?” mýyaiwí “Sa oríjá rfa winíjíní?” nýyaiwirí ¹⁰ awaú porisí xfo t́j́f anjwí e awí roǵfawámí múrorí j́famí awí roǵfawámí ení múrorí nemáná ákíj́á ówanf ainíxí t́ńt́ imíxíníj́námí —Anamí ṕńt́ níwiárimí nípeyearíná gwf anjyo ṕńt́ níwiárimí ríxa anj apí ikẃfóníj́pímí emearígfánaríní. Ana t́j́f e rémóáná re enjínigíní. Xegfpí fkwímíníj́nigíní. Xegfpí fkwímínáná nípeyearí óf wíyímí nuríná re enjínigíní. Anjínajo ríxa ṕńt́ níwiárimí úáná ¹¹ Pitao xegf díj́f f́fá níxírírí re ríníj́nigíní, “Ámináo nioní éf níminímínírí nání xegf anjínajo nurowárenapírí Xeroto ‘Gf enj eáníj́fyo dání e wikárffimíj́nigíní.’ yaiwiaríj́fpí ṕf́f́ urakírí gf Judayf ‘Xeroto omí e wikárffwiníj́nigíní.’ nýyaiwiro díj́f wikẃfmoarígfápí ṕf́f́ urakírí nerí gwf anjyo dání nímixeáonírfáni? Oyi, e níoníríní.” ríníj́nigíní. ¹² Díj́f e f́fá níxírímó anj apíxí Mari-áiyf ríníj́f wíyá —Ímí xewaxo Joní Makoríní. Omí xínáí Mariaíyí ríníj́yá anj iwámí nání nurí ámá obaxf anjwámí awí neánárimáná Goríxo xfómí arírá owinínírí nání yaríj́f níwia warf́ná nírémorí ¹³ ákíj́á f́wí mfde dání iwanf nearí ikaxf rímákíáná apíxí wí,

an̄f iwám̄i x̄ináin̄h̄f nimón̄r̄i om̄ih̄f wiiar̄ih̄f wí —Í xeḡf yōf Rodaír̄in̄i. Í iwan̄f neán̄r̄i ikax̄f r̄imákín̄taḡi nán̄i gor̄fan̄r̄i s̄ih̄w̄f ow̄in̄im̄in̄r̄i nuri ¹⁴ “Gox̄ir̄in̄i?” nur̄r̄i Pitaoyá man̄f um̄ih̄ín̄taḡi nán̄i d̄ih̄f nífá wíaḡi re eñ̄in̄iḡin̄i. Xám̄i ówan̄f m̄iw̄fkw̄iomeá an̄f̄n̄i nur̄i ayá t̄f̄n̄i re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Pitao ákin̄já ówan̄f̄yo b̄far̄iwám̄in̄i dán̄i b̄iraiwo ron̄i.” ur̄faḡi ¹⁵ ámá aȳf re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Jíx̄i xaxá ner̄i rar̄ih̄in̄i.” ur̄faḡfá aí í ax̄t̄p̄i ar̄t̄kí ám̄i b̄i t̄f̄n̄i urar̄fná aȳf re urayiḡfawix̄in̄i, “Pitao yá an̄fnajo r̄fá ron̄i?” urayar̄ih̄aḡfá aiw̄f ¹⁶ Pitao s̄in̄i ówan̄f iwan̄f near̄i ikax̄f r̄imák̄iar̄ih̄aḡi aȳf nuro ówan̄f n̄fkw̄iwo w̄in̄iḡfawix̄in̄i. Pitao riwo ron̄aḡi n̄iw̄in̄iwo d̄ih̄f n̄iyága úaḡfá aí ¹⁷ Pitao aȳf xw̄ȳfá m̄ir̄ipa oépȳon̄r̄i wé ówan̄f nuyimáná Ám̄ináo n̄iw̄ir̄i gw̄f an̄f̄yo dán̄i n̄imeám̄i nup̄eyar̄fná éf̄p̄i nán̄i rep̄iȳf n̄iw̄iéra nur̄i re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Jemisom̄i t̄f̄n̄i neḡf n̄ir̄ix̄t̄meá imón̄iḡfáyo t̄f̄n̄i nion̄i níf ap̄i nán̄i áwan̄f ur̄t̄f̄r̄ix̄in̄i.” nurár̄im̄i n̄ipeyar̄i m̄i nán̄i ur̄in̄iḡin̄i.

¹⁸ R̄ixa w̄fá ónáná poris̄f Pitaom̄i awí mearoar̄iḡfáwa o m̄ih̄wean̄aḡi n̄iw̄in̄iwo “Pitao ar̄ige ner̄i r̄fá ur̄h̄o?” n̄ir̄in̄iwo ayá íp̄t̄p̄fá n̄ih̄wir̄ar̄iga war̄fná ¹⁹ m̄ix̄f ináȳf Xeroto Pitao nán̄i p̄fá néra nur̄i p̄fá n̄imeḡin̄ar̄imáná poris̄f awí mearoḡfá awam̄i yar̄ih̄f im̄im̄f n̄iw̄iar̄imáná w̄fam̄i sekax̄f re ur̄ih̄in̄iḡin̄i, “Awam̄i n̄imeám̄i nuro p̄k̄íp̄oȳi.” Sekax̄f e nur̄imo Judia p̄rop̄en̄is̄f̄yo p̄f̄n̄i n̄iw̄iar̄im̄i an̄f yōf Sisaria nán̄i n̄iwer̄i e ur̄f̄n̄ih̄in̄iḡin̄i.

M̄ix̄f ináȳf Xeroto pen̄f nán̄r̄in̄i.

²⁰ Xeroto ámá Taia ηweáyo t̄f̄n̄i Saidon̄f ηweáyo t̄f̄n̄i wik̄f b̄i on̄im̄iápi m̄iwón̄f ayá wí wónar̄ih̄aḡi wiḡf wí awí neánar̄imáná o ηwean̄e nán̄i n̄ib̄iwo xám̄i Xerotoyá gap̄iman̄f seáȳi e imón̄iḡfá wo t̄f̄n̄i —O

xegf yof Birasitasorini. O tñni xami Xeroto wikf wónariñfpi nani xwiyfá nimixiro re urigfawixini, “Joxi Xeroto wikf neónariñfpi nani omi xwiyfá nīneauriyiri piyfá neawfrii. Ámá dixf mixf ináyomi simañwfyóniñf wurfniñfáyo aiwá bf yarinhwáone engafi nani rirariñwini.” urána o re uriniñigini, “Soyfne tñni nawini nīrorane seauriyimfárinini.” urifagi awa weniñf nero ñweañána ²¹ sfa Xeroto xwiyfá imixinta nani rariñfyi parimóána o mixf ináyowa yinarigfápi okiyfa ninimána xegf siá ikwianwf seayf e imixiniñfnami niñweari xwiyfá ririmf wiarfna ²² amá awi eanigfáyf rfaiwá nīriro re rayigfawixini, “Xwiyfá api amá woyá mīrinarinini. Api añfami dñf ñwfá imóniñf woyaniñf rinarinini.” rayarfna re eniñigini. ²³ Ayf urarigfápi nani xewaniño pfrf nīrakiniri “Gorixomini seayf e numeri rfpoyf.” muripa éagf nani Gorixoyá añfnajf wo rñniñf wíána agwf ayiñwf norfna piyf omoniniñigini.

²⁴ E nerf af xwiyfá Ámináoyá surfma mimónf sñni nīriñga nurf nani amá obaxf nīkumixfga ugfa wixini.

²⁵ Banabaso tñni Soro tñni awaumi ñigwf rīpi negf nīriximeá imónigfá Jerusaremī ñweagfáyo mīni wíisixiniri wiowarigfápi rīxa niyárimána Joni Makomi nīwirimeámī Jerusaremī pñni nīwiárimf amī Adioki nani yigfawixini.

13

Banabasomī tñni Soromī tñni wáf urimepfsfi nani nīrfpearo uowarigfá nānirini.

¹ Jisasoyá siyikf imónigfá Adiokiyo ñweáyf wigf wa wfá rókiamoarigfá imóniro wa uréwapiyarigfá imóniro egfáwa rowarini. Wo Banabasorini. Amī wo Simiono

xegí yoí bî Naijeroyí wírígíforíní. Ámí wo Sairini dání Rusiasoríní. Ámí wo Maneyeno —O gapímaní Xeroto t́níní nemeríná xwé iwaroṅoríní. Ámí wo Sororíní. ² Ayí awí neáníro Ámínáomí yayí níwiro aiwá ḡwáá ḡweañáná kwíyí Goríxoyápi re uríḡnigíní, “Banabaso t́níní Soro t́níní nioní awaú e éisixíní wéyo íá umíráríḡápi xíxeni emepísí nání nurípearo urowárípoiyí.” uráná ³ ayí aiwá ḡwáá ḡwearo Goríxomí xwíyí rírímí wiro néfásáná awaúmí wé seáyí e níwikwíárímáná urowáríḡáwixíní.

Banabaso t́níní Soro t́níní píríḡwí Saipírasi pimi dání wáf urímeḡí náníríní.

⁴ Awaúmí kwíyí Goríxoyápi urowáríḡápi níwero aḡí yoí Serusia ríníḡpimi dání sípíxí womí nípíxemoáníri níḡweámáná píríḡwí Saipírasi ríníḡfíyimi nání nuri ⁵ sípíxo aḡí yoí Saramisíyí ríníḡpimi íwíékínímeááná awaú sípíxíyo dání nayoari Judayíyá rotú aḡí wí e wí e míríníḡfíyo dání Goríxoyá xwíyíápi wáf nurímeríná Joní Mako ení saḡí nurápmírí ⁶ ríxa píríḡwí miwí mídání dání mídání nání wáf nura neméfísáná aḡí yoí Peposíyí ríníḡpimi nírémore wíníḡfáwixíní. Ámá ayá míkí ikiní wo —O Judayí woríní. Mímóní wá rókiamoaríní woríní. Xegí yoí Ba-Jisasoyí wírígíforíní. ⁷ O t́níní píropenisí apimí dání pírimíáo —O xegí yoí Sejasí Porasoríní. Díní neyírorí aumaúmí iníḡoríní. O t́níní níkumíxíní ḡweagíforíní. O aḡí apimí ḡweañáḡí Banabaso t́níní Soro t́níní síḡwí e níwíníri wáf urímeáríná pírimíáo xwíyíá Goríxo nání wáf raríḡfípi aríá owimíníri awaúmí “Eíní.” uríḡá aí ⁸ ayá míkí ikiḡo —Gíríkíyí wíḡí píné t́níní Erimiasoyí ríníḡoríní. O pírimíáo Jisasomí díní míwíkwíropa oeníri awaúmí xegí díníyo dání pírfí rakímíníri éaḡí aiwí ⁹ Soro —O

xegf yof bi Poroyi urigforini. O kwiyf Gorixoyapi ayá wí sixf wínigagf nání ayáf mfkf ikinomi ríxa síjwí agwí níwínáriti ¹⁰ m+xí re uriniginini, “Oboya niaíwínigf imónigf roxini, áamá wé rónigf yarigfá gíyí gíyo pírí urakíminiri yarinoxirini. Arfki yapf wíwapyiri íwí urápiri néra warinoxirini. Ámináo nání nepaxigf rínigfpi joxi anigf minf yapfni imoriréini?” nuriri ¹¹ re uriniginini, “Agwi nioni re rirarinini, ‘Ámináo ríxa díngf rikikayogf nání joxi síjwí nisupáriti sfá obaxf wíyo sogwí síjwí wínirfámaní.’ rirarinini.” urána re eniginini. Agwí wfanigf úrariri sfá uyináriti éagf nání “Áamá go go wéyo fá nínixiriri óf síwá nínirfenigf?” níyaiwiri áamá nání pfá emeniginini. ¹² E éagf pírimíao síjwí níwínirí Jisasomi díngf wíkwíroniginini. E neri Ámináo nání uréwapyarigfípi nání ududf níwiga uniginini.

Banabaso tfini Soro tfini Pisidia píropenisfyo nání nuri Adiokfyo wáf urimegfí nánirini.

¹³ Poro tfini níkum+xiniri emearigfíwau tfini Peposi pfini níwiárimí nuro sípixf womí nípixemoánro níjweámáná nuro Pabiria píropenisfyo anj xegf yof Pega rínigfipimi iwíékfinimeááná nayoaro e dání Joni Mako awaúmi pfini níwiárimí ámi xegf axf Jerusaremi nání úagf aiwí ¹⁴ Poro tfini Banabaso tfini awaú Pega ní múrori Pisidia píropenisfyo anj xegf yof Adiokfí rínigfipimi níremori Sabarfáyo Judayfya rotú anjyo ní páwiri éf jweanáná ¹⁵ jwí ikaxf eánigfipimi bí fá roro wíá rókiamoagfáwa eagfápimi bí fá roro níyárimáná rotú anj iwámi mewegfáwa áamá womí awaú éf jweagfíe nání nurowáriti re urigfawixini, “Re urei, ‘Negf nírixfmeá imónigfíwagwí, awagwí xwíyfa

enɗi rirémixɗi neaipaxɗi bi enɗanáyɗi, anani nearɗipiyi.’ urei.” urowaráná o nuri awaúmi axɗipi e uráná ¹⁶ Poro niwiáɗiɗi meari wé ówanɗi nuyimáná re urɗiɗiɗiɗi, “Gɗi Isireriyɗi né tɗi é máyɗi Gorɗixomi wáyɗi niwiro nání nene tɗi nawíni awí neánirane Gorɗixomi yayɗi wiarɗiɗi wáyɗi né tɗi arfá ní poyi. ¹⁷ Ŋwɗi Isirerene yá arfowéyɗi uxɗagɗo, o enɗíná negɗi arfowami neyírori ayɗi anɗi mɗiɗanɗiyɗi nimóni ro Isipiyɗi anɗiyo ŋweanáná o yá dɗiɗi tɗi sayá nimóga numáná enɗáná o enɗi sɗiɗi neániɗi emimɗi niwíwapiya unɗipimi dání anɗi ayo dání niwirimeami biɗiɗiɗi. ¹⁸ Niwirimeami báná ayɗi á má dɗiɗi meaje nemeróná xwiogwɗi 40 pwearɗi ná o ayá nurimixiri wé fá numixeánɗi sáná ¹⁹ Kenaniyɗi anɗiyo á má gwɗi wiri wiri wé wúmi dɗiɗi waú apimi xwirɗi ní kixeri xwɗi wigɗi ŋweagɗiɗi nuráɗi negɗi arfowami mɗiɗi wiɗiɗiɗi. Api niɗiɗi yarɗi ná xwiogwɗi 450 pweɗiɗiɗi. ²⁰ Gorɗi xo e niwíɗi sáná o yá dɗiɗi tɗi á má wa anɗi wá nimónayiro wɗi rókiamoagɗi Samueroyi rɗiɗi tɗiɗi nání ni meɗweága ni bɗi sáná ²¹ negɗi arfowa Gorɗixomi re urɗiɗi fawixiɗi, ‘Mixɗi ináyɗi neameɗweani nání neaimónarɗi.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo íɗiɗi Bejimanoyáoriɗi. Omi mixɗi ináyɗi nání urɗi peááná o numeɗwearɗi ná xwiogwɗi á mi 40 pweɗiɗiɗi. ²² Gorɗi xo omi surɗi má nimixiri á mi Depito xamiɗi mixɗi ináyɗi nimóniɗi oumeɗweaniɗi imixiɗi nání woákɗi kɗi neri re nearɗiɗiɗiɗi, ‘Jesiomi xewaxo Depito á má nioni dɗiɗi unɗi rárɗi paxɗi wo imóniɗi gɗi wiɗiɗiɗi. Nioni nimónarɗiɗi niɗiɗi xi xeni enforɗi.’ nearɗiɗiɗiɗi. ²³ O ‘Depitoyá fwiáɗi fawéyɗi wo Isireriyi yeáyɗi uyimixemeanfa nání oimiximɗi.’ niyaiwiri negɗi arfowami sɗi mɗi maɗiyo dání urɗiɗi pa xi xeni neri á má Jisasoyi rɗiɗi imixiɗiɗi. ²⁴ O

sini á máyo piaumimf miwiniñaná Jono xami Isireriyoyoniyoni wáf nimeri 'Segf fwf yarigfápi rfwimini mamóaná wayf seameaimfíni.' nurimeri ²⁵ rixa Gorixo e éwiniñiniri wimixiyiñipi yoparipi urimfániri nerfná re rayiñirini, 'Seyfne nioní nání "Gorini." yaiwiarñoji? Seyfne wenñf neri niñweagfonimani. E neri aí arfá nípoyf. Ámá nioniyá rfwíyo bñfo nioní aga seáyf e ni múroño enagi nání xegf síkwf sú gwf wíkwepaxf mimóniñini.' rayiñirini.

²⁶ Gf niriñimeá imónigfáyfne, Ebirfamoyá fwiarfaweyfne tñni é má Gorixomi wayf niwiro nání ayf tñni re awí eánigfáyfne tñni rñpi osearimini. Xwiyfá á máyo yeáyf uyimixemeapaxo nánípi nineneni arfá wiani nání Gorixo rixa uowárenapñirini. ²⁷ Ámá Jerusaremí ñweagfáyf tñni wigf meba nimóniro umenweagfáwa tñni omi ayf orfaniri mí miwómixipa ero enína dání wfá rókiamoagfáwa o nání niriñi rfwamiñf eagfápi —Api Sabarfá ayf ayo dání fá roarigfápirini. Api mfkf nání dñf mimó surfmá fá nñoro nání 'Ayf o nání rfa rñini?' miyaiwipa ero néfasána wfá rókiamoagfá awa niriñi eagfápi tñni xixeni omi wikarigfawixini. Wfá rókiamoagfá awa niriñi eagfápi tñni xixeni niwikaróna 'Sipioxirini.' nuriñi xwiyfá umearigfawixini. ²⁸ E nemowa ni meami nuro omi xwiyfá numeariri pikipaxf imóniñf bi nání pfa nimeginiñi aiwi gapimanf Pairatomi 'Pikoi.' urigfawixini. ²⁹ Omi ni pikiróna wfá rókiamoagfáwa o nání niriñi eagfá niñni xixeni niwimána enána wa yoxáfpami dání niyoami niwepñiro xwáripáyo weyárfagfa aiwi re eniñiñi. ³⁰ Gorixoyá dñf tñni xwáripáyo dání ami wiápnimeañiñi. ³¹ Niwiápnimeámána sfá

ayá wí áamá Gariri p̄ropenis̄tyo dání o t̄fni nawíni Jerusaremi nání biḡfáyo s̄jání wimónayin̄niḡini. Ayínání s̄jání wimónayin̄tyf̄ neḡ Is̄ireriyf̄ imón̄n̄tyo áwan̄f̄ ur̄imep̄r̄i nání imón̄iḡf̄áȳr̄ini. ³²⁻³³ Yawawi eni x̄wiyf̄á yayf̄ seain̄pax̄f̄ r̄ip̄i searan̄rai n̄iyaiwimi bar̄in̄wi. Gor̄ixo neḡf̄ ar̄fowami s̄m̄iman̄tyo dání nur̄ir̄f̄ná ‘N̄iseaiim̄f̄ar̄ini.’ ur̄in̄tp̄i Jisaso x̄f̄oyá d̄in̄f̄ t̄fni wiápf̄n̄imean̄fp̄imi dání awayá f̄wiárf̄awene r̄ixa x̄ixeni ap̄i, x̄fo ur̄in̄tp̄i neaiin̄f̄r̄ini. X̄wiyf̄á B̄ikw̄f̄ Sam̄tyo son̄f̄ biaúyi r̄in̄in̄fp̄imi n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄f̄ r̄ip̄i, ‘Jox̄i Gor̄ixon̄iyá íwox̄r̄ini. Agwi nioni sim̄ixáná imón̄f̄ox̄r̄ini.’ X̄wiyf̄á e n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄fp̄i eni x̄ixeni imón̄in̄f̄r̄ini. ³⁴ Nene d̄in̄f̄ re yaiwian̄f̄wá nání ‘O Gor̄ixoyá d̄in̄f̄ t̄fni wiápf̄n̄imeáfyf̄ nání ámi n̄iperi wí p̄iyf̄ epax̄f̄ men̄ini.’ yaiwian̄f̄wá nání B̄ikw̄f̄yo n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄f̄pa Gor̄ixo re ur̄in̄f̄r̄ini, ‘Depitomi s̄m̄iman̄tyo dání nur̄ir̄f̄ná “Ayá n̄r̄ir̄im̄ix̄r̄i p̄ir̄án̄in̄f̄ siim̄f̄ar̄ini.” ur̄in̄áp̄i jox̄i eni ax̄f̄p̄i n̄siim̄f̄ar̄ini.’ ur̄in̄f̄r̄ini. ³⁵ Ayínání o nání B̄ikw̄f̄ Sam̄tyo son̄f̄ ámi bimi Depito re r̄in̄f̄r̄ini, ‘Gor̄ixox̄i áamá e wiúwin̄igin̄r̄i ur̄in̄fp̄i an̄in̄f̄ min̄f̄ x̄f̄dar̄in̄jo jox̄i x̄wár̄p̄áyo dání xe p̄iyf̄ oen̄r̄i s̄in̄w̄f̄ win̄ir̄f̄á men̄ini.’ r̄in̄f̄r̄ini. ³⁶ Depito imón̄in̄fp̄i nání nene n̄ij̄f̄ar̄ini. O Gor̄ixo e éwin̄igin̄r̄i wimónar̄in̄fp̄i néra nútsáná péaná neḡf̄ ar̄fowa x̄w̄f̄a weyár̄in̄in̄tyo weyár̄aná p̄iyf̄ en̄in̄iḡini. ³⁷ E ner̄i aí áamá Gor̄ixoyá d̄in̄f̄ t̄fni wiápf̄n̄imean̄jo wí p̄iyf̄ men̄in̄iḡini. ³⁸ Ayínání ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄imeá imón̄iḡf̄áȳné, yawawi searar̄iḡw̄f̄p̄i nání x̄ixeni n̄ij̄f̄á re imón̄fp̄oȳf̄. Jisaso en̄fp̄imi dání Gor̄ixo neḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄in̄wápi yokwar̄im̄f̄ neaiipax̄f̄r̄ini. ³⁹ f̄w̄f̄ yar̄in̄wá gw̄f̄ ikax̄f̄ Moseso n̄r̄in̄r̄i ean̄fp̄i x̄f̄dar̄in̄wápip̄imi dání yokwar̄im̄f̄ neaiipax̄f̄ mimón̄in̄fp̄i Jisasomi d̄in̄f̄ wikw̄f̄rówá

gene gene xegf xewaxo neaiinjipimi dáni anani yokwarimf neaiiri gwfninjf neajinjipfi nealkweawariri epaxfrini. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayinani wáf rókiamoagfáwa niri ro eagfá rípi xixeni seaimóniniginiri wáyf niseainiri dijf mótrixini, 'Gorixo rinjipimi ikayfwf umeararigfáyiné, xámi stjwf niwiniro ududf nemána aníntrixini. Ayf rípi nání seararinjini. Nioni seyiné tñiná yarinjápi áma wa áwanf searfagfa aiwf seyiné agwf aí ná rfwfyo aí bi "Neparini." yaiwiptrfa menini.' xwiyfá api wáf rókiamoagfáwa niri ro eagfápi xixeni seaimóniniginiri wáyf niseainiri dijf mótrixini." urinjiginini.

⁴² Poro tñni Banabaso tñni e nura numowau peyearfna áma arfa wífáyf rixinjf re urayigfawixini, "Awagwi ámi Sabarfá wfomf dánf xwiyfá agwf neararigfípi axfpi anani nearéwapiyipisfiranif?" urayigfawixini. ⁴³ E nemána rixa rotú anf tñnjf e pñni niwiarimi ami ami numiamoróna Judayf obaxf wí tñni émayf Gorixomi wáyf niwiro nání Judayfninjf imónigfáyf wí tñni Poromf tñni Banabasomf tñni númf warinjagfa awau ámi nura nurina enj rirémixf niwiri re urigfisisini, "Seyiné Gorixo wá nneawianiri neaiinjipfi fá nixiriro njweátrixini." urigfisisini.

⁴⁴ Sabarfá wo rixa parimóána áma anf apimi njweáf nápi xwiyfá Gorixoyápi arfa wianiro nání awí eánigfá aí ⁴⁵ áma ayá wí awau rarigfípi arfa wianiro nání eptroyf yarinjagfa Judayf stjwf e niwiniro sipi dijf bi onimíapi miwiaiwi ayá wí niwiaiwiro nání Poro uréwapiyarinjipfi pfríprfí ero ikayfwf umeariro egfawixini. ⁴⁶ E yarinjagfa aí Poro tñni Banabaso tñni ayá igigf bñ mñwinf re urigfisisini, "Yawawi aga xwiyfá rípi yegf Judayfé niseamúrorai émayo xámi urípaxf menjagi nání seyiné xámi seararinjwi. E nerf aí xwiyfá rípi

aríá miyeaí aríkwíkwí neróná seyíné áwanjé réniñjé niyeariro yariñoṭ, ‘Díñjé niyímiñjé imóniñjépi meapaxí imóniñgáayí tñní xixeni mimóniñwini.’ Áwanjé éniñjé niyeariro yariñagáa nání agwi yawawi seyíné píni níseawiárimí émáyo uréwapíyanírai waríñwií.
⁴⁷ Ayí rípi nániríni. Ámináo sekaxí neariñjé rípi ñwí ikaxí eániñjéyo re eániñi, ‘Goríxoní joxí émáyo uyíwíniñjé wáa wókímiñxíríta nání ríñwíríríríni. Joxí nioní nání uríríápimí dání áamá xwíá nírimíni gími ñweagáyo yeáyí uyimíxemeámíta nání e oimónirí rírowíríríni.’ Goríxo e nínearíríná yawawi nání eníniñjé ríñjé eñagi nání émáyo uranírai waríñwií.” uríñgísisixíni. ⁴⁸ E uraríñagí émáyí aríá níwiróná díñjé níá níwinírí xwíyá Ámináooyápi nañjé e rínaríñagi nání re ríniñgáawixíni, “Apí seáyí e imóniñi.” níriníro áamá Goríxo díñjé eyíroáriñjéyí díñjé wíkwírogáawixíni.

⁴⁹ Xwíyá Ámináooyápi añjé apí tññjé e nímiñi rínáriméaríná ⁵⁰ Judayí re egáawixíni. Apíxí seáyí e imóniñgáa ayí tñní rotú ñweaaríñgíwámí tñní añjé apimí seáyí e nímiñiñi meñweagáawamí tñní símírírí wíagáa ayí Poromí tñní Banabasomí tñní sípí níwikáiro wíñjé tññjé e dání míxí xídwáríñgáawixíni. ⁵¹ Wíñjé tññjé e dání míxí xídwáríñgáa awaú “Nene sípíni wikáraríñwaéneríani?” oyaiwinípoiñiñi egí síkwíyo xwíá síkí xéniñjépi píñjé wíáikímí níyárimí añjé yoí Aikoniamíyí ríniñjépipimí nání ugísisixíni. ⁵² E nerí aí añjé apimí dání Jisasomí díñjé níwíkwíroro uxídaríñgáayí yayí bí onímiápi míwiní yayí seáyími dání níga uro kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíniñjépipimí dání eñjé neága uro néra wagáaríni.

14

Poro tƙni Banabaso tƙni Aikoniamƙi dani egƙi nanirini.

¹ Awaú xami egƙiƙpa Aikoniamƙiyo niremomaná Judayíyá rotú anjyo nɔpawiri nuririná píráninjɔ reɗwɔpearinjagƙi nani áamá xwé ayá wí, Judayɔ tƙni Girikiyɔ tƙni áamá gwɔ apiaú dɔnjɔ wikwɔrogɔawixini. ² E neri aiwi Judayɔ arfá niwiro dɔnjɔ miwikwɔropa éfáyɔ Girikiyɔ áamá Jisasomi dɔnjɔ wikwɔroarigɔfáyo sɔmɔ tƙni owípoyiniri sɔmirirɔ niwiro yarinjagɔa nani ³ awaú e ayá wí niɗweariná “Áamá tiyɔ wí mixɔ niyeaipaxɔ aí Ámináo anani yeamenɗoɔ.” niyaiwiri ayá igigɔ bi miwinɔ sa nira ugɔsɔsixini. E yaríná Ámináo “Awaú neararigɔfɔpɔ nepa rɔa neararɗiɔ?” owipimónɔpoyiniri gɔ dɔnjɔyo dani xe nuriri emimɔ tƙni ayá riwamónɔpaxɔ imónɔɗɔpɔ tƙni owiwapiyiƙiyiniri enjɔ sixɔ niweámixa uɗnigini. ⁴ E neri aí áamá anjɔ apimi ɗweagɔfáyo dɔnjɔ bi biaú nixɔriro wí Judayɔ, dɔnjɔ miwikwɔroarigɔfáyo tƙni kumixiniro wí wáf wurimeiarigɔfáyo tƙni kumixiniro neróná re enjɔnigini. ⁵ Girikiyɔ wí tƙni Judayɔ wí wigɔ seáyɔ e nimóniromo umeɗweagɔfáyo tƙni ayɔ niwiáƙɔnimero “Awaúmi sipi niwikarirane sɔɗá tƙni opikianeyɔ.” niriiniro yaríná ⁶ e owianeyiniro yarigɔfáƙɔ nani awaú niɗfá nimóniri nani Raikonia pɔropenɔsɔyo anjɔ sɔmɔ biaú xegɔ yoɔ Risitirapimi tƙni Debipimi tƙni nani éfɔ uri anjɔ midimɔdani ikwɔroninjɔpami eni nani éfɔ uri neri ⁷ anjɔ ayo dani xwiyá yayɔ neainarɗɔpɔ wáf urimegɔsɔsixini.

Poro tƙni Banabaso tƙni Risitirapimi dani egƙiƙpɔ nanirini.

⁸ Awaú anjɔ yoɔ Risitirai riɗinjɔpimi emearíná áamá e dani wo —O xinái agwɔyo dani sikwɔ ikɔ enjɔ xiriɗoriɗi. Xegɔ sikwɔyo enjɔ bi meánɗagi nani

o bi onimiápi irú nipimixiri anj yagomani. O éf niñweari ⁹ Poro urariñipi arfa wiarfna re eniniginí. Poro siñwí agwí niwinárirfna winítyí wininiginí. Xegí síkwí sipí enítyí nanj wimixini nání Jisasomi diñj wíkwíroariñagi niwiniri ¹⁰ ímí tñni niriñi “Niwiápinimeari díxí síkwí tñni píraníñj éf roi.” urána re eniniginí. Úrapí éf niroamori anj eniniginí. ¹¹ Poroyá manjyo dání éf niroamori anj yariñagi ámá e epíroyí egfáyí siñwí api niwiniro xwiytá nimfeyoaro niriñóná wigí Raikoníayí píné tñni re rigfawixini, “Negí ñwíá anjnamí ñweagfáwa ríxa ámá nimóniro nene tñj e nání riwáú weapíi.” niriñiro ¹² “Banabaso, o negí ñwíáo Susoyí wírinñorini.” riro Poro xwiytá yanj umeaiariño enagi nání “O negí ñwíáo Xemisoyí wírinñorini.” riro neróná ¹³ Susoyí wírinñoro —O nání anj rídiyowá yariñíwá anj apimí ákíñáyo bfaríwámí dání umiriñorini. Oyá apaxfpaníñj imóniño urfá íwí yeyí iníñj bi nimaxiriñi burimákau oxí wo tñni niméra nibiri ákíñá íwí e éf nirománá ámá e epíroyí egfáyí tñni “Awaú nání rídiyowá owianeyí.” niwimóniro e wianiro yarfna ¹⁴ wáf wuriñmeiaríñíwáú, Banabaso tñni Poro tñni ayí “Awaú nání e owianeyí.” rinariñagfa arfa niwiri re egfísixini. Ayí “Nene wianiri yariñwápi awaú aga miwimónarini.” oyaiwípoyniri egí iyfá naxeri ámá epíroyí egte áwiniñi anjñi nuri xwiytá ímí tñni nira nuri ¹⁵ re uríñsixini, “Ámá tiyíñé, pí nání e yeaiñoro yariñoi? Yawawi ení seyíñé imóníñfápa ámáwawirini. Yawawi sa rípi nání yariñwií. Seyíñé segí ñwíápi níxídiróná surfma yariñfápi pñni niwiárimí Goríxomí —Ñwíá nepa diñj tñño ayí orini. O anjña imixiri xwíá imixiri rawírawá imixiri nerí amípi nñni ayo yariñipi imixiñorini. Omí seyíñé

xƙɗipƙiri nánì yawawi xwiyá yayf seainpaxf rƙpì wáf seararijwi. ¹⁶ Ámá gwí wirí wirí nƙni aga eníná dání nɨjweaxa bigfáyf Gorixo wigf sƙwíyo xe oxƙɗfƙoyiniri nɨwiga nibiri aiwi ¹⁷ xewanɨjo imónɨjƙpì nánì yumfí mɨseainf xegf nanf nɨseaiirɨjƙpimi dání sƙwánɨjƙ nɨseaiiga biɨrini. Segf omɨjƙ ná wearɨjíná wenfa nánì oyá dɨjƙ tƙni iniá eaénapiri aiwá pƙrƙpƙrƙ iniri yarfná seyfné niniro yayf niga warigfáriní. Ayínání o e nɨseaiirɨjƙpimi dání xewanɨjo imónɨjƙpì nánì sƙwánɨjƙ nɨseaiiga biɨrini.” ¹⁸ Xwiyá e nuriri aiwi ámá ayf arfki “Awagwí nánì xe rɨɨyowá oéƙoyiniri sɨjwƙ neanfƙiyi.” urariɨagfa awáu anɨjƙ minf pƙrƙ urakianiri néfísáná enjáná ayf kikiá egfawixini.

Poromì sɨjá nearo tigfá nánirini.

¹⁹ Judayf wí Adiokì dání biro Aikoniamì dání biro nero ámá obaxf e ɨweagfáyo dɨjƙ ukiniɨmixáná “Poromì sipi e owikáraneyi.” wimónariɨjƙpì nɨxƙɗiro re egfawixini. Omì sɨjá tƙni nearo “Rɨxa piyƙrƙani?” nɨyaiwiro anf apimi dání níropémi nɨpeyearo e wáfagfa aí ²⁰ ámá Jisasomì dɨjƙ nɨwikwɨroro xƙdarigfáyf piyo weɨe mɨɨmɨdání rówapáná re enɨnigini. O ámi wiáƙniɨmeanɨnigini. Ámi nɨwiáƙniɨmeari anf apimi nánì nuri sá weɨo wáfpi tƙni Banabaso tƙni anf yoƙ Debi riniɨjƙpimi nánì nuri ²¹ anf apimi dání xwiyá yayf neainariɨjƙpì wáf nurimerfná ámá obaxf Jisasomì dɨjƙ nɨwikwɨroro ouxƙɗfƙoyiniri nɨwimixárimì ámi Risttira nánì nuri e eni nurára múrori Aikoniamì e eni nurára múrori Adiokì e eni nurára múrori neríná ²² awáu xámì nura púáná Jisasomì uxƙɗigfáyf enf neániro omì pƙni mɨwiáf anɨjƙ minf xƙɗipƙirfa nánì enf rɨremixf nɨwiéra nuri re urigfísixini, “Xeanɨjƙ ayá wí nɨneaímeáa numáná enjáná

Gorixoyá xwioxíyo páwianfáwáriní.” nuri ²³ áamá wa Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeŋweapírfáwa aŋf apí apimí niwurípeaária niweri xámí aiwá ŋwáfá ŋwiráriníri Gorixomi xwiyfá rírímí wiri néfisáná Ámináo, wigí dŋf wíkwíroarígfo píránŋf oumeniníri wéyo niwimi ugísisixiní.

Poro tŋní Banabaso tŋní áamí egí axíminí ugí nániriní.

²⁴ E nemowáú Pisidia píropenisíyo áwíniní nípuri Pabiria píropenisíyo níremori ²⁵ aŋf yoí Pega rínŋfípimí xwiyfá Gorixoyápi nurára nímúrori aŋf yoí Ateria rínŋfípimí nání niweri ²⁶ e dání sipíxí womí nípíxemoániri niŋweámáná nuri Adiokiyo nání nuri —E ayí awáú ríxa eméfpí wáf emearfíná Gorixo wá wianfápipimí dání éfisixiníri omí wéyo níwiro wárigferiní. E nání nuri ²⁷ níremómáná Jisasoyá siyikí imónigfáyo awí neaáriní amípi awáú nemeríná Gorixo eŋfpi nání repíyí níwiéra nuri Gorixo émáyí níkinimóniro dŋf oníkwírfpoyiníri ówanfŋf wíkwíiŋfpi nání repíyí níwiri ²⁸ e nemowáú Jisasomí uxídarígfá aŋf apimí ŋweáyí tŋní nawíní sfá ayá wí e ŋweagísisixiní.

15

Émá Jisasomí xídarígfáyí nání xwiyfá imixígfá nániriní.

¹ Áamá wa Judia píropenisíyo dání níweapiro Adioki níremómáná áamá Jisasomí dŋf níwíkwíroro nání wigí xexírímeá imónigfáyo nuréwapíyiro re urígíawixiní, “Seyfne Judayene tŋní xixeni imónipfiri nání negí arfo Moseso rŋfpi iyí sfmí sfó mívákwínipa nerónáyí, Gorixo yeáyí seayimixemeapaxí meniní.” urarŋagfa

² Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i xwiyá s̄m̄f̄ t́n̄n̄i ximixim̄f̄ nin̄tro xwiyá ayá wí nr̄iga n̄wiáp̄n̄imearo néfasáná ámá e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áȳf̄ re rin̄iḡf̄awix̄n̄i, “Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i neḡf̄ wa t́n̄n̄i Jerusarem̄i nán̄i nuro wáf wur̄imeiar̄iḡf̄áwa t́n̄n̄i ámá e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áyo wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i ner̄imeán̄imáná ‘Iȳf̄ s̄m̄f̄ s̄f̄o wákwin̄f̄poȳf̄.’ nearar̄iḡf̄á r̄ip̄i nán̄i xwiyá nim̄ix̄róná, aȳf̄ nan̄f̄r̄in̄i.” nr̄in̄tro ³ uowárauáná awa xwá Pinisiaȳf̄ rin̄n̄f̄pim̄i t́n̄n̄i Samaria piropen̄s̄f̄yo t́n̄n̄i n̄ipur̄f̄ná an̄f̄ ap̄i apim̄i Jisasom̄i d̄n̄f̄f̄ n̄w̄kw̄r̄oro nán̄i xex̄ir̄imeá imóniḡf̄á wíyon̄i wíyon̄i émáȳf̄ Gor̄ixo t́f̄ám̄n̄i k̄in̄imóniḡf̄áp̄i nán̄i e e áwan̄f̄ nura n̄imúroróná yaȳf̄ n̄iwimóa uḡf̄awix̄n̄i.

⁴ E nemowa r̄ixa Jerusarem̄i nr̄émoro an̄f̄ e dán̄f̄ Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áȳf̄ t́n̄n̄i wiḡf̄ wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i wáf wur̄imeiar̄iḡf̄áwa t́n̄n̄i yaȳf̄ wiemeááná Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i awaú émáȳf̄ t̄n̄f̄f̄ e emear̄f̄ná Gor̄ixo eḡf̄ wéyo dán̄i néra un̄f̄ n̄ip̄in̄i nán̄i rep̄iȳf̄ wiar̄f̄ná re en̄in̄iḡn̄i. ⁵ Parisi imóniḡf̄á Jisasom̄i d̄n̄f̄f̄ w̄kw̄r̄oar̄iḡf̄á wa n̄wiáp̄n̄imearo re r̄iḡf̄awix̄n̄i, “Émá Jisasom̄i d̄n̄f̄f̄ w̄kw̄r̄oar̄iḡf̄áȳf̄ neḡf̄ iȳf̄ s̄m̄f̄ s̄f̄o wákwin̄ar̄iwápi mepa epax̄f̄ wí mimón̄in̄i. Aȳf̄ n̄w̄f̄ ikax̄f̄ neḡf̄ ar̄fo Moseso ean̄f̄pim̄i m̄ix̄d̄ipa ner̄f̄ná, ‘Aȳf̄ anan̄in̄i.’ ur̄ipax̄f̄ mimón̄in̄i. Ayo nuréwap̄iyirane ‘Apim̄i an̄n̄f̄ min̄f̄ x̄d̄f̄r̄ix̄n̄i.’ ur̄f̄wan̄iḡn̄i.” r̄iḡf̄awix̄n̄i. ⁶ Aȳn̄án̄i wáf wur̄imeiar̄iḡf̄áwa t́n̄n̄i Jisasoyá siyik̄f̄ imóniḡf̄áyo wiper̄weaḡf̄áwa t́n̄n̄i ap̄i nán̄i xwiyá im̄ix̄an̄tro nán̄i awí neán̄tro ⁷ r̄ixa xwiyá ayá wí r̄rowiágf̄ nin̄fasáná en̄áná Pitao n̄wiáp̄n̄imear̄i re ur̄in̄in̄iḡn̄i, “Ḡf̄ nr̄ix̄imeá imóniḡf̄oȳf̄né, xami dán̄i émáȳf̄ xwiyá yaȳf̄ neainar̄in̄f̄pi ar̄f̄a wiro d̄n̄f̄f̄ w̄kw̄r̄oro ep̄f̄r̄a nán̄i soȳf̄néyá wo iwam̄f̄o

wáf uríwiniḡiniṛi Gorixo eyíroṅo, ayí nioni enḡiḡi nání soyíné niḡfáriní. ⁸ Nioni ayo wáf urimeááná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóniḡiḡiḡi níni nání niḡfá imóniḡorini. O xegí kwíyíḡi nene neaiapiḡiḡiḡi axíḡi mání niwiríḡiḡiḡi dání siwá réniḡi neaiḡiḡiḡi. Émayí eni diḡi níniḡiḡiḡi, ayí ananiriḡi. Siwá éniḡi neaiḡiḡiḡi. ⁹ Judayene xegí bi neaiiri émayo xegí bi wiiri enímani. Nene neaiḡiḡiḡi axíḡi ayí eni diḡi wíkwíroariḡiḡi níwiniṛi yokwarimí wiḡiḡiḡi. ¹⁰ Ayináni soyíné Gorixo wikí oneaóniri pí nání yariḡiḡi? ḡwí ikaxí Moseso eníḡiḡiḡi dání saní negí aríowa anani nímeámí upaxí mimóniḡiḡiḡi —Api, ayí ḡwí ikaxí negí aríowa oxídaneyiniṛóná níxídiḡiḡi mimóniḡiḡiḡi. Api pí nání éma Jisasomí diḡi wíkwíroariḡiḡiḡi wikwiáraníro yariḡiḡi? Soyíné Gorixo ayo míwikwiáriḡiḡiḡi wikwiáraníro neríḡiḡiḡiḡi dání Gorixo nene wikí oneaóniri yariḡiḡi. ¹¹ Nene diḡi wí re mímó, ‘ḡwí ikaxí eániḡiḡiḡi xídaríḡiḡiḡi dání yeáyí neayimíxemeapaxíḡiḡi.’ wí mímó diḡi re neaiḡiḡiḡi, ‘Ámíná Jisaso émayo wá níwianiri ayo nání wayíá upeiḡiḡiḡi dáníḡi Gorixo yeáyí uyimíxemeaariḡiḡiḡi Judayene eni axíḡi e yeáyí neayimíxemeaariḡiḡiḡi.’ Diḡi e neaiḡiḡiḡiḡi uríḡiḡiḡiḡi.

¹² Awí eániḡiḡiḡiḡi xwíyíá bi mírí siní aríáni níwiro yaríḡi Banabaso tíni Poro tíni éf nírori xwíyíá nuríri emimí tíni ayá ríwamóniḡiḡiḡi imóniḡiḡiḡi tíni awaú émayí tíḡi e wáf urimearíḡiḡi Gorixo egí wéyo dání wíwapiḡiḡiḡiḡi nání repíyí níwiri ¹³ ríxa níráriḡiḡiḡi eníḡiḡiḡi Jemiso níwiáḡiḡiḡiḡi re uríḡiḡiḡiḡi, “Gí nírixímeá imóniḡiḡiḡiḡi, xwíyíá nioniyá bi eni aríá nípoyí. ¹⁴ ‘Gorixo émayí nání

wí dñf m̄moaríníní.' yaiwiagwá aiwí xewanño émáyf wí nioniyá imónf̄r̄ixíní n̄wiewírorñf̄pimí dání ámá ayf nání monf̄pí iwamf̄ó síwá neañf̄ríní. Apí nání Saimono r̄ixa rep̄yíf̄ neaññó. ¹⁵ Agwí o nearf̄f̄pí, ayf wáf rókiamoagf̄áwa Depitoyá f̄wiáf̄awé nání n̄r̄iro eagf̄á r̄ipí t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imóníní, ¹⁶ 'Apí n̄p̄íní nimónímáná enáná Gor̄ixon̄i ámí n̄b̄ír̄i añf̄ segf̄ m̄x̄f̄ ináyf̄ Depitoyá p̄neamioagiwá ámí m̄r̄imf̄áríní. Anjwá xwír̄f̄á ik̄ixénñf̄pí ámí n̄m̄r̄ír̄i síñf̄ im̄ix̄imf̄áríní. ¹⁷ Ayf̄ r̄ipí nání e emf̄áríní. Judayf̄ gwí ax̄ír̄i marf̄ái, ámá gwí wirf̄ wír̄i n̄f̄n̄i Ámínáon̄i t̄f̄ámín̄i ob̄f̄poȳn̄r̄i nání ámí apí e m̄r̄imf̄áríní. Ayf̄ émá nioniyá imónf̄r̄ixíní wéyo f̄á um̄r̄ñyáf̄ nion̄i t̄f̄ámín̄i ob̄f̄poȳn̄r̄i ámí m̄r̄imf̄áríní. ¹⁸ Ámínáon̄i xwiyf̄á r̄ipí seȳné n̄j̄f̄á oimónf̄poȳn̄r̄i eníná dání sear̄ñáon̄i sear̄ar̄ñíní.' Xwiyf̄á wáf rókiamoagf̄áwa eagf̄á apí t̄f̄n̄i Saimon̄i nearf̄f̄pí t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imóníní. ¹⁹ Ayínání dñf̄ nioniyá ení r̄ip̄ir̄íní. Émá Gor̄ixo t̄f̄ámín̄i uk̄in̄imónar̄igf̄áyo upupf̄ḡf̄ m̄wikár̄ipa oyaneyf̄. ²⁰ ñwí ikaxf̄ eánñf̄ n̄p̄íní nání m̄wikwiar̄ipa nemáná aí sa payf̄ wí nearane re ur̄f̄wan̄iḡíní, 'Judayene xwír̄f̄á neain̄paxf̄ imónñf̄ r̄ipí r̄ipí mepa éf̄r̄ixíní. Ámá wí mimónf̄ ñwí imónñf̄pí nání r̄id̄iyowá yar̄igf̄ápí m̄n̄ipa éf̄r̄ixíní. Apixf̄ n̄mearf̄ná sewíní m̄imeán̄ipa éf̄r̄ixíní. Nañwí gwí síñw̄f̄yo x̄ir̄áná ragf̄ síñí en̄f̄pí m̄n̄ipa éf̄r̄ixíní. Rakiwí ení m̄n̄ipa éf̄r̄ixíní.' Apíní payf̄ nearane ur̄f̄wan̄iḡíní. ²¹ Ámá eníná dání néra n̄b̄iro nene ñweañwá ríná ení Sabarf̄á ayf̄ ayo añf̄ apí apimí ámá wa ñwí ikaxf̄ Moseso ear̄ñpimí dání f̄á roro ur̄ewap̄yiro yar̄ñagf̄á nání émáyf̄ Judayene xwír̄f̄á neainar̄ñf̄pí nání n̄j̄f̄á imónññó. Ayínání r̄f̄wam̄ñf̄ apíní nearane e ur̄f̄wan̄iḡíní." ur̄ññiḡíní.

*Émá*yí nání payí nearo wiowárigfá nánirini.

²² Wáf wurimeiarigfáwa tñni Jerusaremi dání Jisasoyá siyikí imónigfá nñni tñni wigí wipeŋweagfáwa tñni eni diŋf ná bñni nixiriro re rinigfawixini,

“Negí wí Poro tñni Banabaso tñni payí nimaxirimi upriri nání niripearanénáyí naŋirini.” nirinro Judasomi —O xegí yoí ámi bi Basabasorini. Omi tñni ámi wo Sairasomi tñni —Awaú Jisasomi diŋf níwíkwíroro nání xexirímeá imónigfáyo seáyí e imónigfíwaúrini. Awaúmi niripearo ²³ payí re niriniri eániŋipi wiowárigfawixini, “Wáf wurimeiarinwáone tñni Jisasoyá siyikí imónigfáyo umenweanwáone tñni nene segí séríxímeá imóninwaéne seyíne negí nrixímeá imónigfáyíne nání —Wiyíne aŋf yoí Adiokiyo ŋweagfáyíne, wiyíne Siria piropenisíyo ŋweagfáyíne, wiyíne Sirisia piropenisíyo ŋweagfáyínerini. Seyíne nání payí riri neari wiowárenaparinwini. Seyíne niyíneni yayí oseainini. ²⁴ None ríxa arfá re wíwáriní, ‘Negíyí wí none “Soyíne nuro e urípoyí.” murfwámi ayí seyíne tfe nání nibiro searéwapíyaríná diŋf rífa seaxeri diŋf simigwífa seayiniri enirini.’ arfá e wíwá enagí nání ²⁵⁻²⁶ none ríxa diŋf ná bñni tñni nimónimána ‘Ayí riri neranéná naŋirini.’ neaimónirini, ‘Ámá negí wami niripearane Banabasomi tñni Soromi tñni —Awaú nene diŋf síxí uyinwáwaúrini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nurímeríná yoí mayí nimóniri urimegíwaúrini. Awaúmi tñni negí wami tñni seyíne tíŋf e nání nurowárenapiríná, ayí naŋirini.’ neaimónirini. ²⁷ Ayínáni

ríwamíñf re eariñwápi Judaso tñni Sairaso tñni awaú mañf tñni eni anani áwanf searfisixiniri uowáraríñwiní. ²⁸ None xwiyfá nimixíranená kwíyf Goríxoyáyo dání re riníwanigíni, ‘Ñwí ikaxí ayá wí saññíñf imóníñfpi míwikwiárípaní.’ riníwanigíni. Ñwí ikaxí émáyné aga pñni míwiárípaxí imóníñfpi, ayf rípiñiríni. ²⁹ Ámá wigf mimónf ñwí imóníñfpi nání rídiyowá yarígfápi minípa éfríxíni. Rakiwf minípa éfríxíni. Nañwf gwí síñwíyo xíráná ragf sñni enagí nání minípa éfríxíni. Apíxf nímearóná sewíni míméañípa éfríxíni. Seyfné nene ríwá apíni e nerónáyf, ayf apáni yaríñoí. Negf xwiyfá apíni.”

E níríro payf eagfawixíni. ³⁰ E nemowa miní wiowáraná awa payf níméamí Adioki nání níwero nírémómáná ámá e dññf Jisasoyá síyikf imónígfáyo awí neaárímáná payf miní wíagfa ³¹ ayf fá níróróná xwiyfá enf rírémíxf níwiro eáníñagí nání dññf nífá winíñnigíni. ³² Dññf nífá winarfná Judaso tñni Sairaso tñni awaú eni wíá rókiamoarígfíwaú enagfí nání wigf xexírímeá imónígfáyo xwiyfá ayá wí bí tñni enf rírémíxf níwiri enf síxf níwímíxiri egfísisíni. ³³ E nemowá sfá wí e níñweagfísáná enáná awaúmi ámi wigf uowárfígfáwa tññf e nání nuowáríro yayf wiowárfagfa nání xexírímeá imónígfá e ñweagfáyo pñni níwiárími kíkífá néra ugfísisíni. ³⁴ [Jerusaremí nání nuri aiwi Sairaso “Adiokíyo ámi bí tñni níñwearfná, nañf emíñni.” yaiwiníñgíni.] ³⁵ Awaú e éagfí aí Poro tñni Banabaso tñni Adiokíyo níñwearí ámá obaxf wí tñni nawíni xwiyfá Ámínáoyápi wáf urímeri uréwapíyiri egfísisíni.

Poro t́n̄n̄i Banabaso t́n̄n̄i ewáramónigfí nán̄n̄r̄n̄n̄i.

³⁶ E nemowáú r̄ixa s̄fá wí múróáná Poro Banabaso m̄ re ur̄n̄n̄n̄n̄n̄n̄, “Yawawi ám̄n̄i nurai an̄f̄ ap̄i ap̄im̄i xw̄iyf̄á Ám̄n̄n̄áooyáp̄i wáf nur̄imerainá ámá Jisasom̄i d̄n̄n̄f̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro nán̄n̄i yegf̄ n̄r̄ix̄f̄meá imón̄n̄ḡf̄áyf̄ ar̄ige r̄f̄a n̄wean̄ōn̄n̄n̄n̄n̄n̄ s̄n̄n̄w̄f̄ ow̄n̄n̄imeaaiȳ.” ur̄f̄aḡi ³⁷ Banabaso “Ayf̄ anan̄n̄r̄n̄n̄n̄n̄n̄.” n̄iyaiwiri “Jon̄i Mako en̄i yawawi t́n̄n̄i naw̄n̄n̄i owaneȳi.” wimón̄f̄aḡi aiw̄i ³⁸ Poro ar̄f̄k̄i re urar̄n̄n̄n̄n̄n̄n̄ nán̄n̄i, “Xám̄n̄i wáf ur̄imean̄tr̄ane nuranéná s̄n̄n̄i náp̄i oyaneȳn̄n̄n̄n̄n̄n̄ nán̄n̄i mú Pabiria p̄ropen̄is̄f̄yo dán̄n̄i p̄n̄n̄i n̄nyeawiar̄im̄i ur̄jo ám̄n̄i yawawi t́n̄n̄i naw̄n̄n̄i n̄wir̄imeám̄i mupa oyaiȳi.” urar̄n̄n̄n̄n̄n̄n̄ nán̄n̄i ³⁹ m̄x̄f̄ n̄r̄in̄owieán̄f̄isáná ap̄im̄i dán̄n̄i newáramón̄n̄ri Banabaso Jon̄i Makom̄i n̄wir̄imeám̄i nur̄i s̄p̄ix̄f̄ wom̄i n̄p̄ix̄emoán̄n̄ri n̄n̄n̄weari p̄r̄n̄n̄w̄f̄ Saip̄tr̄as̄iȳi r̄n̄n̄n̄n̄f̄p̄im̄i nán̄n̄i uḡf̄isix̄in̄i. ⁴⁰ E nán̄n̄i úaḡf̄i aí Poro Sairasom̄i n̄imear̄i xex̄ir̄f̄meá imón̄n̄ḡf̄áyf̄ awáú wáf emear̄f̄n̄á Ám̄n̄n̄áo wá n̄iwian̄n̄r̄i uméw̄in̄n̄ḡf̄n̄n̄r̄i om̄i wéyo m̄n̄n̄i wíáná e dán̄n̄i p̄n̄n̄i n̄wiár̄im̄i nuri ⁴¹ Siria p̄ropen̄is̄f̄yo t́n̄n̄i Sirisia p̄ropen̄is̄f̄yo t́n̄n̄i áw̄n̄n̄i e nuri an̄f̄ ap̄i ap̄im̄i n̄r̄émómáná ámá Jisasoyá s̄iyik̄f̄ imón̄n̄ḡf̄á wíȳf̄ wíyo nuréwap̄iya nuríná en̄f̄ s̄ix̄f̄ wim̄x̄iḡf̄isix̄in̄i.

16

Poro Timotiom̄i n̄wir̄imeám̄i un̄f̄ nán̄n̄r̄n̄n̄i.

¹ Poro an̄f̄ Deb̄iȳi r̄n̄n̄n̄n̄f̄p̄im̄i n̄r̄émor̄i ám̄n̄i nur̄i Ris̄it̄ir̄āi r̄n̄n̄n̄n̄f̄p̄im̄i n̄r̄émor̄f̄n̄á w̄in̄n̄n̄n̄iḡn̄n̄i. Ámá Jisasom̄i x̄f̄dar̄n̄ḡf̄áyf̄ wo —O xegf̄ yōf̄ Timotior̄n̄n̄i. X̄n̄n̄ái Jisasom̄i d̄n̄n̄f̄ w̄ikw̄f̄roar̄n̄f̄ wír̄n̄n̄i. Í Judayf̄ en̄aḡi aí om̄i xano Ḡr̄ik̄iȳf̄r̄n̄n̄i. ² Ámá Ris̄it̄ir̄a n̄weáyf̄ t́n̄n̄i Aikoniam̄i n̄weáyf̄ t́n̄n̄i Jisasom̄i d̄n̄n̄f̄ n̄iw̄ikw̄f̄r̄oro nán̄n̄i xex̄f̄xex̄ir̄f̄meá imón̄n̄ḡf̄áyf̄ Timotio nán̄n̄i “Ámá nan̄f̄

worini.” rariɣforini. ³ O nani Poro “Yawawi tɛni nawini oemeaneyi.” niwimoniri nani omi nimeari iyɛ sɛmɛ sɔ wakiwinigini. Ayɛ rɪpɛ nani e eniginini. Judayɛ arɪwamidani ηweagɛayɛ nɛni o xegɛ xano Gɪrikɪyɛ enagi nani xɛo iyɛ sɛmɛ sɔ miwakiwinɪpɛ nani niɣɛa e imonigɛa enagi nani Poro negɛ Judayo waf urimearɛna omi arɛa miwipa epɛrixiɛni iyɛ sɛmɛ sɔ wakiwinigini.

⁴ Anɛ apɛ apimi nurara niɛuroɔna xwiɣa waf wurimeariɣɛa tɛni Jerusaremiyo Jisasoya siyikɛ imonigɛayo wipeηweagɛa tɛni awa xwiɣa niɛxiɛrona rɛnariɣɛa rɪpɛ, “Negɛ ηwɛ ikaxɛ eaniηɛ rɪpimɛni emaa Jisomi diηɛ niwɛkwɛro nani negɛ niɛxiɛmea imonigɛayɛ ogamɛ mepaxɛ imonini. Apimɛni niɛɛɛrona apanirini.” e rɛnariɣɛapɛ nani awanɛ nurara mɛroarɪnagɛa nani ⁵ anɛ apɛ apimi ama Jisasoya siyikɛ imonigɛayɛ diηɛ wɛkwɛroarɪnagɛapɛ enɛ neanɛro xaiwɛ ɛa niɛxiɛro nani sɛa ayɛ ayo ama ami wi Jisomi diηɛ niwɛkwɛro winiyɛ tɛni kumɛinagɛarini.

Poro Tirowasiyo niηwearɛna oriηa winɪpɛ naniɛni.

⁶ E nemowa piropenɛsɛ biaɛ Pɛrigia tɛni Garesia tɛni rɛniηɛpiaɛ tɛniɛmɛni warɛna kwɪyɛ Gorɛxoyapɛ xe Esia piropenɛsɛyo nani nuro ama e ηweagɛayo xwiɣa yayɛ winɪpaxɛpɛ waf urimeɛrixiɛni siηwɛ miwɛnɛ urakiowarɪnigini. ⁷ Awa ami wimɛni nani niɛniɛmonɛro nuro rɛxa Maisia piropenɛsɛyo niɛremomana Bitinia piropenɛsɛyo nani owaneyɛniɛni yarɛna ami kwɪyɛ Jisasoyapɛ xe oupoyɛniɛni siηwɛ miwɛnɛ urakiowarɪnigini. ⁸ Awa Maisia piropenɛsɛyo niɛurooro anɛ Tirowasiyi rɛniηɛpimɛ nani niwero ⁹ niɛremomana sɛa ayimɛ arɛwɛyimɛ Poro sa weɣana oriηa

wínííyí wíníñiniginí. Ámá Masedonia píropenísíyo dájí wo éf nírorí wauní ríxíñí “Joxí Masedonia re nání nìbírí arírá neaí.” uraríñagí oríñá e nìwínírí nání ¹⁰ none (ríwamíñí rípi eanáoñí tñí) re yaiwíñwaniginí, “Goríxo ríxa ámá ayo e dání wáf ourímépoynírí síwá nìneairí oríñá ríá neapáraríní?” nìyaiwirane Masedonia tífámíní nání píyo waníréwínírí pífá neranéná sípíxí wo e nání umínírí yaríñagí wíníñwaniginí.

Ridiaí nìkínímónírí Jisasomí díní wíkwíroní náníríní.

¹¹ E nemone sípíxomí nìpíxemoánírane nìñwearane añí Tírowasíyí ríníñpímí dání píní nìwiárímí nurane píríñwí Samotíresíyí ríníñpímí tñí e nání nìmeámí nurane nímúrorane sá weñwáone wáfápi tñí añí Niaporísíyí ríníñpímí tñí e nání nìmeámí nurane wiárí nímúrómáná ¹² e dání añí Píripaiyí ríníñpímí —Añí Masedonia píropenísíyo ikwíroníñí seáyí e imóníñíyí, ayí bí Píripairíní. Romíyí nìbíro añí apímí dání añí nímíríro ñweagíápiríní. Apímí none nìrémómáná síá obaxí wí e nìñwearane ¹³ Sabarfáyo “Iníígtí wearíñú tñí e ámá Goríxomí xwíyífá rírímí wiarígtíeríní.” nìyaiwirane añí apímí nání ákíñá tñíyo nìpeyearane iníígtí e wearíñí ú tñí e nání nìwerane éf nìñweámáná apíxí e awí neáníro ñweagííwamí xwíyífá yayí neainaríñpí uraríñá ¹⁴ apíxí wí —Í xegí yoí Ridiaíríní. Añí Taiatairai ríníñpímí dáníríní. Í rapírapí ayífá ríñí nìgwí xwé ronípi nìgwí xení nání bí yaríñíríní. Judayí mimóníñí aí Goríxomí wáyí nìwirí nání yayí wiaríñí wíríní. Í xwíyífá Poro raríñpí arífá nìwirí Goríxo í xwíyífá apí díní íkwíropaxí oimónírí xwioxíyo píráníñí wímíxáná í “Poro neararíñpí neparíní.” nìyaiwirí Jisasomí díní

wikwíroniginí. ¹⁵ Jisasomí díní nìwikwírorí ríxa wayí nìmeaní áamá xegí anjwámí í tñní nawíní n̄weagfáyí ení wayí nìmearo e nemáná í re neariginí, “Soyíne re n̄niawirónáyí, ‘Neparíní. Ámínáomí díní wikwíróf wíríní.’ n̄niawirónáyí, gí anjwámí nání n̄bīro ananí sá wep̄ríréo?” Aníní miní e nearayíagi nání í tñní uñwaniginí.

Poromí tñní Sairasomí tñní gwí anj̄yo n̄wirárigfá nániríní.

¹⁶ E nemone s̄fá w̄yi Gor̄xomí xw̄yífá r̄r̄imí wiariḡe nání war̄fá ap̄x̄f wí —Í áamá w̄yá x̄n̄áíníní nimónir̄ omíní wiiarínir̄. Imfó x̄x̄éroarín̄pimí dání áamá s̄n̄í majfá imóniḡap̄í áwan̄f urékweaarín̄r̄. Áamá ímí xiáwowáníní imóniḡfáwa í áamáyo áwan̄f urékweaarín̄pimí dání n̄igwí xwé urápayariḡf̄iríní. Í none tñní óf̄yimí óróf̄ n̄n̄ranéná ¹⁷ í Poro tñní none númí n̄neax̄d̄ir̄í ar̄kí r̄f̄aiwá re n̄ra neax̄d̄ín̄iginí, “Áamá rowa n̄w̄fá w̄yo n̄m̄uror̄í aga seáyí émí imónin̄omí x̄n̄áíwáníní nimónir̄o omíní wiiariḡfáwaríní. Óf̄ n̄w̄fá e imónin̄o nene yeáyí neayim̄x̄emeanfá nání in̄ín̄yí nání wáf nearariḡfáwaríní.” n̄ra neax̄d̄ín̄iginí. ¹⁸ Ámí ámí s̄fá ayá w̄yo ax̄f̄p̄í e n̄neax̄d̄ir̄f̄ná e rayarín̄agi nání Poro ríxa aníní b̄í on̄m̄iápi m̄w̄in̄pa yarín̄agi nání n̄ik̄n̄imónir̄í imfó ímí x̄x̄éroarín̄pimí m̄x̄f̄ re urín̄iginí, “Jisas̄ Kiraisoyá en̄f̄ eán̄ín̄yo dání sekax̄f̄ re r̄rarín̄íní, ‘Ap̄x̄f̄ r̄imí p̄f̄n̄í n̄wiár̄imí uí.’ r̄rarín̄íní.” uráná re en̄iginí. S̄n̄í mé imfó ap̄í ímí p̄f̄n̄í n̄wiár̄imí uñiginí. ¹⁹ Ímí p̄f̄n̄í n̄wiár̄imí úáná x̄anowáníní imóniḡfáwa re n̄ȳaiwiro, “Óf̄ ap̄x̄f̄ r̄í áwan̄f̄ rékweaarín̄pimí dání n̄igwí meayarín̄w̄yí ríxa an̄pá imónigoí. Ámí b̄í s̄n̄í meapax̄f̄ mimóníní.”

n̄iyaiwiro Porom̄i t̄f̄ni Sairasom̄i t̄f̄ni f̄á n̄ixero makerf̄a im̄ixariḡfe n̄áni n̄íropém̄i nuro gap̄imanowa s̄iñw̄f̄ aniḡfe dán̄i xw̄ir̄ix̄f̄ oumeaneȳin̄ro n̄imeám̄i nuro ²⁰ awa t̄ñf̄ e n̄iwár̄iro re uxekw̄f̄moḡf̄awix̄in̄i, “Ámá Judaȳf̄ rowaúȳf̄ ámá neḡf̄ an̄f̄ r̄ip̄imi ñweaḡf̄áyo nearakiowár̄ipax̄f̄ yar̄iñaḡf̄i n̄áni nene pírán̄ñf̄ m̄iñweapax̄f̄ neaimónar̄in̄i. ²¹ S̄w̄f̄ nene Rom̄iyene imón̄iñagw̄i n̄áni gap̄iman̄f̄ȳf̄néyá s̄iñw̄f̄yo dán̄i anan̄i f̄á x̄ir̄irane x̄f̄d̄irane epax̄f̄ wí mimón̄iñf̄p̄i ámá rowaú wáf̄ nearar̄iñi.” uráná re en̄iñiḡin̄i. ²² Ámá e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄áȳf̄ en̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imearo awaúm̄i m̄ix̄f̄ wian̄ro yar̄f̄ná gap̄imanowa eḡf̄ iȳf̄á nupír̄iro poris̄f̄ wam̄i sekax̄f̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Sox̄f̄ mépépoȳf̄.” ur̄f̄aḡf̄a ²³ iwan̄f̄ r̄ip̄i r̄ip̄i n̄imépeayimáná n̄iméra nuro gw̄f̄ an̄f̄yo n̄iwár̄iróná gw̄f̄ an̄f̄yo awí mearoar̄iñom̄i re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Jox̄f̄ awaúm̄i éf̄ mupax̄f̄ imón̄iñf̄ ñwir̄árar̄iñwáp̄i n̄iñwir̄ár̄imáná pírán̄ñf̄ awí mearóir̄ix̄in̄i.” ²⁴ Sekax̄f̄ e uráná awaúm̄i gw̄f̄ an̄f̄yo n̄imeám̄i n̄ipáwiri awawá ná ín̄im̄i ikw̄f̄rón̄iñf̄p̄imi n̄áni n̄imeám̄i n̄ipáwiri e n̄iñwir̄ár̄ir̄f̄ná re en̄iñiḡin̄i. Eḡf̄ s̄ikw̄f̄ ík̄f̄á wárá w̄inami n̄iwix̄f̄mori wárá w̄ina t̄f̄ni n̄iwak̄ir̄f̄wiár̄imáná rokim̄f̄ yar̄iñiḡin̄i. ²⁵ E wikár̄f̄aḡf̄a aí r̄ixa ár̄iweḡf̄ imón̄iñáná Poro t̄f̄ni Sairaso t̄f̄ni Gor̄ixom̄i xw̄iȳf̄á r̄ir̄im̄f̄ wiri yaȳf̄ umean̄ri n̄áni son̄f̄ r̄iri yar̄iñaḡf̄i ámá gw̄f̄ an̄f̄yo ñweaḡf̄áȳf̄ ar̄f̄a wiar̄f̄ná re en̄iñiḡin̄i. ²⁶ Pobon̄f̄ xw̄f̄a aí t̄f̄ni yaiwiám̄f̄ méáná gw̄f̄ an̄iwá n̄im̄ir̄ir̄f̄ná s̄ñá piará xw̄f̄ám̄i eap̄in̄iñȳf̄f̄ r̄iwóm̄in̄im̄in̄iri ner̄f̄ná re en̄iñiḡin̄i. Gw̄f̄ an̄f̄ ówan̄f̄ n̄f̄ni f̄kw̄inowiri sent̄f̄a ámáyo yar̄in̄iñȳf̄f̄ n̄f̄ni íkweánowiri en̄iñiḡin̄i. ²⁷ Gw̄f̄ an̄iwám̄i awí mearoar̄iño sá weñe dán̄i n̄iwiáp̄f̄n̄imear̄i wen̄iñf̄ éȳf̄f̄ w̄in̄iñiḡin̄i. Gw̄f̄ an̄f̄ ówan̄f̄ f̄kw̄inowin̄aḡi n̄iw̄in̄iri “Gw̄f̄ ñweaḡf̄a n̄f̄niȳf̄f̄ r̄ixa éf̄ úf̄awix̄in̄i.”

nɪyawiɾi áamá ayí éf úfá nánɪ gapɪmanowa nionɪ nɪpɪkipɪrɪxɪnɪrɪ xegɪ kirá nɪmɪxearɪ rɪxa pɪkɪnɪmɪnɪrɪ éfɪyí ²⁸ Poro enɪ tɪnɪ rɪfaiwá nurɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Jɪwanɪɲoxɪ mɪpɪkɪnɪpanɪ. Gwɪ ɲweaɲwáone nɪnonenɪ sɪnɪ riwone ɲweaɲwɪnɪ.” urɪfagɪ ²⁹ o awí mearoarɪgɪfá wɪfami “Uyɪwɪ nɪmɪxáromeaénapɪpoyɪ.” nura mɪrɪ nɪpáwirɪ wáyɪ winɪfagɪ enɪ óf níkarɪga Poro tɪnɪ Sairaso tɪnɪ tɪgɪfɪe nɪpɪkɪnɪmearɪ ³⁰ awaúmi nɪmɪxeámi nɪpeyearɪ bɪarɪwámɪnɪ nɪrómáná re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Ápowagwí Gorɪxo yeáyɪ nɪyimɪxemeanɪ nánɪ pí emɪfɪnɪ?” urɪfagɪ ³¹ awaú re urɪgɪfɪsɪxɪnɪ, “Ámɪná Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪróáná Gorɪxo yeáyɪ nɪɪyimɪxemearɪ áamá dɪxɪ aɲiwámɪ joxɪ tɪnɪ ɲweagɪfáyo enɪ yeáyɪ uyimɪxemeanɪɲoi.” urɪgɪfɪsɪxɪnɪ. ³² E nurɪri omɪ tɪnɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ɲweagɪfá nɪyonɪ tɪnɪ xwɪyɪfá Ámɪnáo nánɪpɪ rɪrɪmɪf wíáná ³³ sɪnɪ árɪwegɪ imónɪɲagɪ aiwɪ o awaúmi “Eɪnɪ.” nurɪrɪ iwanɪf mɛpɛfáyo igɪfá nɪweámáná re enɪnɪgɪnɪ. Wayɪ mearɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ɲweagɪfáyɪ enɪ wayɪ mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúmi xegɪ aɲiwámɪ nɪmeáa nɪpáwirɪ aiwá nɪxerɪ mɪnɪ nɪwirɪfá xɪo tɪnɪ áamá xegɪ aɲiwámɪ ínɪmɪ ɲweagɪfáyɪ tɪnɪ “Rɪxa Gorɪxomɪ dɪɲɪ wɪkwɪrówaénerɪfánɪ?” nɪyawiɾo nánɪ yayɪ seáyɪmɪ dánɪ néra ugɪfawixɪnɪ.

³⁵ Gapɪmanowa wɪfapɪ tɪnɪ nɪwiápɪnɪmearo porɪsɪf wamɪ awí mearoarɪɲo tɪɲɪf e nánɪ xwɪyɪfá yaɲɪf re wiowárɪgɪfawixɪnɪ, “Omɪ ‘Ámá awaúmi wárei.’ urɪpoyɪ.” wiowárɪfagɪfá awa nuro uráná ³⁶ o xwɪyɪfá apɪ Poromɪ áwanɪf nurɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Gapɪmanowa nionɪ nánɪ xwɪyɪfá yaɲɪf re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owárɪnɪ.’ wiowárenapɪfagɪfá nánɪ awagwí ananɪ nɪwiapɪri kikiɪfá néra úpiyɪ.” urɪfagɪ aí ³⁷ Poro re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Yawawi Romɪyɪfawawi imónɪɲagwɪfí aí mɪkɪf wí meɲagɪ aí

gapɩmanowa, xwirixɩ nɩyeamero áamá obaxɩ sɩɲwɩ anɩgɩe dánɩ iwanɩ yeamépero gwɩ aɲɩyo yeawɩwiráɩro egɩáwa ínɩmɩ nɩyeamɩxearo yeawáranɩro rɩrarɩɲoɩ? Oweoɩ, aga wí e yeaipaxɩ mimónɩnɩ. Wiwanɩɲowa nɩbɩro ‘fiwapɩpiyɩ.’ yearáná peyeantwiɩ.” urɩagɩ³⁸ porisowa xwɩyɩfá Poro urɩɩpɩ ámɩ nɩmeáa nuro gapɩmanowamɩ repɩyɩ nɩwiro “Awaú Romɩyɩ waúrɩnɩ.” urɩagɩfá awa arɩfá nɩwiróná wáyɩ nikárɩnɩro³⁹ nuro awaúmɩ piyɩpiyɩ nurɩro gwɩ aɲɩyo dánɩ nɩmɩxearo nɩwárɩróná arɩkɩ waunɩ rɩxɩɲɩ re urayigɩfawixɩnɩ, “Awagwɩ aɲɩ rɩpimɩ pɩnɩ nɩneawiárɩmɩ nurɩfá ‘Ayɩ nanɩrɩnɩ.’ neaimónarɩnɩ.” urayarɩɲagɩfá⁴⁰ awaú gwɩ aɲɩyo dánɩ nɩpeyeari aɲɩ apɩxɩ Ridiáyɩ rɩnɩɲɩyáiwámɩ nánɩ nuri nɩpáwiri áamá Jisasomɩ dɩɲɩ nɩwɩkwɩroro nánɩ egɩ xexɩrɩmeá imónɩgɩfáyɩ tɩnɩ e nawɩnɩ nerɩmeánɩro xwɩyɩfá ámɩ bɩ tɩnɩ eɲɩ rɩrémɩxɩ nɩwiárɩmɩ ugɩfawixɩnɩ.

17

Tesaronaika ɲweáyɩ Poromɩ tɩnɩ Sairasomɩ tɩnɩ iwanɩ weanɩro egɩfá nanɩrɩnɩ.

¹ E nemowa e dánɩ nuro aɲɩ biaú Abiporisi tɩnɩ Aporonia tɩnɩ rɩnɩɲɩpɩaúmɩ nɩmúroa nuro aɲɩ Tesaronaikaɩ rɩnɩɲɩpɩmɩ —Aɲɩ apimɩ Judayɩ wigɩ rotú aɲɩ wiwá mɩrɩnɩɲɩpɩmɩrɩnɩ. Apimɩ nɩrémómáná² Poro xegɩ íníná yarɩɲɩpa e enɩ axɩpɩ nerɩ Sabarɩfá wɩyáú wɩyimɩ Judayɩ wigɩ rotú aɲɩyo awí neánɩro ɲweanɩnáná nɩwímearɩ Bɩkwɩ Gorɩxoyáyo dánɩ nureɲwɩpéa nurɩfá³ ayɩ re oyaiwɩpoyɩnɩrɩ urayɩɲɩnɩgɩnɩ, “Bɩkwɩyo dánɩ apɩ apɩ nɩrɩnɩrɩ eánɩɲagɩ nánɩ áamá yeáyɩ neayimɩxemeanɩfá nánɩ Gorɩxoyá dɩɲɩ tɩnɩ arɩowayá xwɩfá piaxɩyo dánɩ iwiaronɩoyɩ rarɩɲwáomɩ wa pɩkíáná rɩnɩɲɩ o nɩmearɩ xwárɩpáyo dánɩ wiápɩnɩmearɩpɩ

apimi wí nímúropaxf mimónini.” oyaiwípoyiniri mfkfpi nání uréwapiyiri mñf niróa uri nerfna re urayiniginini, “Ámá Jisasoyi riniñf ro, nioni wáf seararigáo, o ayf ámá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dáni iwiaronfoy rariñwáorini.” urayiniginini. ⁴ E nuririniñfipimi dáni Judayf wíyo dñf ukini mixfagf ayf dñf “Neparini.” niwipimóniri nání Jisasomi dñf niwkwfroro Poro tñi Sairaso tñi nawini nkumixiniro Girikiyf Gorixomi wáf niwiro nání yayf umearigfáyf obaxf tñi añf apimi seáyf e nimóniro menweagfáwayá apixf wíwa tñi eni dñf niwkwfroro nání awaúmi nkumixinayiro yarfná ⁵ Judayf Jisasomi dñf niwkwfrofáwa awaúmi spí dñf niwaiwiro nání niwiápnimearo re egfawixini. Makerfa imixarigfe dáni ámá spíyf wa Poromi tñi Sairasomi tñi wikf niwóniro mixf wipfri nání sfmfráxwíró niwiemero ayf ríxa ikwkwierf niga uro wikf niwóga uro yarñagfa niwiniro niwirimeámi añf apimi áwiniñi ni puróna mixfni népfxamóa ni puro Poro tñi Sairaso tñi añf Jesonoyáiwám rfa ñweañiniro e nání nuro awaúmi ámá negf añf rípimi ñweagfáyfya sñwf anigfe dáni xwirxf oumeaneyiniro añf iwámi pfrf fkwieámf néra ni páwiro ⁶ awaú nání pfá ni meginiro nání Jesonomi tñi Jisasomi dñf niwkwfroro nání xexirfmeá imónigfa wami tñi fá ni xero añf apimi dánf gapimanowa tñf e nání níropémi nuróna rfaiwá re nira ugfawixini, “Ámá añf xwfa nimini ikwíroniñfyo ñweagfáyf wigf yarigfápi mé pñni owiárfpoyiniri spíni urekárarigfáwa ríxa nene eni ni nearekárro yarño. ⁷ Awa Jesono numimñiri xegf añiwámi nání nipemeámi ñowarini. Awa ñwf ikaxf negf mixf ináyf Sisao rñfpi niwiaikiro xegf bi néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segf mixf ináyf Sisao, ayf

surfí má mixí ináyorini. Wo omi seáyí e wimóniŋo xegí yof Jisasorini. rarigfáwarini.” rfaiwá e nira nuro ⁸ á má e epfroyí egfáyí tñni aní apimi dání gapimanowa tñni ayí rfaiwá e rarinagfa arfa niwiro símí níróniro wikí niwóga niwiápnimearo ⁹ gapimanowa xwirixí numéfasaná Jesonowa ámi axípi bí mepa oépoyiniri nígwí bí nurápiro wárigfawixini.

Poro tñni Sairaso tñni Beriayo egfípi nánirini.

¹⁰ Sfa ayimi arfiwiyimi Jisasomi dñí niwikwíroro nani xexirímeá imónigfáyí Poromi tñni Sairasomi tñni fá xiripfirixiniri ríxa aní Beriaí rinñipimi nani éf urowaríagfa awaú nuri aní apimi nrémoriná Judayí rotú aní e mirinñiwámi nipáwiri xwiyfá yayí neainarñipi wáf urigfisixini. ¹¹ Judayí Beria ñweáyí —Ayí Judayí Tesaronaika ñweagfáyí yapi mimóniŋo. Dñí píranñí eyíroarigfáyí enagi nani seáyí e wimóniŋo. Ayí símí ni xeadfpénro “Xwiyfá Poro neararñipi arfa owianeyí.” niwimóniro sfa ayí ayo re niyaiwiro, “O neararñipi, ayí Bíkwiyo niriniri eánñipi tñni nepa xixeni rfa imónini?” niyaiwiro Bíkwiپی fá níróa uro pfa niméra uro neróná ¹² obaxí wí Jisasomi dñí wikwíroro Girikiyí aní apimi dání seáyí e imónigfáyí wí oxí tñni apixí tñni eni dñí wikwíroro yarfná re enñigini. ¹³ Judayí Tesaronaika ñweagfáyí xwiyfá rípi, “Beriayo eni Poro xwiyfá Goríxoyá wáf urarini.” rinarñagi arfa niwiro re egfawixini. Aní apimi nani nuro á má e dáníyí Poromi mixí owípoyiniri sfímráxwíró wieméaná á má obaxí ríxa epfroyí nero wikí niwóga wiápnimeagfawixini. ¹⁴ Á má obaxí ríxa epfroyí nero wikí niwóga wiápnimeaarñagfa Jisasomi dñí niwikwíroro nani xexíxexirímeá imónigfáyí sñwí e niwiniro re egfawixini. Apaxí mé Poromi

rawirawá tñf e nání éf urowárigfawixini. Poromi rawirawá tñf e nání éf nurowáiro Sairaso tñf Timotio tñf sñf e ñweañána ¹⁵ áamá Poromí éf ñimíga úfáyf omí sfá obaxíyo ñiméra núfasána añf Atenisiyi riniñfipimi ñrémoro e dání wáraúána o ámi sekaxf re urowáriñnigini, “Sairaso tñf Timotio tñf nioni tñf e nání bípaxf imóniñánáyf, añfni bísixini.” urowáraná omí e ñwárimí ugfawixini.

Poro Atenisi dání wáf urñf nánirini.

¹⁶ Poro Atenisi dání awaú nání wenñf nerí ññwearfná añf apimi mimónf ñwftá imóniñfyf —Ayf xopaikígf xixegñf áamá imixigfáyfrini. Ayf aga ayá wí amí amí ñimini éf nurárara unñagi ñiwiniñf nání sñmf níronimi nemerfná ¹⁷ Judayfyá rotú añfyo ñpáwiayiri ayf tñf émf Gorixo nání dñf moarígfáyf tñf xwíyftá rñiro sfá ayf ayo makerftá imixarígte nání nuayiri áamá o eméina e rówapígfáyf tñf xwíyftá rñiro néra nurfná ¹⁸ áamáyo uréwapíyarígfá Epikurianiyi riniñgfá wa tñf Sitoikiyi riniñgfá wa tñf Poro tñf ximiximí xwíyftá riniñgfawixini. O wáf nurirfná Jisaso nání uriri áamá xwáripáyo dání wiápnimeapftá nání uriri yarñagi nání wa peayf ñwianiro re rígfawixini, “Ámf xwíyftá rñrowiárf emearñf ro pí xwíyftá neariminiñf rfta rarini?” rñro wa “O añfnami dñf ñwftá imónígfá ámf añf midánfyfyá nání neariminiñf rfta rarini?” rñro nero ¹⁹⁻²¹ omí ñiwirimeámi nuro —Ámf Atenisi dányf tñf ámf añf midánf añf apimi uríniñgfáyf tñf kikiftá bi mé aññf minf pí pí xwíyftá sññf rññfpi arftá wiro áwanf urñro yanñro nánini yarígfáyfrini. Ayf omí ñiwirimeámi nuro Ariopagasiyi riniñfpami dání xwíyftá réwapínarígte nání ñiwirimeámi nuro re urígfawixini, “Xwíyftá sññf joxi wáf nearariñfpi

nene píraníḡf arfá nísirane nījfá imónani nání áwanḡf nearef. Ayf ríḡf nání ríraríḡwíni. Xwiyfá joxiyá nínearfíná nene síni arfá mīwiaríḡwáḡf raríḡagf nání xwiyfá mfkfḡf nání nījfá imónani nání ríraríḡwíni.” urfagfá ²² Poro Ariopagasi tḡḡf e dání éf nírómáná re uríḡnigini, “Atenísi dánfýfne, seḡf ḡwáfá imóníḡḡf nimeróná awayini ayá tḡni wéyo umearíḡagfá síḡwḡ seaniḡni. ²³ Ayf ríḡf nání seararíḡni. Xámí nioni aḡf ríḡimi nimeri seḡf ḡwáfá éf nurárára uníḡfyo —Ayo seyfne yaríḡf níwiro seáyí e umearíḡfayorini. Ayo píraníḡf síḡwḡ mí nómiḡa nurfíná wínfanigini. Éf urárariniḡf bimi rfwamiḡf ríḡf ‘ḡwáfá nene majfáo nánirini.’ eániḡagf wínfanigini. Ayínáni ḡwáfá seyfne majfá nimóniro aiwí yaríḡf níwiro seáyí e umearíḡfo nání áwanḡf bī osearimini. ²⁴ ḡwáfá xwfá rírí nírímíni imíxírí amíḡfí nḡni arími eḡfýf imíxírí eḡo, o aḡfnami tḡni xwfárimí tḡni Ámináo seáyí e wimóniḡo eḡagf nání dḡḡf re yaiwipaxf mimónini, ‘O aḡf narḡwḡ rídiyowá yanfwa nání neḡf wé tḡni miraríḡwáyo ḡweearíḡfíni.’ dḡḡf e yaiwipaxf wí mimónini. ²⁵ Xewaníḡo áamá níyoní wigf dḡḡḡf síxí umímori síḡf nimóniro aḡf upaxf imóníḡfí nání wimíxírí amíḡfí nḡni áamá níḡfí nániraní, yíníḡfí nániraní, wimíxíyírí yaríḡo eḡagf nání ríḡf ení yaiwipaxf mimónini, ‘O amíḡfí wí nání dḡwḡ ikeamónaríḡagf nání neḡf wé tḡni arírá wipaxorini.’ Dḡḡf aḡf ení yaiwipaxf wí mimónini. ²⁶ ḡwáfá o xewaníḡo re níyaiwirí, ‘Áamá ḡwḡ arf arí e e ḡweapfírfíni. ḡwḡ arf arí xífáíwa xíḡfírfííná íná íná imónínfárfíni.’ níyaiwirí aníḡfíni neyíróarímáná áamá ná woní imíxíḡḡfími dání áamá ḡwḡ wírf wírí nḡni nimóga bíḡwárfíni. ²⁷ Áamá ḡwḡ arf arí nḡni xewaníḡo nání ḡfá néra nuro ámiríniḡf neróná síḡwḡ wínimeapfírfá nání

xfo enj api e enjfrini. E neri ai o nene xixegfni jwearwa gene gene tñj e dani na jfami mineaimonini. ²⁸ Ayf rtpi nani seararinjini. Segf sorixowa ai re rigfapi, 'Nene eni Jwafao neameanenerini.' rigfapi tñni xixeni nene enj eaninj oyayo dani imonirane jwearane anj emerane yarinjwini. ²⁹ Nene Jwafa o neameanene imoninjagwi nani dnj re miyaiwipa oyaneyi, 'Nepa Jwafa imoninj o imoninjtpi, ayf amaene dnj nimorane we tñni xopaikgf imoninj jwafa stjayo dani imixarjwapiirani, stja gorfo dani imixarjwapiirani, stja siripayo dani imixarjwapiirani, sa apfninj rfa imonini?' miyaiwipa oyaneyi. ³⁰ Ayinani Jwafa o —O Gorixorini. O ama xami o nani majfa nero wigf jwafapini nimeraba bigfapi nani pea nimeri kiki fa niwia nibiri aiwi agwi ama ami gimni jweagfa niyoni re neararini, 'Segf fwf yarigfapi nani rfwfmini nimiroro saninj nimoniro jweapoyi.' neararini. ³¹ Ayf rtpi nani e neararini. O sfa wiyimi ama xwfa riri nirimini jwearwayo xwiyfa piraninj nimearirina woni woni negf yarjwapi nani yarinj imimf neainfa nani rixa rarjfrini. Nene xwiyfa neamearinfo eni rixa rfearjfrini. Nene 'Rfearjjo, ayf orfani?' yaiwanfwa nani o peo ami stj ner owiapnimeaniri enj sixf weamixana wiapnimeanirini." Poro e urana re enjnigini. ³² Ama e awi eanigfayf Poro xwiyfa "Xwaripayo dani wiapnimeanirini." rtagi arfa niwirona wi riperitf wigfawixini. Wi "Xwiyfa joxi neararjtpi rwenana ami bi tñni arfa sianfwarini." urigfawixini. ³³ E urana Poro rewapfnarigfe dani pñni niwiarimi uagi ai ³⁴ ama wi —Oxf wo xegf yof Daionisiasoyi rinihorini. O Ariopagasi dani rewapfnarigfayf worini. Apixf wi xegf yof Damarisiyi rinijirini. Ama ami wi eni

nawínirini. Ayf omi nkumixinro númí nuro Jisasomí dñj wíkwfrofawixini.

18

*Poro Korin*yo niɲwearfna eɲfpi nánirini.

¹ Poro e nemi Atenisi pñni ntwiárimí aɲf yoƒ Koriní riniɲfipimí nání nurí e ² ntrémómáná áamá Judayf wo —Xegf yoƒ Akwiraoyi riniɲorini. Xinái Podasi piropenisfyo dání xiriɲorini. Xiepi xegf yoƒ Pirisirairini. Romiyf mixf ináyf Kirodiaso Judayf aɲf apimí ɲweagfá niyoní sekaxf re uriɲf eɲagi nání “Romí aɲf rípimí dání pñni nneawiárimí útrixini.” uriɲf eɲagi nání ayaú Itari piropenisfyo pñni ntwiárimí Koriní nání sɲf bigfiyaúriní. Ayaúmi Poro ntwimeari ³ niɲwáf omiɲf o yarɲfpi ayaú ení yarigfi eɲagi nání ayaú tñni nawini niɲwearo senfá aɲf pákiprfa nání imimiximf nero niɲwearóná ⁴ Poro Sabarfá ayf ayo Judayfya rotú aɲfyo nání nurí ayf tñni Girikiyf tñni ení re owipimóniri, “Xwiyfá Gorixoyárimí dání Jisaso nání neararɲfpi neparini.” owipimóniri ayf tñni nawini rotú aɲfyo dání xwiyfá ximiximf ninro rinayigfawixini.

⁵ E néra nurfna Sairaso tñni Timotio tñni Masedonia piropenisfyo dání nibiri Poromí wimeáána o xegf niɲwáf omiɲf yarɲfpi pñni ntwiárimáná Sabarfáyoní marfái, sfá ayf ayo Judayf tɲf e nání nuayiri píranɲf uréwapiyimniri nerfna woáfkf re wiayiniginí, “Áamá yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rarɲwáo, ayf Jisatorini.” ⁶ E urayarfna ayf rixa xixewiamf nuríro ikayfwf urána Poro xegf iyfá niƒiriri síkf xeniɲfpi ƒrf wiakímí yarɲiniginí. ƒrf wiakímí niyárirí re uriɲiniginí,

“Seyíné anínánáyí sewaniníyíné ríá meárínfáyo dání aníníptíríríní. Seyíné aríá miniarinagíá nání nioní wí nixímeapaxímaní. Agwí nioní seyíné píní niseawiárimí ríxa émáyo wáf urímínírí riwoní waríníní.” uráriníniginí. ⁷ E nurárimo píní níwiárimí nurí aní ámá woyá —O xegí yoí Titiasí Jasítasoyí ríniníoríní. Goríxo nání wáyí níwírí nání yayí umearíní woríní. Xegí aní Judayíyá rotú aníyo dání oríwámí dání míríniníoríní. Oyá aníwámí nání nurí e dání xwíyíá uraríná re eníniginí. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kírísípasoríní. Judayíyá rotú aníyo awí eánarígíáyo seáyí e umenweanoríní. O tíní ámá o xegí aníwámí wearígíáyí tíní Poro uraríníptí aríá níwiro Jisasomí díní níwíkwíroro émáyí Koríní nweagíáyí obaxí ení aríá níwiro díní wíkwíroro wayí mearo yaríná ⁹ sía wíyímí Ámínáo re eníniginí. Poromí orínjá nupárirí re uríníniginí, “Joxí wáyí mísínípa oení. Xwíyíá nioní nání joxí nura waríníptí píní níwiárfí síní aníní nura úríxíní. ¹⁰ Ayí ríptí nání rírariníní. Nioní joxí díní ríkíkayonagí nání ámá míxí sífápímí dání wí ríníní síníníámaní. Ámá aní rípímí nioní díní níníkwíríptíríá nání nígí imóníníyí obaxí enagí nání rírariníní.” uríagí nání ¹¹ o aní apímí nínwearí Goríxo nání nuréwapíya waríná emá 18 múroníniginí.

¹² Judayí Koríníyo nweagíáyí, Romíyí wo xegí yoí Gario pírimíáo nímonírí Gíríkíyí píropenísfí e menweanána, Judayí díní axíptí tíníní nímoníro níwiárfínímearo Poromí xwíyíá ouméaraneyíníro wáf pírimíá Gario xwíríxí umearíníe nání nímeámí nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urígíawíxíní, “Ámá ro ámá Goríxomí yayí numeróná nwe íkaxí ríníníptímí níwiaíkiro xegí bí nero éfíríníní díní xegwíminí

ukinimixarijorini.” urfagfa ai ¹⁴ Poro rixa manj exoaminiri yarfná pirimiá Gario Judayf ayo re uriniginini, “Poro fwf éf sinwiriyf, rikikirfo éf sinwiriyf, nioni re yaiwiminiri éarini, ‘Ámá rowa uxekwimoarigfapi arfa niwirfná, ayf ananirini.’ yaiwiminiri éarini. ¹⁵ Soyfné uxekwimoarigfapi, ayf xwiyfá tfini yof tfini segf nwf ikaxf éaninjipimi dáni rininjipi nani o tfini mixf rinarijagfa nani segfpi xwiyfá nimixiro eyírópoyi. Nioni ‘Xwiyfá apf oseaejiroiminini.’ minimónarinini.” nuriri ¹⁶ xwirixf umearije dáni mixfdámf wiowáraparfná ámá wí re egfawixini. ¹⁷ Judayf wigf rotú anjyo awí éanarigfayo seáyf e umenweanomi —O xegf yof Sotenisoriini. Omi fá nixero pirimiá Gario xwirixf umearije midánije iwanj mépearinjagfa ai o dinj sipí wí míf kikiáf enjiginini.

Poro ámi Siria piropenisfyo nani nuri Adiokiyo rémonj nanirini.

¹⁸ Poro siní sfá ayá wí e ninjweanjsáná ámá e dánj Jisasomi dinj niwkwíroro nani xexírfmeá imonigfayo yayf niwiárimo Siria piropenisfyo nani útimiginiri sipxf womi nipixemoániri Pírisiraf tfini Akwirao tfini eni nawini nipixemoániri o tfini nuro Poro Gorixomi dinj niwkwírori nani nwfá nweanjpi nani anj xegf yof Segíria rininjipimi dáni dfá nironiri ¹⁹ rixa anj Epesasi rininjipimi nímoro Poro ayaúmi anj apimi niwárimí Judayfya rotú anj e mirininjiwámi nani nuri nipawiri ayf tfini xwiyfá niriniro ²⁰ ayf “Joxi siní bi tfini ninjweámoxi útrixini.’ neaimónarinini.” urfagfa aiwi o “Ananirini.” míf wimónf ²¹ yayf niwiárimí nurfna re uriniginini, “Gorixo niwimónirfnáyf, nioni anani ámi re seaímenapimfárinini.” nurárimí nuri sipxfyo nipixemoániri Epesasi pfini niwiárimí nuri nuri nuri

²² sipixo rixa anj Sisaria riniñipimi iwiékñimeááná Poro nayoáminimeámi Jerusaremí nání niyiri Jisasoyá siyikí imónigfáyo yayí niwiára nimúroairí anj yoí Adiokiyó nírémorí ²³ e sía wí niñweañísáná pñi niwiárími nuri xwíá yoí Garesia riniñi Pírigia riniñi eñe —Ayí xfo xámi wáf urimeñerini. E nipuríná áamá Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyo xwiyfá ámi bi tñni nuriri eñj sixí niweám+xára múronñigini.

Aporoso Epesasiyo tñni Koriniyo tñni dání uréwapiyiñj nánirini.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo —Xegí yoí Aporosorini. Anj yoí Arekísadírria dání xiriñj worini. Xwiyfá niriñná neñwiperi émf saímí rariñorini. Bíkwi Gorixoyáyo niriñiri eániñipi nipiñi aumaúmí inñorini. Óf Ámináomi xfdipaxfyi nání pírániñj uréwapiyigfo enjagi nání á máyo Jisaso nání uriri pírániñj uréwapiyiri nerfna sfmí ni xeadfpéniri uréwapiyarñorini. E nerí aí wayí Jono umeaiagipi nánini niñfá imóniñorini. O Epesasiyo nírémorí ²⁶ Judayíyá rotú anjyo iwamfo nipawiri ayá igigí mé xwiyfá Gorixo nání urariñagi aí Pírisirai tñni Akwirao tñni o apini nání rariñagi arfá niwiríná omi niwirimeámí nuri of Gorixomi xfdipaxfyi nání bi, o sñni majfá eñipi nání áwanj nuriri ámi bi tñni pírániñj uréwapiyigfisixini.

²⁷ Aporoso “Nioni Gírikíyí piropenişfyo nání úimigini.” wimónáná áamá Epesasi dñj Jisasomi dñj niwíkwírooro nání xexirfmeá imónigfáyí omi dñj sixí numímowáñro payí bi nearo Gírikíyí piropenişfyo ñweagfá Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyí nání rfwamiñj re eagfawixini, “Ámá ro seaimeááná yayí tñni nipemeámí úfrixini.” Rfwamiñj e nearo

wiowáraná o nuri e nírémómáná áamá Gorixoxo wá wianarɪɲagɪ nánɪ Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪroarɪgɪfáyo xegɪ nuréwapɪyirɪɲɪpimɪ dánɪ arɪrá nɪwirɪná arɪrá bɪ onɪmiáɪɪ mɪwɪɲɪnɪgɪnɪ. ²⁸ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. O áamá obaxɪ sɪɲwɪf anɪgɪfɛ dánɪ Judayɪ xɛɲwɪf nɪmoro rarɪgɪfáyo tɪnɪ xɪmɪxɪmɪf ninɪro nɪrɪnɪróná o Bɪkwɪf Gorɪxoyáyo dánɪ mɪɲɪf nirorɪ “Áamá yeáyɪf neayimɪxemeanɪa nánɪ arɪfowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪfoyɪf rarɪɲwáo, ayɪ Jisasorɪnɪ.” nurɪrɪná xwɪyɪfá mɪmúropaxɪ imónɪɲɪpɪ nurɪrɪ xórórɪf bɪ onɪmiáɪɪ mɪwɪɲɪnɪgɪnɪ.

19

Poro ámi Epesasiyo nírémorɪ e dánɪ eɲɪf nánɪrɪnɪ.

¹ Poro, Aporoso sɪnɪ aɲɪf yoɪf Korinɪyɪ rɪnɪɲɪpimɪ ɲweanáná, o dɪfwɪnɪ eɲɪmɪ áwɪnɪmɪ nɪpumanáná ámi aɲɪf yoɪf Epesasiyo nírémorɪ Jisasomɪ xɪdarɪgɪfá wɪyo nɪwímearɪ ² yarɪɲɪf re wɪɲɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné Jisasomɪ dɪɲɪ wɪkwɪróáná kwɪyɪf Gorɪxoyáɪɪ seaímeanɪoyɪfnerani?” urɪfagɪ awa re urɪgɪfawixɪnɪ, “Xwɪyɪfá re rɪnɪɲɪpɪ, ‘Gorɪxoyá kwɪyɪf bɪ ɲweani.’ rɪnɪɲɪpɪ aɪ rɪnarɪɲagɪfá sɪnɪ arɪfá bɪ mɪwɪɲwáonerɪnɪ.” urɪfagɪfá ³ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Wayɪf nɪmearóná pí wayɪf meagɪfoyɪfnerɪnɪ?” urɪfagɪ awa “Wayɪf Jono umeaiagɪpɪ axɪpɪ meanɲwáonerɪnɪ.” urɪfagɪfá ⁴ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Wayɪf Jono umeaiagɪpɪ, ayɪf áamá re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ umeaiagɪpɪrɪnɪ, ‘Áamá ayɪf wigɪf ɪwɪf yarɪgɪfáɪɪ rɪfwɪmɪnɪ mamófáyɪfɪrɪfani?’ oyaiwɪpoyɪnɪrɪ umeaiagɪpɪrɪnɪ. O áamáyo wayɪf apɪ nu-meairɪfá re uragɪrɪnɪ, ‘Áamá nionɪyá rɪfwɪyo bɪnɪfomɪ dɪɲɪf wɪkwɪfófɪrɪxɪnɪ.’ O e urago, ayɪf Jisaso nánɪ uragɪrɪnɪ.” urɪfagɪ ⁵ awa Poro e urɪfɪpɪ arɪfá nɪwiro wayɪf áamá Ámɪná Jisasomɪ dɪɲɪf nɪwɪkwɪrorɪfá meaarɪgɪfáɪɪ meagɪfawixɪnɪ. ⁶ Wayɪf apɪ meááná Poro wé seáyɪf e

wikwiáráná re enjínigíní. Kwíyí Gorixoyápi áamá awami wainjínigíní. Kwíyípi waináná awa xwíyí fá mfkí api apimi dání ananí ríro wí fá rókiamoarígíáníjé ríro egíawixíní. ⁷ Ámá e egíáwa nowaní wé wúkaú síkwí wáú awaríní.

⁸ Poro anjé apimi njíwearí Judayíyá rotú anjéyo njípáwirí ayá bí mé xwíyí fá nura nurí áamá ayí re owipímónírí, “Ayí áamá Gorixo xíto xegí xwioxíyo míméámí nerí umenjweanfápi nání áamá ro neararínjépi, ayí neparíní.” owipímónírí nurenjwípéa nurí njíwéanáná emá wáú wo ríxa njímúrómáná enáná ⁹ Judayí wí djíjé wakísí njíníro Poro rarínjépi pítrí njíwíáíkiro áamá obaxí epíroyí egíá síjwí anígé dání óf Gorixo tíjé e nání injíyí nání Jisasomí xídarágíáyí nání ikayíwí raríná o ayo píni njíwíárimí nurí áamá Jisasomí djíjé njíwíkwíroro nání wíepísarínjé wíníjé imónígíáyó njíwiríméámí xíto tíni nawíní nuro síá ayí ayo anjé xwíyí fá réwapínarígíá Tirasoyáiwámí dání nurenjwípéa njínigíní. ¹⁰ O e yarínjagí nání áamá Judayíraní, Gírikíyíraní, Esia píropenísíyo njíwéagíáyí njíni Poroyá manjéyo dání xwíyí fá Ámínáo nánípi aríá wíaríná xwíogwí wáú múronjínigíní.

Sipaomí xewaxowa imfó míxí oumáinowáraneyíníro egíá náníríní.

¹¹ Poro Gorixoyá djíjé tíni emímí xegí bí áamá síjwí njíwínarígíá imónínjépi yarínjagí nání ¹² iríkwíraní, roaríxíraní, o kwírinarínjépi áamá nurápi mí nuro áamá símíxí yarígíáyí tíjé e nání njíméámí úáná símíxí ayí píni wíárirí áamá imfó djíjé xíxéoarínjéyí tíjé e nání njíméámí úáná imfó píni njíwíárimí urí yagíriní. ¹³ Judayí anjé wí e wí e nemero “Imfó míxí umáinípaxoneríní.” rínarígíáyí wí

re yagfárini. “Imfó áamá romi xixéoariniyf mîxî umáinowáraneyî.” nîyaiwiro iwamfó yof Jisasoyáyo dánî mîxî umáinowáranîro neróná imfóyo re nura wagfárini, “Nioni yof Poro wáf neararîño, Jisasoyî rîniñomi dánî rîrarîñagi nánî áamá xixéoarîñîf romi pîni nîwiáriini ui.” nura nuro nemerîná ¹⁴ Judayíyá apaxîpániñîf imóniñîf xwé wo —Xegîf yof Sipaoyi rîniñorini. Omî xewaxowa wé wáfumi dánîf wáu imónigfáwa enî axîpi e yanîro yarîná ¹⁵ imfó awa urarîgfo re urîñinigini, “Nioni anani Jisasomi mí ómîxîri Poro nánî niñfá imónîri enagi aiwi soyîné goyînerini?” uráná re enîñinigini. ¹⁶ Áamá imfó dîñîf xixéoarîño nîmawiri nîxeamomerî awami xopîrârf wíaná rîniñîf xaiwîf winîagfa anî iwámi dánî éf nuróná aikî urîrîfáwa ugîawixini. ¹⁷ Anî iwámi dánî éf nuróná aikî urîrîfáwa úfáyîf nánî áamá Judayîrani, Gîrikîyîrani, Epesasi ñweagfáyîf nîni arfá nîwiáriro nánî wáyîf nikáriñîro Áminá Jisasoyá yof nîrîróná seáyîf e numero ¹⁸ Jisasomi dîñîf wikîrófáyîf obaxîf wî nîbayiro wigîf yarîgîápî waropârf wiro wáfá urókiamónîro nîyayiro ¹⁹ wigîyîf obaxîf wî ayáf xixegîni yarîgîáyîf wigîf ikayîwîf sîñwîf winaxîdîwanîgîniñî bîkwîyo ñwirárinîñîyf nîmeámi nîbîro áamá nîniyá sîñwîyo dánî rfá nîkaárîmáná nîgwîf bîkwîf rfá ikaárîápî bîf neróná tarîgîápî fá nîroróná nîni K50,000 imónîmîniñîf éagi winîgîfawixini. ²⁰ Apî nîpîni nimóga warfá xwîyfá Ámináo nánîpî surfímá mimónîf wî e wî e sîni xwé nîrîga emearîñagi nánî áamá ámi ámi ayá wî kumîxinayigîawixini.

Epesasi ñweagfáyîf sîmîmiákwîf nero egfá nánîrîni.

²¹ Apí ríxa nimónímáná ejáná Poro Goríxoyá kwíyípmi dání re yaiwiñínigíní, “Nioní nurí Masedonia píropenístíyo áwínítmí urí Gírikíyí aníyo áwínítmí urí níyárimoní Jerusaremí nání úmíngíní.” E níyaiwiríná re ríñínigíní, “Nioní ríxa Jerusaremíyo nání nurí nírémorínáyí e dání wí e nání xámí mupaxí nimónírí nurí aní Romíyí ríníñípmi síñwí wínítmíngíní.” nítrírí ²² ámá xíomí seáyí wíiarígííwaúmí —Egí yoí Timotiomí t́nń Erasítasomí t́nń awaúmí Masedonia píropenístíyo nání nurowárírí aí o sínń ámí bí t́nń Esia píropenístíyo ñweañáná ²³ ámá wí níwíápínímearo óf Goríxomí xídarígíáyí nání mǐxí nírinowieáníríná símímíákwí onímíápi megíawixíní. ²⁴ E egííná ámá wo —Xegí yoí Demítíriasoríní. O xegí nígwí omíñf neríná amípi síñá sirípa t́nń imíxarígíápi yaríñfíyí woríní. Esia píropenístíyo ñweáyí wigí ñwíá xwépi —Apí xegí yoí Atemístíyí ríníñfípiríní. Apí wigí aní rídíyowá yarígííwámí éf uráraríñfípníñf imóníñfípi sirípa t́nń wigí ñwíá onímíá bia ananí nímeámí nuro wigí aní xíxegíníyo típírfa nání imíxarígíáyí woríní. Ámá omíñf xfo yaríñfípa axípi neróná nígwí onímíá meaarígíámaní. ²⁵ O ámá omíñf xfo yaríñfípa axípi yarígíáwámí t́nń ámá omíñf xegí bí onímíápi yarígíáwámí t́nń awí neárírí re uríñínigíní, “Gí ámáoyíné, soyíné níjfaríní. Omíñf none yaríñwá rípi náníní nígwí wí míneamúroaríníní. ²⁶ Ámá Poroyí ríníño negí aní Epesastíyoní marfái, negí Esia píropenístíyo níminí ení yaríñfípmi soyíné síñwí wíníro arfá wíro yarígíáríní. O ámá wigí ñwíá ía xírarígíá imóníñfípi ríwí oumópoyínírí neríná re uraríñoríní, ‘Ñwíá ámá wé t́nń imíxarígíápi nepaxíñf mimóníní. Mímónf ñwíáríní.’ E uraríñagí nání ámá

obaxf arfa nwirowo hwafa nene imixarinhwapi rixa rfwf umogfarini. ²⁷ None o rarinhwapi xe oriniri shwaf niwiniranenayf, nigwf omihf none nerane nigwf mineamuroarinhwapi peayf wianipaxf imoninifapini marfat, ripi eni imoninifarini. Ahf ridiyowa yarinhwaiwa, negf hwafa Atemisiyi rininhwapi nani mirininihwa nani eni peayf niwianiro ‘Sipirini.’ rixaxf imoniri hwafa apixf imonihf i, ama Esia piropenisf tyo hweagfa nini tni xwfa nimini hweagfayf tni yayf umearigfi eni surima nimoniri xwfa iweri enfarini.” urtagi ²⁸ awa arfa niwirona wikf bi ayikwf miwonifagi ehf tni rfaiwa re nira ugawixini, “Epesasi hweahwaeneya hwafa Atemisipi, ayf seayf e imoninhwirini.” nira nuro ²⁹ ahf nipimini rfaiwa rirowiamf niga nurina ama nini re egawixini. Waf ama awi eanarigfe nani nawini xwamianf nera mrf nuro ama Masedonia piropenisfyo danf Poro tni emearigfiwa —Egf yof rowaumi Gaiasoyf rininhwapi tni Arisitakasoyf rininhwapi tni. —Awaumi fa nixero niropemi uana ³⁰ Poro ama wikf tni awi eanarigfe piyfa xwyfa bi ourimiri yarina ama Jisasomi xdarigfayf xe ouniri shwaf miwinarina ³¹ gapimanf Esia piropenisf ayo umerhweagfa wa —Awa Poro tni nikumixinro emearigfawarini. Awa xwyfa Poro nani nuwarirona re urayigfawixini, “Arkf ama awi eanigfe nani mupani.” urarina ³² ama awi eanigfe dani xwamianf nero wa wigf bi nani riro wa wigf bi nani riro nerona arikikf ninro nani ama napi arfa kwikfwikwf nero “Ayf ripi nani awi eanifwaenerfani?” miyaiwipa nero ³³ wa Judayf wigf wo Areksadaoyf rininhwapi xwyfa ririmf oneaiiniri warana ama e eptroyf egfayf wi “Ayf o nani awi eanifwaenerfani?” yaiwiarina o re oyaiwipoyiniri,

“Judayí ríá apí neameárígfámantí.” oyaiwípoyinírí xwíyíá ourimínírí nání wé ówaní uyiminírí éyí re egíawixiní. ³⁴ Awa o Judayí wo enagi síjwí mí níwómíxíro nání nawíní axíná nírayiro ayá wí ríaiwá re nura ugíawixiní, “Epəsasi ηweaηwaéneyá ηwíá Atemisípí, ayí seáyí e imóniní.” Aníjé miní e níra nuro níra nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiaríño níbírí áamá epíroyí egíáyo pírfí wiaíkmí níyárimáná re uríjíniginí, “Epəsasi ηweagíoyíné, áamá wo síní majíá re rimóniní, ‘Epəsasi ηweagíáyí aní rídíyowá yarígfíwá wigí ηwíá xwé Atemisíyí ríníjípí nání miríníjwá tíní ηwíá apí anínamí dání piérónapíjípí tíní meηweagíáyítríní.’ Áamá wo síní majíá e rimóniní? Oweoi. ³⁶ Nioní searfá apí áamá wo ‘Ayí nepamaní.’ rípaaxí mimóníjagi nání soyíné níyopíyára oseaurí. Úrapí mikárínípa époyí. ³⁷ Ayí rípí nání seararíjíní. Áamá soyíné fá níxemi bíá rowaú negí aní rídíyowá yaríjwáiwámi dání amípí bí íwí mímeapa eri negí ηwíá imóníní nání ikayíwí aí bí mirípa eri éfíwauríní. ³⁸ Xwíríxí nání mimónípa nerí gapímanowa xwíríxí aríá wianíro nání míjweapa reño? Ayínání Demitriasio tíní omíjé axípi yarígfáwa o tíní nawíní kumíxínígfáwa tíní áamá womí xwíyíá oumearaníro nerónáyí, xwíyíá umeararíge nání ríxa nuro e dání xíxe oxekwímonípoyí. ³⁹ Soyíné xwíyíá síní wí tígíáyíné enánáyí, xwíyíá nání sfá awí eánaríjwáiná dání ríírixíní. ⁴⁰ Ayí rípí nání seararíjíní. Agwí none éwapíníwá rípí míkí mayí enagi nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neáníro rírowíámí níntíro símímíakwí éoi?’ nearáná ‘Xwíyíá ananí urípaaxí imónaníwíní.’ ríseaimónaríní? Oweoi, ríxa gapímanowa xwíyíá neamearípaaxí imóníjwíní.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiaríño e nuríísáná áamá e awí eánígfáyo xíxegíní

urowárapɨɨnigɨnɨ.

20

Poro ámi Masedonia Pɨropenisɨyo emerɨ Gɨrikɨyɨ anɨyo emerɨ enɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Ámá xwɨyɨfá rɨrowiámɨ ninɨro sɨmɨmɨákɨwɨ yarɨgɨfá pɨnɨ nɨwiárɨro kikiɨfá yarɨná Poro ámá Jisasomɨ xɨdarɨgɨfáyo xɨfo tɨɨɨ e nánɨ “Eɨnɨ.” nurɨrɨ rɨxa báná enɨ rɨrémɨxɨ nɨwirɨ yayɨ nɨwiárɨmɨ Masedonia pɨropenisɨyo nánɨ úɨmɨgɨnɨrɨ e dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ ² nurɨ pɨropenisɨ apimɨ áwɨnɨmɨ nɨpurɨná ámá e ɨweagɨfá Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨrogɨfáyo enɨ rɨrémɨxɨ ayá wɨ nɨwiéra nɨpurɨ Gɨrikɨyɨ anɨyo nɨrémorɨ ³ e ɨweaɨnáná emá waú wo rɨxa nɨmúrómáná enáná rɨxa Siria pɨropenisɨyo nánɨ úɨmɨgɨnɨrɨ sɨpɨxɨ womɨ pɨxemoánɨmɨnɨrɨ éyɨ Judayɨ wɨ o nánɨ mekaxɨ rɨnarɨɨagɨfá nánɨ ámɨ dɨɨɨ re yayɨɨɨnigɨnɨ, “Ámɨ Masedonia pɨropenisɨyo nionɨ bɨɨáimanɨ oumɨnɨ.” nɨyairɨ imanɨ nurɨ ⁴ ámá rowa enɨ o tɨnɨ nawɨnɨ ugɨfawixɨnɨ. Wo Beria dánɨ Pirosomɨ xewaxo Sopataorɨnɨ. Ámɨ waú Tesaronaika dánɨ Arisɨtakaso tɨnɨ Sekadaso tɨnɨ awaúrɨnɨ. Ámɨ wo Debi dánɨ Gaiasorɨnɨ. Ámɨ wo Timotiorɨnɨ. Ámɨ waú Esia pɨropenisɨyo dánɨ Tikikaso tɨnɨ Tɨropimaso tɨnɨ awaúrɨnɨ. ⁵ Awa nionɨ tɨnɨ Poromɨ tɨnɨ xámɨ nɨyeamearo Tɨrowasɨ dánɨ yawawi nánɨ wenɨɨɨ nero ɨweaɨnáná ⁶ Judayɨ Gorɨxo múroɨɨyɨ nánɨ dɨɨɨ mopɨrɨ nánɨ sɨfá bisɨkerɨfá yisɨ mayɨ nimɨxɨro narɨgɨfáɨ rɨxa pweáná yawawi Piripai e dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nurai sɨpɨxɨ womɨ nɨpɨxemoánɨrai nɨɨwearai sɨfá rɨxa wé wú yeamúróáná awamɨ Tɨrowasɨyo nɨwɨmearai e ɨweaɨnáná sɨfá wé wɨúmɨ dánɨ waú neamúrɨɨnigɨnɨ.

Yutikaso piyomi Poro siñf imixiñf nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nīrane rosapá imixirane yani nání awí neánīranéná Poro áamá e dánf awí eánfáyo xwiyfá nurirfná “Wfáriná rīxa añf úmīgini.” nīyaiwiri nání xwiyfá anīñf minf xwfá nīmiri nīra nuri rīxa árīwegf imónáná ⁸ añf awawá seáyí e ikwíronīñf nene awí neánīmáná xwiyfá arfá wiarīñwáwámí ramxf obaxf mīxároárīñgagí aí ⁹ íwf sīkīñf wo —O xegf yoí Yutikasorini. O pfpwfyo nīñweámáná Poro anīñf minf xwiyfá xwfá nīmiri nura warfná arfá nīwiri sá nīfasf nīyayísáná rīxa sá dīñf mamó nīweáirī re enīñgini. Pákíkf wfxaú wá ikwíronīñf seáyí e enowámí dání pírīmīoanīñgini. Pírīmīoááná áamá nīwepfnīro nīmearfná xwfámí piyf wēñgagí meáagfa aiwí ¹⁰ Poro nīwepfnirī íwf sīkīñomí seáyí e nupikákwínirī nīmíkwiyínīmáná re urīññgini, “Seyfné dīñf sipí mīseaipani. Ámí siñf enīñgí.” nurīmí ¹¹ ámí nīpeyirī ayf fní nawíní aiwá nīkwirī nīnīmáná ayf fní xwiyfá nīrīga nūfasáná rīxa wfá nóga warīñf fní Poro pfní nīwiárīmí úagí ¹² ayf íwf sīkīñf o ámí siñf éagí nīmeámí wigf añf e nání nuro dīñf wfá bī onīmīápi mīwónīñgini.

Poro Tīrowasiyo pfní nīwiárīmí Mairitasiyo nání unf nánirini.

¹³ Poro “Awa añf Asosiyí rīññfpmí nání sipixfyo warfná nioní xwfáyo úmīgini.” nīyaiwiri none sipixf womí nīpīxemoánīrane Asosiyó nání nurane xfo nání wenīñf nerí ñweanfáwá nání óf neaimóí enagí nání none omí xámí numearane sipixomí nīpīxemoánīrane Asosí nání nurane nīrémorane ñweañáná ¹⁴ Poro rīxa xwfáyo nībirī añf apimí neámeááná o fní nerīmeánīmí sipixfyo nurane

añf Mitirini rɪnɪŋfɪpimɪ nɪrɛmorane ¹⁵⁻¹⁶ e dɔnɪ pɪnɪ nɪwiɔrɪmɪ nurane sɪpɪxomɪ sɔ weŋwɔone pɪrɪŋwɪ Kaiosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ orɪwɔmɪ dɔnɪ nɪmɔrorane ɔmɪ sɔ weŋwɔone pɪrɪŋwɪ Semosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ nɪrɛmorane Poro nionɪ Esia pɪropenɪsɪyɔ nɪrɛmori nɪŋwearɪnɔ sɪfɔ ayɔ wɪ nɪmɔronɪgɪnɪrɪ re yaiwiɔrɪŋɪnɪgɪnɪ, “None ɔŋfɪnɪ nuranɛnɔyɪ, sɪfɔ Judayeneyɔ Pedikosɪyɪ rɪnɪŋfɪyɪ sɪnɪ mɪpweɪmɪ ɛŋɔnɔ Jerusaremɪ rɛmoɔnɪwɔrɪfɔnɪ? Ayɪnɔnɪ Epesasi mɔrɔmɪgɪnɪ.” yaiwiɔrɪŋfɪ ɛŋɔgɪ nɔnɪ none Epesasi miwiɛkɪnɪmeɔ nɪmɔrorane ɔmɪ sɪpɪxomɪ sɔ weŋwɔone ɔŋfɪ Mairitasɪyɪ rɪnɪŋfɪpimɪ rɛmoŋwanɪgɪnɪ.

Poro Jisasoyɔ sɪyɪkɪ imɔnɪgɪfɔ Epesasi ŋweɔyo wɪpɛŋweagɪfɔwamɪ urɪŋfɪ nɔnɪrɪnɪ.

¹⁷ Poro Mairitasɪyɔ nɪrɛmɔmɔnɔ e dɔnɪ ɔmɔ Jisasoyɔ sɪyɪkɪ imɔnɪgɪfɔ Epesasiyɔ ŋweagɪfɔyo wɪpɛŋweagɪfɔwɔ nɔnɪ re urowɔrɪŋɪnɪgɪnɪ, “Awa obɪpoyɪ.” nurowɔrɪrɪ ¹⁸ awa rɪxa o tɪŋfɪ e nɔnɪ bɔnɔ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Sɪfɔ nionɪ segɪ Esia pɪropenɪsɪ tɪyɔ iwamɪfɔ rɛmoŋɔyɪmɪ dɔnɪ pɪnɪ nɪseawiɔrɪmɪ uŋɔyɪ nɔnɪ seyɪnɛ tɪnɪ nawɪnɪ nɪŋwearɪnɔ pɪ pɪ ɛŋɔpɪ nɔnɪ soyɪnɛ nɪjɪfɔrɪnɪ. ¹⁹ Seyɪnɛ tɪnɪ nɪŋwearɪnɔ ɔmɪnɔoyɔ xɪnɔɔnɪnɪŋfɪ nimɔnɪrɪ o nɔnɪ wɔfɪ nɪwuriɛmɛrɪ nɪsearɪrɪnɔ seɔyɪ e mimɔnɪpa nerɪ ɪnɪmɪ nɪseaimɔnɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. Seyɪnɛ nɔnɪ dɪŋfɪ sɪpɪ niarɪŋagɪ nɔnɪ wɔɪnɪfɪ wɔɪnɔ ŋwɪ nɪseaeayɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. Judayɪfɪ nionɪ nɔnɪ mekaxɪ nɪrɪnarɪŋagɪfɔ nɔnɪ xeanɪŋfɪ obaxɪ nɪmɛɔŋfɪ aiwɪ ²⁰ nionɪ wɛ fɔ mɪmɪxeɔnɪfɪ xwɪyɪfɔ seyɪnɛ arɪfɔ nɪwirowɪ nɪxɪdɪrɔnɔ nɔŋfɪ seaimɪxɪpaxɪpɪ wɪ yumɪfɪ mɪseɔɪ nerɪ ɔmɔ obaxɪ sɪŋwɪ ɔnɪgɪfɛ dɔnɪrɔnɪ, ɔŋfɪ xɪxegɪyɔ ɪnɪmɪ dɔnɪrɔnɪ, nɪsearɛwapɪyɪrɪ ɛŋɔrɪnɪ. ²¹ E nerɪnɔ Judayɪnɛrɔnɪ, Gɪrɪkɪyɪnɛrɔnɪ, ayɔ nɪsearɛmori re searayɪŋɔrɪnɪ, ‘Segɪ fɔwɪ yarɪgɪfɔpɪ rɪfɔmɪnɪ nɪmamoro

Gorixo t́ámínì níkínimóníríná negí Ámíná Jisasí Kiraisomí dínj́ wíkwírópoyí.’ searayínárínì.

²² Arfá nípoyí. Agwí kwíyí Gorixoyápi o Jerusaremí nánì úwínìgínìrì níkíkayonagí nánì anj́ apimí rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá aiwí, sa e nánì waríjínì.

²³ E rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá enagí aiwí anj́ api apimí múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re niremoarínj́rínì, ‘E rémóáná gwí riyiro xeanj́ seaikáríro epíríárínì.’ ²⁴ Ayá e niremoarínagí aiwí, nioní dínj́ mìnj́wírárínìjínì. Ayínánì mìnj́ yíwí nírimí e nánì ananì waríjínì. Sínj́ umfá nánì ‘Ayí seáyí e imóníj́pírífaní?’ mīyaiwí, pí pí níkárípirífa aí gí xámí néra bíj́ápa sínì axípi néra nurí rípiní nerínáyí, ‘Ayí seáyí e imóníj́pírífaní?’ nimónarínì. Ámíná Jisaso re nīyaiwirí sekaxí níríj́pi, ‘O Gorixo á máyo wá wianíj́ enagí nánì xwíyífá yayí winípaxípi wáf nírimeíwínìgínì.’ nīyaiwirí sekaxí níríj́pi yoparípi nípínì wáf nurárimeríná ‘Ayí seáyí e imóníj́pírífaní?’ nimónarínì.

²⁵ Arfá nípoyí. Nioní seyíné t́ínj́mí nemerí xwíyífá á má Gorixomí dínj́ wíkwíróarígífáyo xegí xwioxíyo míméámí nerí umenj́weanfápi nánì wáf searímearínj́yíné, nīyínénì ámí gí śmímamj́ bí síj́wí nanípírífá menj́pi nánì nioní níj́fárínì. ²⁶⁻²⁷ Ayínánì ayá re searemoarínj́nì, ‘Enj́nà dánì Gorixo “Re éimígínì.” yaiwíarínj́pi nánì nioní áwanj́ nisearíríná wé f́a mímíxeání nípínì xixenì searínj́á enagí nánì á má nīyíyá wo anínáná “Poró rífá nímeárínj́oi.” rípaxí imónínfá menínì.’ seararínj́nì. ²⁸ Á má Jisasoyá imónígífá sewanínj́oyíné umenj́weagfápimí ríkíkírífó wiarígífoyíné imónípíríxínìrì wáyí seainíwínìgínì. Á má Gorixoyá síyíkí imónígífá nīyoní —Ayí nánì

yoxáfpámí dání nupeiríná xewaníño gwíníñtí
 roayíroáriníyífríní. Ayo nìyoní numenwearíná
 Goríxoyá kwíyípi sípísipí awí mearoarígápa axípi
 awí umearófríxíní seaimíxáriníyófné xíxeni píráníní
 umenweáfríxíní. ²⁹ Ayí rípi nání seararíní. Nioní
 ríxa píní niseawiárimí úáná áamá sfwí sayí sípísipí
 roarígápáníní nimónímí seyíné tífáminí nìbìro
 áamá soyíné umenweagfáyo xe naní oépoyíní sñgwí
 mìwíní xwíríá seaikíxeayipífríxíní. ³⁰ Ayí rípi nání
 ení seararíní. Segíyí wa ení nìwiápínimearo re
 nìyaiwiro yapí wíwapíyífríxíní, 'Jisasomí xídarígáyí
 wigí wíníyo píní nìwiárimí nioníní oníxídfóyí.'
 nìyaiwiro yapí wíwapíyífríxíní. ³¹ Ayínání nioní
 seyíné tíní nìjwearí xwiogwí wáú wo nímúroaríná
 woxíní woxíní nání díní sípí nìseairí ñwí tíní
 ení rírémití searínápi bí píní mìwiárfí aníní miní
 yayínápi nání rífwímíní mímamó sñgwí tíní aníní
 miní éfríxíní. ³² Agwí nioní Goríxo seamení nání
 xegí wéyo seawáriní soyíné xwíyíá o áamá nìyoní wá
 nìwianíní enípi nání díní wíkwíropí seawáriní
 yaríní. Xwíyíá apí ananí sfkíkfí seaomíxíní amípi
 naní Goríxo áamá nioní gí imóníníyó wímíginíní
 imónínípi meapaxíyíné seaimíxíní epaxí imóníní.
³³ Nioní seyíné tíní nìjwearíná segí woyá sñjá
 goríraní, sñjá siripáraní, rapírapíraní, wí sñgwí íwí
 mìwíníníjární. ³⁴ Nioní seyíné tíní nìjwearíná enápi
 sewaníníyófné nìjární. Amípi wí mìsearápí 'Pí yíní
 pí níní emííní?' nìyaiwirí neríná wé gí rúmí dání nìgwí
 omíní nerí nìgwí nìmearí bí neríná nioní gí bí erí áamá
 nioní tíní ñwearígáyo ení bí wiirí enární. ³⁵ Amípi
 níní nioní enápi neríná ríxa re seáíwapíyínární. Áamá
 sípíyí seáyí nerí mìnípaxí imóníníyó arírá wífríxíní.

Xwiyfá Áminá Jisaso riŋf riŋf, ‘Yayf mɪni wiarɪŋo winarɪŋfɪpi yayf uráparɪŋo winarɪŋfɪpimi seáyɪ e imónɪni.’ xwiyfá apɪ enɪ rɪwɪmɪni mɪmamó dɪŋf mófrixɪni.” urɪŋɪnigɪni.

³⁶ Poro xwiyfá apɪ nɪpɪni nurárɪmi xómɪŋf nɪyɪkwirɪ awa tɪni Gorixomi xwiyfá rɪrɪmɪ nɪwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwiyfá Poro “Gf sɪmɪmaŋf ámi bi sɪŋwɪ nanɪpɪrɪfámani.” urɪf enagɪ nánɪ dɪŋf sɪpɪ nɪwiri ŋwɪ nearo omɪ nɪmakɪkiyayiro kíyɪ nɪmiaúnayiro xɪomi nɪmeáa nuro sɪpɪxɪ tɪŋf e wárɪgfawixɪni.

21

Poro ámi sɪpɪxɪyo nɪpɪxemoánɪrɪ uŋf nánɪrɪni.

¹ E nemone awami pɪni nɪwiárɪmi ámi sɪpɪxɪyo nuranéná nɪyakía mú irɪniɪ pɪrɪŋwɪ yoɪ Kosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimi nɪrémorane sá weŋwáone nurane pɪrɪŋwɪ Rosɪyɪ rɪnɪŋfɪpimi nɪrémorane e dánɪ nurane aŋf yoɪ Patarai rɪnɪŋfɪpimi niwiékɪnɪmearane ² e nayoarane sɪpɪxɪ ámi wo Pinisia pɪropenisɪyo nánɪ umɪnɪrɪ yarɪŋagɪ nɪwɪnɪrane omɪ nɪpɪxemoánɪrane nɪŋweámáná nɪmeámɪ nurane nurane ³ pɪrɪŋwɪ yoɪ Saipɪrasiyɪ rɪnɪŋfɪpɪ wé onamɪŋúmɪni enáná nɪmúrorane nurane nurane xwiyfá re rɪnárɪŋf enagɪ nánɪ, “Aŋf yoɪ Taiayɪ rɪnɪŋfɪpimi sɪpɪxɪ royá saŋf e tɪwanɪgɪni.” rɪnárɪŋf enagɪ nánɪ none Siria pɪropenisɪyo aŋf apimi niwiékɪnɪmeámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasomi xɪdarɪgfáyɪ nánɪ pɪfá nemerane ayɪ tɪni sfá wé wɪúmɪ dánf wáu ŋweaŋáná ayɪ kwíyɪ Gorixoyáyo dánɪ Poromɪ re urayigɪawixɪni, “Joxɪ Jerusaremiyo nánɪ wɪ nuri xwɪrɪŋwɪ mosaxɪpani.” nurayiro ⁵ sfá none ayɪ tɪni ŋweaani imónɪŋyɪ nɪni rɪxa óráná aŋf apimi pɪni nɪwiárɪmi nurane ayɪ tɪni

wigí apíxí t́nì wigí niaíwí t́nì n̄neameámì nuro rawírawá imañí e dání xómìḡḡ n̄iyíkwirane Gorìxomì xwíyífá r̄r̄r̄m̄ n̄iwimáná yayí ninowár̄tm̄ ⁶ none s̄p̄ixomì p̄ixemoánáná ayí wigí aḡí e nání uḡfawix̄t̄nì.

Agabaso Poromì íkwair̄r̄f̄ win̄ḡp̄ì nán̄r̄t̄nì.

⁷ E nemone Taia p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ nurane aḡí yoḡ Toremesiȳ r̄n̄n̄ḡp̄imì n̄r̄émómáná nayoarane ámá Jisasomì d̄ḡḡ n̄iwíkw̄r̄oro nání negí n̄r̄ix̄f̄meá imóniḡf̄áyo yayí n̄wirane ayí t́nì s̄f̄á ayi sá weḡwáone ⁸⁻⁹ wíápi t́nì e dání p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ nurane aḡí Sisariaȳ r̄n̄n̄ḡp̄imì n̄r̄émómáná nayoarane aḡí xwíyífá yayí win̄pax̄f̄ wáf urar̄ḡḡ Piripoȳ r̄n̄ḡḡ —O en̄íná wáf wur̄meiar̄iḡf̄awami seáyí wí̄r̄ix̄t̄n̄r̄í wé w̄úm̄i d̄aḡí waú r̄f̄eán̄ḡowa wor̄t̄nì. O xegí xemiáíwa —Íwa Gorìxo nání wáf rókiamoar̄iḡf̄íwar̄t̄nì. Ap̄yá wípaú wípaú íwa t̄ḡor̄t̄nì. ¹⁰ Oyá aḡíyo n̄p̄áwirane o t́nì s̄f̄á wí ḡweaḡáná wáf rókiamoar̄ḡḡ wo —Xegí yoḡ Agabasor̄t̄nì. O Judia p̄t̄ropen̄s̄f̄yo p̄f̄nì n̄wiár̄tm̄ n̄weap̄r̄í ¹¹ none n̄neaímeari or̄ḡá ikax̄f̄ n̄near̄r̄í re en̄ḡniḡt̄nì. Poroyá arer̄ix̄f̄ nuráp̄r̄í xegí wéyo t́nì s̄íkw̄f̄yo t́nì n̄jár̄t̄n̄r̄í re r̄ḡḡniḡt̄nì, “Kwíyí Gorìxoyápi r̄ḡḡp̄ì r̄p̄ir̄t̄nì, ‘Arer̄ix̄f̄ r̄r̄í xiáwomì Judayí Jerusaremì dání ax̄f̄p̄ì re gwí nuyiro émáyo m̄n̄t̄ wip̄f̄r̄f̄ar̄t̄nì.’ Kwíyí Gorìxoyápi r̄ḡḡp̄ì ap̄ir̄t̄nì.” near̄f̄aḡi ¹² none ar̄f̄á e n̄wiranéná none t́nì ámá e ḡweáyí t́nì Poromì waunt̄ r̄ix̄ḡḡ re urayḡwaniḡt̄nì, “Jox̄t̄ Jerusaremì nání miyipan̄t̄.” ur̄f̄agw̄i aí ¹³ Poro re near̄ḡḡniḡt̄nì, “Seȳf̄né pí nání ḡw̄f̄n̄t̄ ḡw̄f̄n̄t̄ nearo ík̄f̄n̄ḡḡ s̄ip̄i nipax̄f̄ níkar̄ar̄ḡḡ? Awa nion̄t̄ gwí n̄jár̄ánáyí, ‘Ayí anan̄r̄t̄nì.’ n̄iyaiwiri nán̄t̄nì e nání m̄war̄ḡḡn̄t̄. Ám̄íná Jisasomì x̄f̄dar̄ḡḡḡ nání n̄p̄t̄k̄iánáyí, ‘Ayí anan̄r̄t̄nì.’ n̄iyaiwiri

nání ení waríḡníní.” nearfagí ¹⁴ none omí urakipaxí mimónfagí n̄w̄in̄irane omí xw̄iyíá ámí b̄i murí re r̄in̄ḡwaniḡníní, “Ám̄ínáo ‘Omí w̄imeáw̄in̄ḡníní.’ yaiwiarḡp̄i xe w̄imeáw̄in̄ḡníní.” r̄in̄ḡwaniḡníní.

Poro Jerusaremíyo n̄rémorí Jisasoyá siyikí imónḡfáyo umen̄weaḡfáwamí rep̄iyí w̄in̄f̄ nánir̄in̄í.

¹⁵ E nemone s̄fá ayí r̄ixa neamúróáná none yúrárí nemáná raw̄irawá p̄n̄i n̄wiár̄imí Jerusaremíyo nání n̄iyirane ¹⁶ Sisaria dání ámá none p̄n̄i n̄wiár̄imí yarḡwaé dání Jisasomí x̄f̄darḡfáyyí wa t̄n̄i n̄iyirane awa none aḡf̄ Nesonoyá —O Saip̄rasi p̄irḡw̄f̄pimí dání wor̄in̄i. En̄íná dání Jisasomí d̄ḡf̄ n̄w̄ikw̄f̄rorí x̄f̄daḡf̄ wor̄in̄i. “Oyá aḡf̄yo sá owépoiyí.” n̄iyaiwiro nání n̄ineaipemeámí n̄ineayiro e neawárḡf̄awix̄in̄i.

¹⁷ E nemone r̄ixa Jerusaremí nání n̄iyirane e rémóáná ámá Jisasomí d̄ḡf̄ n̄w̄ikw̄f̄roro nání neḡf̄ n̄r̄ix̄ímeá imónḡfáyyí yayí n̄ineairo n̄ineamím̄in̄f̄aḡf̄a ¹⁸ sá weḡwáone w̄f̄áp̄i t̄n̄i Poro t̄n̄i none n̄wiáp̄n̄imeámí Jemiso t̄ḡf̄ e nání nurane Jisasomí d̄ḡf̄ w̄ikw̄f̄roarḡfáyo wipen̄weaḡfáwa ení Jemiso t̄n̄i awí eánḡjáná ¹⁹ Poro r̄ixa yayí n̄wimáná x̄f̄o émáyí t̄ḡf̄m̄in̄i wáf nur̄imer̄f̄n̄á Gor̄ixo x̄f̄oyá wéyo dání wiemen̄f̄ b̄i b̄i nání rep̄iyí n̄wiéra úagi ²⁰ awa arfá n̄wiróná Gor̄ixomí seáyyí e numero re urḡf̄awix̄in̄i, “Gw̄f̄áox̄in̄i, neḡf̄ Judayí s̄ip̄í ayá xwé wí Jisasomí d̄ḡf̄ w̄ikw̄f̄ron̄aḡf̄a jox̄i r̄ixa n̄j̄f̄á imónḡḡníní. Ayí n̄n̄i neḡf̄ ḡw̄f̄ ikaxí en̄íná dání n̄r̄in̄in̄i eánḡḡp̄imí x̄f̄dan̄iro nání s̄f̄m̄f̄ xead̄f̄penarḡḡoi. ²¹ Ayo ámá wí jox̄i nání re urḡf̄awix̄in̄i, ‘Poro émáyíyá aḡf̄yo nemer̄f̄n̄á neḡf̄ Judayí émáyí t̄f̄ám̄in̄i ḡweaḡfáyo re uréwap̄iyarḡf̄r̄in̄i, “ḡw̄f̄ ikaxí neḡf̄ arf̄o Moseso n̄r̄ir̄i earḡf̄pimí p̄n̄i wiár̄iro siw̄f̄ neḡf̄ arf̄owa érowiáp̄n̄ḡf̄áp̄imí m̄ix̄f̄d̄ipa

ero nero segf niaíwí iyf símí sfó miwákwiipa éfrixini.” Ámá ayo Poro e uréwapiyarini. ²² E urigfá enagi nání arí yanfwiní? Negf Judayf Jisasomi xfdarigfá aḡf ripimi tfámíni ḡweagfáyf ananí joxí bffpi nání ríxa arfá niwiprfé enagi nání ²³ xwiyfá none ríranf rípi axfpi éfrixini. Negf ámá ḡwáf ḡweagfá waú waú ḡweaḡoí. ²⁴ Joxí awa tfní níkumixiníro nene xwiraimímf neainarini anípa imónífa nání yariniwápi awa tfní nawíni nero ámi naḡf imónifrixini. E nerfna waú waú awa wigf dfá níroníro xwiraimímf winarini anípa imóníro naḡwí Goríxo nání rídiyowá wiíro epfífa nání bf wiifrixini. Joxí none rírariniwápi axfpi e nerfna ámá nfni re yaiwiprfáoi, ‘Poro nání neararigfápi mfkf mayfíni. O eni negf ḡwf ikaxf eáninipimí níxfdirí píranini yarini. yaiwiprfáoi. ²⁵ E nísearirane af enína xwiyfá nímixíranéná ‘Émá Jisasomi dḡf wikwíroarigfáyf negf ḡwf ikaxf eániní nípini xdfrixiní uranírewini?’ níranéná re rínariníwanigini, ‘ḡwf ikaxf rípiáú rípiáú pfní wiáripaxf mimóníni.’ níraníreane payf re nearf wáriníwanigini, ‘Naḡwí ámá wí mimónf ḡwáf imóniní nání rídiyowá éfápi mnípa éfrixini. Rakiwf eni mnípa éfrixini. Naḡwí siḡwíyo ḡwf xíraná ragf siní enagi nání mnípa éfrixini. Apíxf nímearoná sewini mímeánípa éfrixini.’ Apíáú apíáú nání nearf wiowáriníwanigini.” urfagfa ²⁶ Poro sá weḡo wáfápi tfní ámá ḡwáf ḡweagfá waú waú awamí niwirimeámí nurí xwiraimímf winarini anípa imóníwíniginí yarigfápa xfo tfní nawíni wigf yarigfápa nemána o aḡf rídiyowá yarigfiwámí nípawirí apaxfpaniní imónigfáyo áwanf re uriniginí, “Sfá ámá awa xwiraimímf winarini anípa imónífa nání yarigfápi nípini néfasána Goríxo nání xixegfni woní

wonɪ rɪdiyowá wipfɪráyi sfá ayimɪrɪni.” urɪɲɪnigɪni.

Judayɪ Poromɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ mɪxɪ wigɪá nánɪrɪni.

²⁷ E nemo sfá wé wúmi dánɪ waú awa xwɪraimɪmɪ winarɪɲɪpɪ anɪpá imónɪnɪfa nánɪ yarɪgɪápi rɪxa yoparɪpɪ aɲwɪ e imónɪmɪnɪrɪ yarɪná Esia pɪropenɪsɪyo dánɪ Judayɪ wɪ Poro aɲɪ rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ ɲweaɲagɪ nɪwɪnɪro re egɪawixɪni. Ámá e epɪroyɪ egɪáyo sɪmírɪrɪ nɪwiemero omɪ fá nɪxero ²⁸ rɪaiwá re rɪgɪawixɪni, “Negɪ Isirerɪyɪné rɪxa sɪmɪɲɪ neainɪpoyɪ. Ámá re roɲɪ royɪ ámá xwɪá nɪmɪnɪ ɲweagɪáyo nuréwapɪyemeri ámá negɪ gwɪ axɪ imónɪɲwári nánɪ uréwapɪyiri negɪ ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ nánɪ uréwapɪyiri negɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪɲwá riwá nánɪ uréwapɪyiri nerɪná apɪ nɪpɪnɪ nánɪ ‘Sɪpírɪni.’ urarɪɲorɪni. Sa apɪnɪni marɪfá, ámá Girikiyɪ wɪ aɲɪ rɪdiyowá yarɪɲwá riwámɪ nipemeámɪ nɪwiapɪrɪɲɪpɪmɪ dánɪ ɲwɪá imónɪɲɪ re rɪxa xórórɪ eɲɪrɪni.” nɪrɪro ²⁹ —Xámɪ ámá Esia pɪropenɪsɪyo dánɪ Tɪropimasoyɪ rɪnɪɲo Poro tɪni aɲɪ apimɪ nawɪni emearɪɲagɪi wɪnɪfá eɲagɪ nánɪ xɛɲwɪ re mogɪawixɪni, “Poro omɪ rɪdiyowá yarɪɲwáiwámɪ ínɪmɪ nipemeámɪ fɪwiapɪɲorɪni.” xɛɲwɪ nɪmoro nánɪ rɪaiwá eɲɪ tɪni nɪrɪróná e nɪrɪro ³⁰ ámá aɲɪ apimɪ ɲweagɪá nɪnɪ sɪmɪmiákwɪ e yarɪgɪápi arɪfá nɪwiro mɪrɪ nɪbɪmiro Poromɪ fá nɪxero rɪdiyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ níropémi peyeáaná apaxɪ mé ówanɪ nɪnɪ nɪyára ugɪawixɪni.

Romiyɪ porisowa Poromɪ urápɪgɪá nánɪrɪni.

³¹ E nemowa Poromɪ nɪpɪkianɪro nánɪ yarɪná ámá wɪ porisowámɪ seáyɪ e imónɪɲomɪ xwɪyɪfá re urémeagɪawixɪni, “Jerusaremi ɲweáyɪ nɪnɪ sɪmɪmiákwɪ inarɪni.” urémeáagɪa ³² o aɲaɲɪnɪ xegɪ porisɪ wamɪ tɪni

awami seáyí e wimónigfáwami tñni ñiwirimeámi Poromi píkianro yarigfe nání wéaná ayf porisowa tñni wigf seáyí e wimóniño tñni weapariñagfa ñiwintoro ámi Poromi iwanf meá pñni wiárigfawixini. ³³ Pñni wiárfagfa porisowami seáyí e wimóniño anwi e ñibiri Poromi fá ñixerí xegf porisf wami re uriñinigini, “Gwf senfá wirfkaú tñni yípoyí.” nuriri ayo yarinf re wiarñagini, “Ámá ro gorini? O pí éfrini?” ³⁴ Yarinf e wiarñagi aiwi ámá e epfroyf egfáyf xwamiánf ñiriro wí xegf bi nání riro wí xegf bi nání riro nero arikif yarñagfa o arfá kwíkwíkwíkwí ñiwirí nání o yarinf wiarñipí e dání ñjfa píraninf imónipaxf meñagi ñiwintiri re uriñinigini, “Porisoneyá aniwámi nání ñimeámi úpoyí.” urfagi ³⁵⁻³⁶ omi ñiméera warfna ríxa ámá e epfroyf egfáyf númi nuro rfaiwá ímf tñni “Rurápapikiarño?” ñiriga warfna awa ríxa anf iwámi sfña wáiwf tñnf e ñirémorfna ámá Poromi píkianro yarigfáyf porisowami urápapikianro yarñagfa nání omi seáyí e ñimfeyoaro ñixirimi peyigfawixini.

Poro Judayf xfomi umeararigfapi owákwimintiri uriñipi nánirini.

³⁷ Porisowa ríxa wigf aniwámi ñimeáa páwianro yarfná awami seáyí e wimóniñomi Poro re uriñinigini, “Nioni xwiyfá bi anani ririminiréini?” urfagi o re uriñinigini, “Ai, joxi Girikiyf pñné anani rariniñi. ³⁸ Ayináni re nimónarini, ‘Joxi ámá Isipiyf xámi re riño, “Émáyo míf xfdwanigini.” ñiriri ámá 4,000 gwf mónigfá, Iríkiarigfái rinñowami ñiwirimeámi ámá diñf meñe nání uño, ayf joximani.’ nimónarini.” urfagi ³⁹ Poro re uriñinigini, “Ámá joxi rarino, ayf nionimani. Nioni anf onimiá yof mirininf

bimi dājonimani. Sirisia p̄ropenis̄tyo an̄j Tasas̄tyi r̄in̄ij̄pimi dānj̄ Judaȳ won̄ir̄ini. Waun̄t̄ r̄ix̄inj̄t̄ b̄i or̄ir̄im̄ini. Ámá t̄tyo xw̄iȳfá our̄in̄iri anani s̄ij̄w̄f nan̄ir̄ir̄éini?” nur̄iri ⁴⁰ o r̄ixa anani xe our̄in̄iri s̄ij̄w̄f w̄ináná Poro s̄ij̄á waíw̄tyo e n̄irómáná ámá aȳf xw̄iȳfá m̄ir̄ipa oépoȳin̄iri wé ówan̄j̄t̄ nuyiri r̄ixa ŋ̄ij̄ifá imónáráná wiḡf Xib̄iruȳf p̄né t̄ni nur̄iri re ur̄in̄iḡini,

22

¹ “Rárowaȳt̄né, ápowaȳt̄né, xw̄iȳfá ámá w̄i n̄ixekw̄im̄oar̄iḡf̄ap̄i wákwin̄im̄in̄iri searáná anani ar̄fá nip̄r̄ir̄éoi?” ur̄fagi ² ar̄fá w̄ifáȳf Poro nur̄ir̄iná wiḡf Xib̄iruȳf p̄né t̄ni rar̄in̄aḡt̄ ar̄fá n̄iwiro erówár̄f aí b̄i mé aga ŋ̄ij̄ifá imónár̄faḡfá Poro ámi re ur̄in̄iḡini, ³ “Nioni Judaȳ won̄ir̄ini. Sirisia p̄ropenis̄tyo an̄j̄ yōf Tasas̄tyi r̄in̄ij̄pimi ḡf nókí n̄ix̄ir̄in̄oni aí an̄j̄ r̄ipimi dāni xwé iwiaron̄áon̄ir̄ini. Neḡf nearéwap̄tyaḡf Gameriero n̄in̄iréwap̄tyir̄iná ŋw̄f ikax̄f eán̄ij̄p̄i neḡf ar̄fowa neaiap̄iḡf̄ap̄i nāni aga x̄ixeni p̄irán̄ij̄f n̄iréwap̄tyin̄j̄f en̄aḡt̄ nāni agwi seȳt̄né Gor̄ixomi ox̄f̄daneȳin̄iri s̄im̄f n̄ixead̄p̄en̄iro yar̄iḡf̄apa nioni en̄i ax̄ip̄i e imón̄in̄áon̄ir̄ini. ⁴ Aȳnāni en̄íná nioni ámá Óf ‘Gor̄ixo t̄fām̄ini imón̄in̄o.’ r̄in̄ij̄tyimi diñj̄t̄ w̄ikw̄f̄roar̄iḡfá an̄in̄im̄ix̄im̄in̄iri nāni xean̄ij̄f n̄iwiri ox̄f̄yorani, ap̄ix̄f̄yorani, gw̄f n̄tyiri gw̄f an̄j̄tyo wáragáon̄ir̄ini. ⁵ Neḡf apax̄f̄pán̄ij̄f imón̄in̄j̄f xwéoi t̄ni neḡf ám̄iná mebá imón̄iḡf̄áwa t̄ni en̄i ‘O nepa e yagor̄ini.’ sear̄ipax̄f imón̄in̄o. Awa neḡf Judaȳ an̄j̄ yōf Damas̄ikas̄tyi r̄in̄ij̄pimi ŋweaḡf̄áȳf nāni paȳf nearo niapowáráná nioni ámá e ŋweaḡfá óf ax̄f̄yimi x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf en̄i an̄j̄ r̄ipimi dāni r̄in̄ij̄f meá̄r̄ix̄in̄iri ayo t̄á n̄ixer̄i gw̄f n̄tyimáná ámi re nāni n̄imeámi b̄im̄fá nāni an̄j̄ r̄ipimi p̄ni n̄iwiar̄im̄i nuri Damas̄ikas̄tyo nāni ujan̄iḡini.

Poro “Api yaríná Gorixo níkinímixiḡrini.” urinḡ nánirini.

⁶ “E nemoni nuri nuri Damasikasi tḡḡ aḡwi e rémómíniri neri rixa ikwawedf enáná re enḡnigini. Aḡfnami dáni wá sḡwá mímḡḡ inḡf xwé bi nókiárénapḡnigini. ⁷ Wá api nókiárénapána nioni xwáyo nípkínimeari arḡá wáýf xwýfá bi re nírinénapḡḡi wiḡanigini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nani xeanḡḡ níkararḡnini?’ nírinénapḡḡi ⁸ re urḡanigini, ‘Ámináoxtini, joxi goxtirini?’ urḡḡi o ‘Nioni Nasareti dánḡ Jisasoni joxi xeanḡḡ níkararḡnonirini.’ nírfagi ⁹ — Ámá nioni tḡni warḡḡáwa wá nókiárénapḡḡi píranḡḡ sḡwá níwinaxḡdḡro aiwi o tḡni xwýfá rinarḡgwḡlomi arḡá nípkwini mḡwḡawixini. ¹⁰ ‘Joxi xeanḡḡ níkararḡnonirini.’ nírfagi re urḡanigini, ‘Ámináoxtini, nioni pí oeniri nírarḡnini?’ urḡḡi Ámináo re nírinḡnigini, ‘Joxi níwiápnimeámi Damasikasi jḡapimi nani nuri e rémóána ámá wo nísimeari e éwinḡniriri rirḡpearḡpi nani áwanḡ ririnḡḡo.’ nírfagi ¹¹ nioni wá api sḡwáyo nínpḡrori sini sḡwá mímḡḡ níniniri sḡwá manḡpaxḡ niarḡḡḡi nani ámá nioni tḡni warḡḡáwa wéyo árḡwḡ nínimaxḡrḡro Damasikasiyo nani níniméra nuro e níremori ḡweanána ¹² ámá wo, xegḡ yoḡ Ananiasoyi rinḡḡo —Judayḡ aḡḡ apimi ḡweagḡáýf níni ‘Ámá awiaxḡ worini.’ rinagḡorini. Negḡ ḡwḡ ikaxḡ rinḡḡḡpi bi múroagomani. Anḡḡ minḡ nípinini xḡxenḡ axḡḡi xḡdagorini. ¹³ O níbiriri nioni tḡḡ aḡwi e nírómáná re nírinḡnigini, ‘Gḡ nírixḡmeáo imónḡḡ Soroxini, díxḡ sḡwá ámi aneḡ.’ níráná re enḡnigini. Gḡ sḡwá ámi naniri omi sḡwá winḡanigini. ¹⁴ Omi sḡwá winána o re nírinḡnigini, ‘ḡwḡá negḡ arḡowa xḡdagḡo joxi e éwinḡniriri wimónarḡḡḡi nani níjḡá eri Wé Rónḡḡomi

eni siɲwí winiiri xfoya maɲɲyo dani xwiyfa rarfa arfa wiri oeniri riripeaɲɲirini. ¹⁵ Áma niyoní xfo nani áwanɲ nurirfa jɲwanɲoxi wfa nirokiarirfa siɲwí winiiri arfa wiri éfpi nani repiyí wirfa nani riripeaɲɲirini. ¹⁶ Ayinani joxi pí nani siní yomɲɲí yarɲɲini? Rixa niwiapɲimeari wayí meai. Joxi Ámináomi rixɲɲí urirɲipimi dani dixí fwi yarɲɲɲipi yokwarimí nsiiri wayí píranɲɲiniɲ rironɲoɲ. nírɲagi nioni axɲpi e eɲanigini.

“*Gorixo* Poroni émayí tɲɲimini rirowarɲɲinigini.” urɲɲí naniirini.

¹⁷ “E nemoni ámi Jerusaremi nani nibiri aɲɲ ridiyowá yarɲɲwá riwami dani xomɲɲí niyɲkwiri Ámináomi xwiyfa ririmi niwirfa ikwɲkwɲ niyáiriri wenɲɲí éayí ¹⁸ Ámináo re nírariɲagi winiɲanigini, ‘Joxi siɲwí nani arfa niri eɲɲpi nani aɲɲ rɲipimi dani urána arfa misipa eɲɲɲí eɲagi nani joxi siní mepani. Aɲɲni aɲɲ rɲipimi pɲini niwiarimi ui.’ nírɲagi ¹⁹ nioni re urɲɲanigini, ‘Ámináoxini, nioni éwapɲnagapi áma re ɲweáyí nini niɲfa imonɲoɲ. Áma joxi nani dɲɲí rɲkwɲroarigfa yo nioni fa nixeri gwɲ aɲɲyo niɲwɲaririri iwanɲ ni méperɲ yagáoni eɲagi nani wianɲɲíyí rixa niɲfa imonɲoɲ. ²⁰ Joxi nani wáf urimeagɲ Sɲtipenomi pɲikigɲina nioni aɲwi e nírómána “Ayí omi nɲpɲikironá apáni yarɲoɲ.” niyaiwiri omi pɲkiarfa wigɲ iyfa awi mearonɲanigini.’ urɲagi aí ²¹ Ámináo re niriɲɲinigini, ‘Joxi ui. Nioni ná jfami émayí tɲɲimini rirowarimfa eɲagi nani joxi anani ui.’ niriɲɲinigini.” urɲɲinigini.

Poris seáyí e imonɲo Poromi éf uminɲɲí naniirini.

²² Áma e eɲroyí egfa ayí Poromi arfa niwia nibfasána aiwi xwiyfa “Émayí tɲɲimini rirowarimfarini.”

niriñfiriñi.” rfe nani arfa niwimána xwiyaá xwamiánf niriño ímf tñni re rigfawixini, “Ámá e imóniño xe oñweaniri sñwá wñipaxf mñeaimónarini. Rixa rurápapikiariño?” ²³ Xwamiánf e nira nuróná wikf ayikwá niwóga mñwarinagf nani wigf iyfa niwirayiro úpirixá mñmeámf yáñiro xwfa sikf úpirixá mñmeámf yáñiro yarinagfa ²⁴ porisf seáyf e imóniño sekaxf re uriniginini, “Omi porisone negf añf riwamiñimeáa nípawiro ámá ayf xwamiánf niwiróná rfa tññf wianiro yarinigfapi mñkñpi nani waropárf oneainiri nani sikwfa ragf pñrf nuyikiro yarinñf imñmf wípoyf.” urfagi ²⁵ awa omiñimeáa nípawiro sikwfa ragf pñrf uyikianiro nani gwf jáaná Poro Porisf añwi e roñomi re uriniginini, “‘Romiyfá ñwá ikaxf re rinini,’ risimónarini, ‘Ámá Romiyf womñ mñkñpi nani pfa mé xamiñ sikwfa eápoyf.’ rinini.’ risimónarini?” urfagi ²⁶ poriso arfa e niwimána seáyf e wimóniño tññf e nani nuri re uriniginini, “Ámá Romiyf romiñ joxi pi wimñiri yarinini?” urfagi ²⁷ porisf seáyf e imóniño Poro tññf e nani nípawiri re uriniginini, “Jiwaniñoxiñ nireñ. Joxi Romiyf woxirani?” urfagi o “Oyi.” urfagi ²⁸ porisf seáyf e imóniño re uriniginini, “Nioni gapimanowamiñ ñigwá xwé wíaná ‘Romiyf woxirini.’ ninñriño nimixigfárinini.” urfagi Poro re uriniginini, “Gf inóki tñni ápo tñni eníñá dani Romiyf wimixigfípaú enagfi nani nioniñ gf nókiñixirñe dani Romiyf imóniñá wonirini.” urfagi nani ²⁹ porisf sikwfa ragf pñrf nuyikiro yarinñf wianiro nani gwf járfáwa wáyf niwinñrñ omiñ wáramogfawixini. Wigf porisf seáyf e wimóniño eniñ “Poro Romiyf worfani?” niyaiwiriñ ñijfañ nimónimána “Omiñ senfa tñni gwf jípoyf.” urff enagf nani wáyf winiginini.

Poro xwiyfá wákwínimínirí nání Judayf mebaowa awí eánigfe dání uríñf nániríní.

³⁰ Poriso, sá weño wáfapí tfiní Judayf omí ux-ekwímoarígáfapí nání xixení nijfá oimónimínirí omí níkwewárímáná wamí sekaxf re urowárapíñiniginí, “Apaxfpaníñf imónigfá xwéowa tfiní Judayf mebaowa tfiní awí oeánfpoyí.” nurowárapirí awa ríxa awí eánaráná Poromí níméra níwepfiní awa síñwí anigfe éf uráraríñiniginí.

23

¹ Poro mebaowamí síñwí agwí níwínárirí re uríñiniginí, “Gf níríxímeáoyíné, Goríxo síñwí aníñáná amípí nioní iwamfó dání sfá riyimí nání enápi nípiní aí nání dñf níyaikirorfná bí nání ayá sfwí mániró dñf peá nunaríní.” urfagi ² apaxfpaníñf imóníñf xwéo, Ananiasoyí ríñño ámá Poro tñf e añwí e rogfáyo “Omí wé manfyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poro Ananiasomí re uríñiniginí, “Kíkéróníñf ínimí pfpfwí enagi aí seáyí e xwfá nanfñf eáníñf roxíní, Goríxo joxí ení wé nírúpíkákwiníño! Joxí negf ñwí ikaxf nírínirí eáníñfpa xwíríxí nímeminí e éf níñwearfná ñwí ikaxf apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ urfípi nání ‘Ayf apání yaríñiní.’ rísimónaríní?” urfagi aí ⁴ ámá e rówapígfáyf míxí re urígfawixíní, “Joxí ananí apaxfpaníñf imóníñf xwéomí ikayfwí uraríñoxíraní?” urfagfá ⁵ Poro re uríñiniginí, “Níríxímeáoyíné, ‘Apaxfpaníñf imóníñf xwé worfani?’ mtyaiwí nerí ríní. Xwiyfá Bíkwyfo re nírínirí eáníñagi nání, ‘Joxí segf seáyí e nimónirí seamenñweagfá wo nání xwiyfá sípí bí mirípaní.’ nírínirí eáníñagi nání o seáyí e imóníñfpi nání nijfá nimónirí síñwiríyí, wí

e riñiniri éamani.” nuriri aí ⁶ mebaowa wa Sajusi imoniri wa Parisi imoniri enagfa niwiniri gf Parisi rowa gwf onimonfpoyiniri enj tñi re uriniginini, “Niriximeáoyné, nioni Parisi wonirini. Parisi imonigfi wiyauya xewaxonirini. Nioni ‘Áma pegfáyf ámi niwiápnimeaprfárinini.’ niyaiwiri dñf kikayonagi nani xwirixf nimearigfonirini.” urarfná ⁷ Parisiowa tñi Sajusiowa tñi wiwini mixf nriñnowieániro dñf bi biaú nixiriro yanf epayonigfawixini. ⁸ Ayf rípi nánirini. Sajusiyf re rarigfáyfirini, “Áma pegfáyf ámi wiápnimeapaxf menini. Anfnajf wí menini. Kwíyf eni menini.” rarigfáyfirini. E neri aí Parisiyf “Nipini anani imonipaxf imonini.” rarigfáyfirini. Apimi dani dñf bi biaú nixiriro yanf nepayoniro ⁹ xixewiamf nriñnowieága nuro ñwf ikaxf eánñfpimi mewegfa Parisiowaya wa niwiápnimearo Sajusiowa tñi ximiximf niniro nriñrona re urigfawixini, “Áma ro fwf bi éo mimoninagi wininwinini. Anfnajf worani, kwíyf birani, omi xwíyfá uránáyf, ayf pí eninjo?” nuriro ¹⁰ xixewiamf ayá wí nriñnowieága wiápnimearfná porisf seáyf e imoninjo Poromi midimidani mimixeawiamf ninirona omi didiyimf nero pikiprixiniri xegf porisowami sekaxf re uowaraiginigini, “Soyné niwepñiro enj neánro ayo Poromi nurápiro negf porisf anj riwami nani nimeami yapfpoyi.” uowaraíana awa xixeni o urfpa e egfawixini.

¹¹ Poro sfá ámi rixa wiyimi arfwiyimi sa wenana Ámináo miwfmidani nurónapiri re uriniginini, “Joxi dñf sixf ínei. Jerusaremí tfo dani xwirixf rimearfná joxi nioni nani ‘Sñwf e winiri arfa e wiri enarini.’ urarñfpa émayfyá anj xwé Romiyo eni axfpi urirfa

enjagi nání dínjǎ sixǎ ínei.” urínjíniginí.

Judayǎ Poro nání mekaxǎ megǎ nániríní.

¹² Wáfǎ tǎnǎ Judayǎ wí Poro nání mekaxǎ nimeróná awá ɲwǎ nɲwiráríníro sǎɲǎ womǎ dání re rínigǎwaxíní, “None iníǎǎ mǎnǎpa erane aiwá mǎnǎpa erane néra nurane Poromǎ pǎkíwaé dání ámǎ nǎpaxǎ imónanǎwáríní.” níríníro ¹³ —Ámá mekaxǎ níméro “Sǎɲǎ romǎ dání rarínjwíní.” rǎǎǎwá ámá 40 wiáǎ múrogǎwáwáríní. ¹⁴ E nemowa apaxǎpánǎɲǎ imónǎǎǎ xwéowa tǎnǎ Judayǎ ámínáowa tǎnǎ tǎǎǎ nání nuro yumǎ re urǎǎǎwaxíní, “None awá ɲwǎ nɲwirárínírane sǎɲǎ womǎ dání re rínǎwáríní, ‘Poromǎ sǎnǎ mǎpǎkǎpa neranéná aiwá bǎ aǎwǎ mǎmepaxǎ imónǎɲwíní.’ Sǎɲǎ womǎ dání e rǎnǎǎwá enjagi nání ¹⁵ soyǎné tǎnǎ mebáowa tǎnǎ ámǎ xwirǎǎ nǎwiro yarínjǎ wiayanǎrónǎɲǎ nimóníro porísǎyo seáyǎ e wimónǎɲomǎ wǎǎ re urepearǎpoyǎ, ‘Joxǎ none Poromǎ ámǎ pǎránǎɲǎ yarínjǎ wianǎ nání nǎmeámǎ weapeǎ.’ urǎpoyǎ. None omǎ nǎpǎkǎianǎ nání yumǎ áyá eánanǎwíní. Poromǎ nǎmeáa nǎweapírǎ sǎnǎ aɲwǎ e mǎbǎpa enǎnǎ nǎpǎkǎianǎwáríní.” urǎǎǎwaxíní.

¹⁶ Poromǎ xexírǎmeáǎyá nǎíwo “Awa yumǎ áyá eánarínjoi.” rǎnarínjagǎ arǎ nǎwirǎ porísowayá aɲiwámǎ nání nurǎ nǎpáwirǎ Poromǎ áwanǎ urǎǎǎ ¹⁷ o porísǎ womǎ “Eǎnǎ.” nurírǎ re urínjíniginí, “Íwǎ sǎkǎɲǎ ro dǎǎǎ porísǎ seáyǎ e simónǎɲomǎ xwǎyǎ wí áwanǎ urínǎ nání o tǎɲǎ e nání nǎpemeámǎ uǎ.” urǎǎǎ ¹⁸ o íwǎ sǎkǎɲomǎ nǎpemeámǎ porísǎ seáyǎ e wimónǎɲo tǎɲǎ e nání nurǎ re urínjíniginí, “Poro, gwǎ ɲweaɲo ‘Eǎnǎ.’ nǎnǎrírǎ re nǎrínjoi, ‘Íwǎ sǎkǎɲǎ ro xwǎyǎ wí dǎǎǎ seáyǎ e simónǎɲomǎ urínǎ nání o tǎɲǎ e nání nǎpemeámǎ

ut.' nírřagí nípemeámi barířiní." urřagí ¹⁹ porisřyo seáyí e wimóniřo omí wéyo fá nixiriri nimeámi aigí wí e nání nurí aigířpi nřęweámáná yarířf re wiřinigiřni, "Xwiyfá joxi áwanřf níririřpi pí xwiyfárini?" urřagí ²⁰ o re urřinigiřni, "Judayřf xwiyfá ná bini sřmf e nita nuróná re rinřawixini, 'Poromi ámi mřkřpi nání yarířf bi wianřniřf nimónřrane porisřyo seáyí e wimóniřomí yapř re urėwapiyiwanigini, "Wřáríná joxi Poromi mebaowane xwirixřf ámi bi umeanřwá nání nimeámi weapřřixini." urřwanigini.' rinřawixini. ²¹ Ámá 40 wiářf múrogřáwa awá řwřfá nřęwirářiňro sřřá womi dání re rinřawixini, 'Omí pikíwaé nání aiwá minřpa erane iniřřf minřpa erane éwanigini.' nřřinřro omí pikianřro nání řixa yumří áyá neánřro řęweařagřa nání awa nurowárenapřro yarířf síaná arřá miwipani. Awa joxi řixa re uráná, 'Wřáríná nioní Poromi soyřné řřřf e nání anani nimeámi weapřmřfárini.' uráná nání xixeni nřřinárřro wenířf nero řęweařo." urřagí ²² porisř seáyí e imóniřo íwřf sřkřřomí arřá jřyikř norí re urowářiřinigiřni, "Xwiyfá joxi repřyřf nřniriřf áwanřf nírřřpi nání ámá womi aí 'Nioní omí e urřini.' murřpani." urowářiřinigiřni.

Poromí Piriimiá Piriso řřřf e nání wiowiářiřf nániriřni.

²³ Porisř seáyí e imóniřo xegřf porisřf áminá imónigřáyřf waumi "Eřni." nuriri re urřinigiřni, "Awagwí porisřf éřf řřni mřxřf yarigřáyřf 200 apimi 'Nikřniriřf řęweapoyi.' urřiri osřyo nřęweámáná mřxřf yarigřáyřf 70 apimi 'Nikřniriřf řęweapoyi.' urřiri wákwiriřá řřni mřxřf yarigřáyřf 200 apimi 'Nikřniriřf řęweapoyi.' urřiri nemáná řixa árřwřyimi 9:00 p.m. imónáná ařřf yoř Sisariayřf řinřřřpimi nání upřři nání awí eaářřpiyiřf.

²⁴ Osí wí ení Poro seáyí e éf níjweámáná uní nání nímeári omí éf numíga nuro pírímíá Píriso tńjé e wárfpoyí.” nurírí ²⁵ payí re rńńjé wínánńjé rńwamńjé eanjńigńń,

²⁶ “Nioní Kírodiast Rísiasoní payí rńna pírímíá Pírisoxí tńjé e nání nearí wńrénaparńńń. Negí áminá seáyí e imónńjoxí nioní yafí bí osimńń. ²⁷ Judayí ámá romí fá níxńro rńxa nípkianńro yarńjagí nioní arfá ‘Romíyí worńń.’ níwirńná gí simńjé nínarígíyí tńń mńrfí nurane omí éf umínńwanigńń. ²⁸ Nioní omí uxekwńmoarígíapí mńkńpí nání níjé imónńmí nání wigí Judayí mebáowa xwíyí ímíxarígíe nání nímeámí nurí aiwí ²⁹ omí xwíyí nuxekwńmoróná none píkíxí bí urńro gwíyipaxí bí urńro míyarńjagí níwínńrń xwíyí wigí jwí ikaxí eánńjípímí dání wíwanńjéyí mńxí rńnarígíapí nánńń uxekwńmoarńjagí wínńjanigńń. ³⁰ Ámá wo níbńrń áwanjé re níráná, ‘Judayí Poromí píkianńro nání yumí mekaxí mearńjot.’ níráná nioní sńń mé omí joxí tńjé e nání níwiowárénapńrń ámá omí uxekwńmoarígíayo sekaxí re urńanigńń, ‘Nuro pírímíáoyá síjwí anńje dání uxekwńmóńrńxńń.’ urńanigńń. Ayí xwíyí rńxa apńrńń.”

³¹ Porisowa wigí seáyí e wimónńjot sekaxí urńńpa axńpí nero árńwíyímí Poromí níméra nuro anjé yofí Adipatńrńsńyí rńńńjípímí nírémore ³² rńxa wńfá ónáná porísí síkwí tńń warígíáwa xe osńyo níjweámáná mńxí yarígíáwa Poromí ananń re dání níméra oúpoyńńrń pńń níwíarńmí ámí wigí porísí anjwámí nání úagí ³³ awa níméra nuro rńxa Sísaríayo nírémore pírímíáo tńjé e

náni nuro payí mɪni nɪwiro Poromi eni xfo tɪŋí e nɪwárɪróná “Ayí rorɪni.” urɪagɪa ³⁴ pɪrimiaó payína nurápɪrɪ rɪxa íá nɪrómáná “Ro áamá nioni umeŋweaŋáyo dánɪ worɪani? Mɪ dánɪorɪani?” nɪyaiwiri Poromi yarɪŋí re wiŋɪnigɪni, “Pɪropenisí gɪyo dánɪoxɪrɪni?” urɪagi Poro “Sirisia pɪropenisíyo dánɪonɪrɪni.” urɪagi ³⁵ o re urɪŋɪnigɪni, “Ananɪrɪni. Áamá joxɪ rɪxekwɪmoarɪgɪáyí rémónapáná díxɪ xwɪrɪxɪ arɪá simfárɪni.” nurɪrɪ wami sekaxɪ re urɪŋɪnigɪni, “Omɪ gapɪmanɪ aŋɪ mɪxɪ ináyí Xeroto mɪragiwámɪ nɪŋwirárɪro meŋweápoyɪ.” urɪŋɪnigɪni.

24

Piriso Poroyá xwɪrɪxɪ arɪá wiŋɪ nánɪrɪni.

¹ Rɪxa sɪá wé wú óráná apaxɪpánɪŋí imónɪŋí xwéo, Ananiaso tɪni Judayɪ meba imónɪgɪáyí wa tɪni áamá womɪ —O xwɪrɪxɪ neróná xwɪyɪá wurɪyarɪŋí worɪni. O xegɪ yoɪ Tetasorɪni. Omɪ nɪwirɪmeámɪ Sisaria nánɪ nɪwero pɪrimiaómi nɪwímearo xwɪyɪá Poromi xwɪrɪxɪ umeanɪro nánɪpɪ urɪagi ² Poromi “Eɪni.” nurɪro o rɪxa báná Tetaraso Poromi nuxekwɪmorɪná pɪrimiaómi re urɪŋɪnigɪni, “Negɪ áamɪná awiaxɪ seáyɪ e imónɪŋí Pirisoɪni, joxɪ neameŋweaŋagi nánɪ nene mɪxɪ bɪ minɪ kikiɪáni ŋweaŋáná xwiogwɪ rɪxa obaxɪ pwéɪnigɪni. Joxɪ díŋí píránɪŋí neŋwɪperɪ nɪneameŋwearɪná amɪpɪ eŋíná dánɪ nɪpɪkwɪni mimónɪŋɪpɪ díŋí joxɪyá tɪni gwɪ axɪrí imónɪŋwaéne neaeyíroiarɪŋagi nánɪ agwɪ rɪxa naŋɪ nimóga warɪŋwɪni. ³ Negɪ aŋɪ gɪmɪ gɪmɪ apɪ nɪpɪni e neaiarɪŋo, ayɪ joxɪnɪ eŋagi nánɪ nene nɪjɪárɪni. Ayɪnánɪ yayɪ tɪni rɪrarɪŋwɪni. ⁴ E nerɪ aiwɪ nioni ayá wí áxémá siáráná anɪŋí sinɪnigɪnɪrɪ joxɪ neaiɪŋɪpɪ nánɪ ayá wí rɪrɪmɪméɪni. Sa waunɪ

rìxìṅṅí rìpìní orìrìmìní, ‘Joxì ayá nìnearìmìxìrì píné bì onìrìfòyìnrì sìṅwá neanè.’ orìrìmìní. ⁵ Ámá Poroyì rìnìṅṅí royí s’wí aríkiónìṅṅí neaikárarìṅorìní. Negí Judayí xwíá nìyoni ṅweag’áyo mìxí ép’mìxamòarìṅorìní. Negí ámá aríowa nìneáwapìya big’ápi aríá nìkeamoro yoí sìṅṅí Nasaretene nìrìnrò kumìxìnayí’ápi, ayí o m’kí íkìṅṅrìní. ⁶ Negí aṅṅí rìdìyowá yarìṅwáiwá aí xórór’f emìnrì yarìṅagì nìwìnràné ná fá xìrìṅwanìṅṅí. [Negí ṅwá íkaxí eanìṅṅípi rìnìṅṅípa xwìrìxí oumeaneyìnràné fá xìrì’agwì aiwì ⁷ porìs’ seáyì e imónìṅṅí Risiasoyì rìnrìṅo mìxí nìmónìmì nìbìrì eṅṅí neánìrì omì x’fò nìnearápiwerì ⁸ sekaxí re nearìṅṅìṅìṅṅí, ‘Ámá romì xwìrìxí umeanìrì éfáyíné pìrimíáo sìṅwá tìṅṅí e dánì umé’rìxìṅṅí.’ nearowár’agì nánì barìṅwìní.] Ayìnánì amìpì none rìrarìṅwápi nánì xewanìṅoxì yarìṅṅí nìwìwà nurìṅṅìpìmì dánì ananì none uxekw’fmoarìṅwápi nánì xìxèní nìj’fá imónìr’fìní.” Tetaraso e nurìrì ⁹ Judayowa enì Poromì nuxekw’fmooro pìrimíáomì re urìg’fawìxìní, “Amìpì Poro nánì rìr’fìpi neparìní.” urìg’fawìxìní.

¹⁰ Pìrimíáo Poro rìxa xwìy’fá orìnrì nìkìnrìmónìrì sìṅwá wìnáná Poro re urìṅṅìṅìṅṅí, “Joxì ámá gw’f rìrìmì nìmèṅwearì xwìrìxí nìmeámì bayí’fáyo ar’fá nìwìéra war’fá xwìogw’f obaxí rìmúróṅoxì eṅagì nánì nionì nìj’fárìní. Ayìnánì joxìyá sìṅw’fyo dánì xwìy’fá wákwìnrìmì nánì nìrìr’fá ‘Ayí ananìrìní.’ nìyáiwìrì yayí ninarìní. ¹¹ Ámá rowa re rìrìpax’fìrìní, ‘O Gorìxomì yayí wimìnrì nánì Jerusaremìyo rémorje dánì s’fá ayá wí mar’fá, wé wúkaú s’k’w’f waúnrì wór’fìṅìṅṅí.’ rìrìpax’fìrìní. ¹² Nionì aṅṅí rìdìyowá yarìg’fìwámì dánìranì, rotú aṅṅíyo dánìranì, aṅṅí apìmì wí e dánìranì, wa tìnrì xwìy’fá mìxí rìnarìṅagì sìṅwá nìnanìro mìxí ép’mìxamòarìṅagì nìnanìro meg’fawìxìní. ¹³ Agwì

nìxekwímoarigfá renjipyí pirimiáoxi ‘Nepaxini.’
 yaiwiri nání eni mfkí bi s'wá sipaxí mimóniṅoṅo.
¹⁴ E neri aí awa rirfá ripini, ayí neparini. Nioni
 Ḥwáf negí arfowa x'dagfomi nux'dirfná Óf Gorixomi
 x'darigfáyiyi rininjyimi dání x'darinjári. Ámá
 óf ayimi x'darigfáyí nání awa re rarigfáriní, ‘Negí
 arfowa n'neaiwapiya bigfápi arfá nikeamoro p'ni
 wiárigfáriní.’ rarinjagfá aí nioni s'ni amipí negí ḥwáf
 ikaxí Moseso niri eanjipi t'ni xixeni imóninjipimi
 d'njí w'kwírori amipí w'fá rókiamoagfáwa n'riro
 eagfápimi d'njí w'kwírori enjini. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyí
 n'ni wé rónigfáyíraní, uyíni egfáyíraní, n'ni ámi
 n'wiápnimeapfáriní.’ niyaiwiri Gorixomi d'njí
 ukikayonjini. Wiwanjowa eni axípi e niyaiwiro d'njí
 ukikayonjoni. ¹⁶ Nioni d'njí e niyaiwiri nukikayori nání
 Gorixoyá s'ḥwáyo dániraní, ámáyá s'ḥwáyo dániraní,
 pí pí nerfná ayá sipí minipa oeniri aninjí miní wé
 n'roniri oem'niri yarinjáriní. ¹⁷ Wí e emeagáoni
 xwiogwí wí ríxa nímúrófimi ámi g'f anj e nání n'birí
 njgwí bi g'f ámá gwí axíri imónigfáyíyá uyípeayíyo
 miní wiri Gorixo nání ridiyowá niwiiri éimiginiri
 nimeámi n'birí ¹⁸ ríxa xwiraimimí nininjipi anipá
 éwiniginiri yarinjwápi niyárimáná anj ridiyowá
 yarinjwáiwámi n'páwiri e éimiginiri binjapi yarfná
 ayí s'ḥwáf nanimeagfawixini. S'ḥwáf nanimeááná nioni
 ámá ayá wí t'ni epfroyí neri simímiákwí mé aga kiki'fá
 yarinjagi aí Judayí Esia p'ropenisíyo dánj wí ¹⁹ —Ayí
 nioni nání xwíy'fá bi t'gfáyí enánáyí, n'biro joxiyá
 s'ḥwáf t'njí re dání n'ixekwímoro s'ḥwáryí, nanj
 imónim'niri éfrini. ²⁰ Ayí joxi t'njí re m'bi'pa éagfá
 nání nioni Jerusaremyo mebáowa awí eánigf'e dání
 xwirixí n'ni'neróná xwirixí nápi s'ḥwáf winigfápi

náni re rogíá rowa wiwanɨgowa áwanɨ ‘Ná ripirini.’ orirɨpoyi. ²¹ Mepa oenwiriyɨ, awa Jerusaremio dani xwirixɨ nimearɨná xwiyaɨ nioni imɨ tɨni re urɨɨá rɨpini ‘Nioni “Ámá pegáyɨ ámi wiáptɨnimeapɨrɨárɨni.” nɨyaiwiri kikayonagi nani agwi soyɨné xwirixɨ nimearɨgoi.’ urɨɨá apɨni nani joxiyá sɨgwɨ tɨɨ e dani nɨxekwɨmopaxɨrɨni.” ²² Poro e urɨagɨ aɨ pɨrimia Piriso ámá Óf Gorixó Tɨámɨnɨyi rɨnɨɨyimi xɨdarɨgɨáyɨ nani bi nɨjɨá imónɨɨ enagi nani sɨá xwirixɨ píránɨɨ wimixɨnɨáyɨ nani nájɨe nɨta nurɨ re urɨɨnigɨni, “Porisɨ seáyɨ e imónɨɨo, Risiaso weapána segɨ xwirixɨ píránɨɨ seaimɨxɨyimɨárɨni.” nurɨrɨ ²³ porisɨ Poromi awi mearoarɨgomi re urɨɨnigɨni, “Joxɨ omi awi nimearori aiwɨ gwɨni miyarɨpa éirixɨni. Xe erirɨó eméwinɨgɨni. Xegɨ nɨkumɨxɨnɨrɨ emearɨgɨáyɨ omi arɨrá wianɨro bánáyɨ, pɨrɨ murakipani.” urɨɨnigɨni.

Piriso tɨni xiepi Dɨrusirai tɨni Poromi arɨá wigɨi nánirɨni.

²⁴ Sɨá wɨ rɨxa nórimána enána Piriso tɨni xiepi Dɨrusirai —Í Judayɨ apɨxɨ wɨrɨni. Í tɨni ipaú Poromi awi mearogɨe nɨrémori “Ámá wa omi nimeámi obɨpoyi.” nurɨrɨ Poro rɨxa nɨbiri “Kiraisɨ Jisasomi dɨɨɨ nɨwikwɨrorɨná, ayɨ apɨrɨni.” repɨyɨ nɨwiéra warɨnagi arɨá wiarɨná ²⁵ o “Wé rónɨɨ nerɨná, ayɨ apɨrɨni.” urɨrɨ “Nɨpɨréanɨrɨ nerɨná, ayɨ apɨrɨni.” urɨrɨ “Gorixó ámá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨ nerɨná, ayɨ apɨrɨni.” urɨrɨ yarɨná Piriso rɨxa wáyɨ winɨagɨ re urɨɨnigɨni, “Joxɨ ámi awi nimearoarɨgɨe nani utɨ. Rɨwéná nioni ámi anani arɨá simɨá nani nɨnimónɨrɨná ‘Eɨni.’ rɨrɨmɨárɨni.” nurárɨmɨ ²⁶ nɨɨwearɨná Poro nɨgwɨ bi oniapɨnɨrɨ dɨɨɨ e nukɨkayori wainɨ wainá re yayagɨrɨni. “Ámá wa Poromi nɨwirɨmeámi obɨpoyi.” nurɨrɨ Poro báná o tɨni xwiyaɨ

rínayagíríní. ²⁷ E yayaríná xwiogwí waú ríxa pwéáná ámá síñf wo, xegf yof Posiasí Pesítasoyí ríníño pírímíáo nimónírí Piriso imóníñfí urápáná Piriso re eníñgíní. Judayf nioní nání yayf owínfíoyínírí wíwapíyímínírí nání Poro xe gwí onjweanírí wáríñgíní.

25

Poro Romíyí míxí ináyo xwíríxí píráníñf nímixíyíwíníñgínírí uríñf náníríní.

¹ Pesítaso, pírímíá síñf imóníño pítropeníst o menjweanfyo nírémmáná ríxa sía wíyaú wíyi óráná añf Sisaria ríníñfípmí píní níwíarímí Jerusaremí nání níyírí rémóáná ² apaxfpaníñf imóníñfá xwéowa tñní Judayf wigf seáyí e wimóníñfáwa tñní omí níwímearo Poro nání áwanf nuríróná nuxekwímoayiro awayíní ríxíñf re uríñfawíxíní, ³ “Poromí negf neaimónaríñfí wianí nání ananí ‘Oyí!’ nearíréní? ‘Poromí Jerusaremí tññf re nání wa nímeámí yapfírxíní.’ neaimónaríní.” nuríro ayf ínímí “Óf e áyá neánítrane píkíwaníñgíní.” níyáiwíro e urfagfá aiwí ⁴ Pesítaso re uríñíñgíní, “Poro síní Sisaria gwí ñjweaní. Nítwaníñoní e nání umfá nání añwí e imóníní. ⁵ Ayínání segf Judayíné seáyí e seaimóníñfáwa nioní tñní nawíní úwaníñgíní. Ámá o fwf seaikáríño enánáyf, ananí xwíyífá umearíptríní.” uríñíñgíní.

⁶ Pírímíá Pesítaso e nurínírnáná sía wé wúkaúrání, wé wífúmí dánf waú woraní, síní mí múroñáná Jerusaremí píní níwíarímí Sisaria nání níwerí e nírémorí sá weño wáfapí tñní síá íkwíañwí xwíríxí mearíñfánámí éf níñjweámáná sekaxf re uowáríñíñgíní, “Poromí níwirímeámí bífíoyí.” uowáráná ⁷ wa nuro Poromí nímeámí báná Judayf Jerusaremí dání weapfáyf Poromí

midimidáni nírówapimáná xwiyfa mîwákwínipaxí imóniñf ayá wí nuxekwámoayiro aiwi Pîrimiaó “Neparini.” yaiwini nání mîkf bi síwá wipaxí mimónipa egfawixini. ⁸ E yarfná Poro xwiyfa owákwínimínri nurri re uriniñigini, “Nioni negf Judayf ñwf ikaxí eániñipi bi pírf mîwiaíki eri ridiyowá yarigfiwami eni xórof bi mé eri Romiyf mîxf ináyf Sisaomi eni sípi bi mîwikárf eri enariní.” urfagi ai ⁹ pîrimia Pesitaso Judayf xfo nání yayf owinipoyinri Poromi re uriniñigini, “Nioni dixf xwirixf Jerusalemí dani arfa siri xwiyfa awa rîxekwámoarigfápi eyeyíromf eri emfa nání ‘E nání anani oumini.’ risimónariní?” urfagi ai ¹⁰ Poro re uriniñigini, “Siá íkwiañwf xwirixf mearigfá Sisaoyá manfyo dani imixárinif rînamí dani xwirixf ninimepaxí imóniñe rîxa re roñini. Ayf wí e dani xwirixf anani nimepaxí mimónini. Joxi niñfáriní. Nioni gf Judayo fwf bi mîwikáriniganigini. ¹¹ fwf eri sípi imóniñf nîpikipaxípi bi eri enáoni enánayf, ‘Mîniþikipani.’ rîpaxonimani. E neri aí awa xwirixf nîmearigfápi mîkf mayf imóniñánayf, áma wo awa omi wigf diñf tñni owípoyinri miní nîwipaxí mimónini. Ayínání yarif re osimini, ‘Mîxf ináyf Sisao xewanño nigf xwirixf arfa níwinigini.’ nimónariní.” urfagi ¹² pîrimia Pesitaso xegf gapimanf yarif wiemeanfa nání inimi wurñigfa wa tñni xwiyfa nîrinimáná re uriniñigini, “Joxi ‘Sisao arfa níwinigini.’ rfiyf nání o tñf e nání rîrowáranfwarini.” uriniñigini.

Poro nání Pesitaso Agîripaomi áwanf urif nánirini.

¹³ Rîxa sfá wí órfimí enána Judayfya mîxf ináyf wo —O xegf yof Agîripaoyf rîniñorini. O tñni xexirímeái Benaisí tñni ípaú pîrimia síñf Pesitasomi yayf owiaiyinri Sisaria nání nîbiri e neri ¹⁴ sfá obaxí

e ɲweanáná p̄irimíá Pesitaso xw̄irix̄f̄ Poroyá nán̄i m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Aḡiripaom̄i áwan̄f̄ nur̄ir̄i re ur̄iɲ̄in̄iḡin̄i, “Ámá wo, Piriso gw̄f̄ ɲwirárago ɲwean̄i. ¹⁵ Nion̄i Jerusarem̄iyo nán̄i nur̄i ur̄f̄n̄iɲ̄áná apax̄f̄pán̄iɲ̄f̄ imón̄iḡf̄á xwéowa t̄f̄n̄i Judaȳf̄ wiḡf̄ mebáowa t̄f̄n̄i om̄i xw̄iȳf̄á nuxekw̄f̄moro re n̄r̄iḡf̄awix̄in̄i, ‘Jox̄i om̄i “Nepa sip̄i aȳk̄w̄f̄ m̄iwikár̄iɲox̄ir̄in̄i.” nur̄ir̄i neḡf̄ neaimónar̄iɲ̄f̄p̄i wian̄i nán̄i neaiapet̄.’ n̄r̄f̄aḡf̄a aí ¹⁶ nion̄i awam̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Rom̄iyene re yar̄iɲ̄wám̄an̄i. Ámá x̄f̄om̄i uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áȳf̄ t̄f̄n̄i s̄in̄i nawín̄i ax̄f̄ e awí neán̄iro om̄i xw̄iȳf̄á aȳf̄ uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áp̄i nán̄i wákwin̄im̄in̄ir̄i s̄in̄i m̄ir̄ipa eɲáná amíná ámá wiḡf̄ wimónar̄iɲ̄f̄p̄i xe ow̄ipoȳin̄ir̄i wiar̄iɲ̄wám̄an̄i.’ ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i. ¹⁷ Aȳin̄an̄i awa re nán̄i n̄iweap̄iro awí eánáná nion̄i s̄in̄i mé w̄f̄ap̄i t̄f̄n̄i xw̄irix̄f̄ nán̄i siá íkwian̄w̄f̄nam̄i éf̄ n̄iɲweámáná wam̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Ámá om̄i n̄iwir̄imeám̄i b̄f̄poȳi.’ ur̄f̄aḡi ¹⁸ om̄i n̄imeám̄i báná uxekw̄f̄moar̄iḡf̄áwa éf̄ n̄iroro nuxekw̄f̄moróná f̄w̄f̄ m̄iwákwin̄ipax̄f̄ imón̄iɲ̄f̄ nion̄i ‘Ap̄i nán̄i uxekw̄f̄mop̄f̄r̄ir̄éoi?’ yaiwiɲ̄áp̄i nán̄i muxekw̄f̄mó nero ¹⁹ sa wiḡf̄ ɲw̄f̄á imón̄iɲ̄f̄p̄i n̄imepero ‘Ap̄i ner̄f̄n̄á ap̄i ner̄f̄n̄á, aȳf̄ anan̄ir̄in̄i.’ r̄inar̄iḡf̄áp̄i nán̄i m̄ix̄f̄ r̄in̄iro ámá p̄iȳf̄ wo Jisasoȳi r̄in̄iɲo —O nán̄i Poro ‘S̄in̄i s̄iɲ̄f̄ ɲwean̄i.’ rar̄iɲor̄in̄i. O nán̄i m̄ix̄f̄ r̄in̄iro eḡf̄awix̄in̄i. ²⁰ E yar̄iɲ̄aḡf̄a n̄w̄in̄ir̄i nion̄i re yaiwiɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Xw̄irix̄f̄ nápi n̄iɲ̄f̄á imón̄im̄i nán̄i ar̄ige ner̄i p̄irán̄iɲ̄f̄ yar̄iɲ̄f̄ wiayim̄in̄ir̄éin̄i?’ n̄iyaiwir̄i d̄iɲ̄f̄ udud̄f̄ ninar̄iɲ̄aḡi nán̄i om̄i re ur̄iɲ̄an̄iḡin̄i, ‘Nion̄i d̄ix̄f̄ xw̄irix̄f̄ Jerusarem̄i dán̄i ar̄f̄á sir̄i xw̄iȳf̄á awa r̄ixekw̄f̄moar̄iḡf̄áp̄i eyeyr̄óm̄f̄ er̄i em̄f̄a nán̄i “E nán̄i anan̄i oyim̄in̄i.” r̄isimónar̄in̄i?’ ur̄f̄aḡi aí ²¹ Poro yar̄iɲ̄f̄ re niɲ̄in̄iḡin̄i, ‘M̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisao xewan̄iɲo ḡf̄ xw̄irix̄f̄ ar̄f̄á nin̄f̄a nán̄i f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i on̄imeɲwean̄i.’ nimónar̄in̄i.’

nirfagi porisf wami sekaxf re urɨɨjanigini, ‘Nioni Sisao tɨɨf e nani wiowarimfae nani awi mearofrixini.’ urɨɨjanigini.” Piriimiá Pesitaso e urfagi ²² Agiripao re urɨɨɨnigini, “‘Nioni eni áma omi arfa bi owimini.’ nimonarini.” urfagi “Wíaríná joxi eni anani arfa wirfáriní.” urɨɨɨnigini.

Agiripao tɨɨni Benaisi tɨɨni Poromi arfa wigfi nanirini.

²³ Sá wegfa wíapi tɨɨni Agiripao tɨɨni Benaisi tɨɨni ípaú okiyfa ninfisana wa nimoniga wigf anj xwe awi eanarigtiwami nipawiri poristy seayf e wimonigfawa tɨɨni áma anj apimi seayf e nimoniri meɨweagfawa tɨɨni eni nawini nipawiro éf ɨweanana pirimiá Pesitaso wami sekaxf nuriri Poromi rixa niwirimeami baná ²⁴ re urɨɨɨnigini, “Míxf inayf Agiripaoxi tɨɨni áma nini yawawi tɨɨni re awi eanigfayfne tɨɨni xwiyfá bi osearimini.” nuriri re urɨɨɨnigini, “Áma ro nani Judayf nini nioni anj ripimi ɨweanaranani, Jerusaremi nani uanaranani, gf arfa enae dani imi tɨɨni ‘Xe siɨf ouni.’ minaimonarini.’ nrayarigfa romi siɨwfw winfpoyf. ²⁵ Omi yarɨɨf niwia nuri aiwi fwf o enfp nani pikipaxf imonɨɨf bi nani pfa meginarɨɨjanigini. Xewanɨo ‘Sisao xwirixf nioniyá arfa níwinigini.’ nirfagi nani nioni omi Sisao tɨɨɨf e nani wiowarimfa nani rixa rarɨɨjarini. ²⁶ E neri ai xwiyfá negf míxf inayf aminá Sisao nani ‘Poro e enɨrini. E enɨrini.’ niriri payf neari wiowarimfa nanipi sini pfa nimegini nani nioni omi áma niyfneni yarɨɨf wiayiro míxf inayf Agiripaoxi anipaxf wiayiri mfkf iperf eprfpimi dani o xwiyfá nioni anani payf eapaxf bi searini nani omi seyfné tɨɨɨf re nani ‘Eini.’ urfini. ²⁷ Ayf rípi nanirini. ‘Gwf ɨweanf wo xfomi uxekwmoarigfapi nani rfwamɨɨf

meá sa niwíowárirínáyí, ayí xaxáníḡ nerí emfíni.'
nimónaríni." uríḡnigíni.

26

¹ Agírípao Poromí re uríḡnigíni, "Joxí díxí ení ananí reí." uríḡḡ Poro wé ní mómáná xwíyí wákwínímíní nání re ríḡnigíni, ²⁻³ "Míxí ináyí Agírípaoxíni, joxí síwí Judayene yaríḡwápi níni níjía erí nene 'Apí nerínáyí, Goríxomí píráníḡ xídaráḡwíni.' nírinírane díḡ xíxegíni moaríwápi nání níjía erí eníni. Apí nípi ní aga níjía xíxeni imóníḡoxí enḡḡ nání nioní joxí aría enḡ dání amípi Judayí níxekwímoaríḡfápi nání níwákwínímíní rímí nání aga yayí ninaríni. Ayínání wauní ríxíḡ rípi orírímíní, 'Gí xwíyí níwákwínímíní raríḡápi joxí aría ní níriná aníḡ mísínípa oení.' nimónaríni.

⁴ Nioní enína síni onímíáiná dání agwí re nání néra bíḡápi nání Judayí níni níjía ríni. Onína dání gí gwí axírí imóníḡfáyí tíni níḡwearí Jerusaremí dání xwé iwíaróná ríni. ⁵ Enína dání nioní Parisiyí — Judayí Goríxomí oxídaneyíníro neróná díḡ xíxegíni bí bí moaríḡfápímí dání gwí ní móga ugía ayí ayo níyoní Parisiyí ríníḡfáyí ḡwía xerwíríríníḡfápi wíníyíyáyo seáyí e múroní. Ayí Goríxomí níxídároná yaríḡfápa nioní ení níxída bíḡápi nání Judayí níni níjía ríni. Ámá ayí 'Áwaní oraneyí.' níwímónírínáyí, 'Nepa Poro e yagoríni.' níripaxíríni. ⁶ Agwí nioní Goríxo negí aríowamí nuríni símímaníyo tíníḡfápi nání 'Neparíni.' níyáiwírí díḡ ukíkayónḡḡ nání ayí xwíyí ní meararíḡḡ. ⁷ Negí Judayí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú ení ikwáwíyímírání, áríwíyímírání, ínína Goríxomí yayí umero xídíro neróná re níyáiwíro

nánì, ‘Nene Gorixoxo negí aríowamì nurìrì símìmanj’yo tìnj’fìpì imónanì nánì éwanìgìntì.’ nìyaiwiro nánì d’nj’ ax’fìpì ukìkayonjoi. Mìx’fì ináyoxìntì, ax’fì apì nánì nionì d’nj’ ukìkayonjagì nánì nig’fì Juday’fì xwìy’fà nìxekw’fìmoarìnjoi. ⁸ Gorìxoxoyá d’nj’fì t’fìntì peg’fày’fì wìáp’fìntìmeaarìg’fàpì nánì sey’fìné pí nánì ‘Wí “Neparìntì.” yaiwìpax’fì mimónìntì.’ yaiwìarìg’fàrìntì?

⁹ Enj’fìnà nìwànìnjoni enì re yaiwiagáonìrìntì, ‘Yo’fì Nasaretì d’nj’fì Jìsasomì d’nj’fì wìkw’fìroarìg’fày’fì xe oépoj’fìntìrì s’nj’w’fì wìntìpax’fì mimónìntì. Xwìr’fà oikìxém’fìntìrì nánì ayá wì ner’fìnà, ay’fì nan’fì yarìnj’fìntì.’ yaiwiagáonìrìntì. ¹⁰ E nìyaiwìrìnj’fìyo dánì Jerusaremìyo rìpì yagárìntì. Apax’fìpánìnj’fì imónìg’fà xwéowa ‘Ámá Jìsasomì d’nj’fì wìkw’fìroarìg’fàyo gw’fì yìpaxoxìrìntì.’ nìntìrìro nìr’fìpeáánà nionì nurì ayo gw’fì yemerì gw’fì an’fìyo nj’wìrárìrì ner’fìnà apìntì yagámanì. Xwìrìx’fì numeranénà ‘Op’kìpoyì.’ r’fày’fì t’fìntì nionì enì nìkumìxìntìrì ‘Op’kìpoyì.’ ragárìntì. ¹¹ Rotú an’fì ay’fì ayo nìpáwiemerì r’fìntìnj’fì nìwiemer’fìnà ‘Jìsasomì s’ntì d’nj’fì m’fìwìkw’fìroarìnj’wìntì.’ nìrìro ikay’fìw’fì umear’fìpoyìntìrì wìwapìyagárìntì. Nionì ámá ay’fì nánì wìk’fì r’fà ápìáw’fìntìnj’fì nónarìnjagì nánì ay’fì nuro émáy’fì an’fìntì aì nj’weanánà nionì enì nùm’fì nurì fà nìx’fìtra wagárìntì.

Poro “Nionì apì nìwìntìrìnj’fìpìntì dánì k’ntìmónìnjárìntì.” urìnj’fì nánìrìntì.

¹²⁻¹³ “Mìx’fì ináyoxìntì, nionì e néra nur’fìnà apax’fìpánìnj’fì imónìg’fà xwéowa nionì Damasìkasi nánì nurì ámá an’fì apìntì Jìsasomì d’nj’fì wìkw’fìroarìg’fàyo enì fà x’fìr’fìwìntìgìntìrì nìntìrìrìpearo pay’fì nearo niapowáránà nionì an’fì apìntì nánì nurì s’ntì ó’fìyo nur’fìnà rìxa ikwawed’fì enj’fìnà w’fà bì an’fìnamì dánì ókìenap’fìagì

winiŋanigini. Sogwí wíá nókiríná anariŋŋipi tñni xixeni marfái, aga seáyi e imóniŋŋipi midimídani nókiárŋagi winiŋanigini. Nionini marfái, áamá nioni tñni ugíáwa eni winiŋfawixini. ¹⁴ Niñoneni xwíáyo nipiŋkíni meámáná nioni arfá wíáyí Xibiŋruyí pñé tñni xwíyíá bi re rinénapŋagi wiŋanigini, ‘Soroxini, Soroxini, joxi pí náni nioni xeaniŋŋi nikárariniŋi? Joxi Jisasomi rñniŋŋi owiminiŋŋi nerfíná jiwaniŋŋoxi ayiŋwíniŋŋi omónariŋŋini.’ rinénapŋagi arfá niwiri ¹⁵ yariŋŋi re wiŋanigini, ‘Ámináoxini, goxiŋŋini?’ urfagi o re niŋiŋniŋigini, ‘Nioni Jisasoni joxi xeaniŋŋi nikárariniŋŋini.’ ¹⁶ E neri aí joxi niwiápñimeari éf roŋi. Nioni ripi emi náni joxi tñámini simóniniŋi. Joxi nioni náni ámayo wáf nuriyemeri agwi siŋwí nanariŋŋi ripi náni áwanŋi urirfa náni ririŋpeáini. Apini áwanŋi urirfa náni marfái, amipi ríwíyo síwá simfápi náni eni áwanŋi urirfa náni ririŋpeáini. ¹⁷ Nioni dixí gwí axíri imóniŋfáyí sípi sikáraniro yarfíná éf rimiŋniŋi émayí — Ayí joxi nioni náni wáf urirfa náni rirowárimfáŋŋini. Ayí sípi sikáraniro yarfíná éf rimiŋniŋi simfáŋŋini. ¹⁸ Ayí ripi náni joxi émayí tñámini rirowárimfáŋŋini. Joxi wáf nura wariŋŋipimi dani ayí niwiápñimearo siŋwíniŋŋi noxoaro wigí nerfíná sífá yiniŋŋimini yariŋfápi pñni niwiárimni wíá óniŋŋimini náni kinimóniro Seteno meŋweaŋŋimi dani pñni niwiárimni Gorixo meŋweaŋŋimini kinimóniro yarfíná nioni wigí íwí yariŋfápi yokwarimí wiiri áamá nioni diŋŋi niŋiŋwíroro náni nioni gí imóniŋfáyí tñni kumixáŋŋi emífa náni joxi émayí tñámini rirowárimfáŋŋini.’ niŋiŋniŋigini.” nuriŋi ¹⁹ re uriŋniŋigini, “Míxí ináyí Agiripaoxini, ayínáni oriŋá aŋŋinami dani niŋpárenapŋŋipi wí pñŋi miwialki neri ²⁰ re néra uŋáŋŋini. Iwamfó Damastikasiyo

dáni uréwapiyiri Jerusaremí dáni ení uréwapiyiri Judia p̄ropenis̄fo niyoní dáni uréwapiyemerí émayí t̄ñími ení uréwapiyemerí nerína re nura uñárini, ‘Segí f̄wí yarigf̄ápi r̄wfm̄ini mamoro Gorixo t̄fám̄ini uk̄inimóniro nero áma s̄ñwí n̄seanax̄idimerina “Wigí f̄wí yarigf̄ápi r̄ixa r̄wfm̄ini n̄mamoro n̄n̄i r̄fa yar̄ñoi?” seaiawipaxí imóniñ̄ip̄ini éf̄rix̄ini.’ nura uñárini. ²¹ Nioní e néra uñáoní enagi n̄n̄i Judayí wí n̄wiápn̄imearo añí rid̄iyowá yar̄ñwáiwámí dáni fá ninix̄īro n̄p̄kian̄iro éagfa aiwi ²² Gorixo arirá ní enagi n̄n̄i agwi nioní on̄ixwéȳiné s̄ñwí anigfe dáni éf̄ n̄rómáná ‘Wáf rókiamoagf̄áwa t̄ñi Moseso t̄ñi “E nimónin̄f̄ariní.” ragf̄ápi r̄ixa imóniñ̄ir̄ini.’ searariñ̄ini. ²³ ‘Awa re ragf̄áriní, “Áma yeáyí neayim̄ixemeanfa n̄n̄i Gorixoyá d̄ñf̄ t̄ñi ar̄fowayá xwáf piax̄fo d̄n̄i iwiaronf̄omí r̄ñiñf̄ wímeanf̄ariní.” n̄rīro ámi r̄p̄i ragf̄áriní, “Xewaniño xwár̄p̄ayo d̄n̄i wiápn̄imeanf̄a enagi n̄n̄i o iwamf̄ó xwiyf̄á wf̄án̄iñf̄ imóniñf̄ Gorixo ámayo yeáyí uyim̄ixemeanf̄ápi n̄n̄i Judayo t̄ñi émayo t̄ñi wáf ur̄in̄f̄ariní.” ragf̄ápi r̄ixa ax̄f̄pi e imóniñ̄ir̄ini.’ searariñ̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini.

²⁴ Poro xwiyf̄á wákw̄in̄im̄in̄ri n̄n̄i e nura warf̄ná p̄rimiáo Pes̄taso ímí t̄ñi re ur̄iñ̄iniḡini, “Poroxin̄i, joxí xaxá nerí rar̄iñ̄ini. D̄ixí n̄ñf̄á xwé imóniñ̄f̄pi xaxá r̄imeariní.” ur̄fagi aí ²⁵ Poro re ur̄iñ̄iniḡini, “Áminá seáyí e imóniñf̄ Pes̄tasoxin̄i, nioní xaxá nerí m̄irariñ̄ini. Nepaxiñf̄ imóniñ̄f̄p̄ini searariñ̄ini. D̄ñf̄ s̄ixí n̄ȳin̄imáná searariñ̄ini. ²⁶ Ayí r̄p̄i n̄n̄ir̄ini. M̄ixí ináyí ro am̄ipí nioní searariñ̄ápi n̄n̄i n̄ñf̄á imóniñagi n̄n̄i d̄ñf̄ s̄ñj̄a neánariní. Apí, ayí ín̄imí p̄ñf̄ mimóniñf̄ enagi n̄n̄i ‘Omí wiárí m̄imúropaxí imónin̄i.’ nimónariñagi n̄n̄i omí n̄itamf̄xw̄in̄ri murí n̄p̄ini

repiyí niwiéra warinini.” Pesitasomi e nurimáná ²⁷ re uriniginini, “Míxí ináyí Agiripaoxini, ‘Wáf róki-amoagfáwa nírro eaagfápi nepa rinini.’ riyaiwinini? Joxí díní e yaiwinoxi enagi nání nioni nijfárinini.” urfagi ²⁸ Agiripao Poromi re uriniginini, “Axínáni ná bini niniríná ‘O Jisasomi díní wikwíropaxorini.’ rínaiwiarinini?” urfagi ²⁹ Poro re uriniginini, “Nioni ‘Gorixomi rixini bí oseauriyimini.’ nimónarini. Joxí nánini marfái, ámá stá riyimi arfá niarigfá nini nioni ná bini searánarini, anini miní searánarini, nioni Jisasomi díní wikwíroarinípa niyínéni eni axípi níwikwíroro nioni imóninípa axípi oimónipoyiniri nimónarini. Nioni gwí niyigfá rípi seyíné eni axípi oseayipoyiniri miseararinini.” uriniginini.

³⁰ Míxí ináyo tñni píriniá tñni Benaisi tñni niwiápinimearo ámá ayí tñni nawini éf ηweagfáyí eni niwiápinimearo ³¹ wiwini wí e éf nírómáná re rinigfawixini, “Ámá o anani nipikipiri nánirani, gwí ηwiráripiri nánirani, íwí bí menjirini.” nírro ³² Agiripao píriniá Pesitasomi re uriniginini, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwirixí nioniyá nieyíroíwiniginini.’ miripa neri sinwiriyí, ayí anani kikiáfá wáripaxirini.” uriniginini.

27

Poromi Romiyí aníyo nání sipixíyo wiowárigfá nánirini.

¹ Ríxa none nání re rárinináná, “Romiyí aníyo Itariyi rininípinini nání sipixíyo owiowáraneyí.” rárinináná porisí 100 bimi seáyí e wimóniní wo —O siminí wínarigfá Sisaoyái rininípi worini. O xegí yoí Juriasoyí rininíporini. O Poromi tñni gwí ηweagfá wami

tíni ní méra ouniri wiowáraná ² Adíramitiami dánfýfýá sípíxí wo Esia píropenisí tífí ririwámíni umíniri yaríngagi níwínirane áamá wo xegí yofí Arisítakaso —O Masedonia píropenisíyo aní yofí Tesaronaika dánjoríni. O tíni nawíni nípíxemoánirane níjwearíná xwáfípimi píni níwiárimí nurane ³ sípíxomi sá wejwáone wáfípi tíni aní yofí Saidoniyi ríníngípiimi níwiékínímearane ayoáaná Juriaso Poromí ayá nurím+xiri nání xegí níkumíxiniri emearígíáyí mírangí owípoyíniri ayí tífí e nání xe ouniri síjwí wíníngínigíni. ⁴ Ámi sípíxomi nípíxemoánirane aní apimi píni níwiárimí nuranéná imíngí símímíni níneaxemí baríngagi nání níyakía nurane nání píringwí Saipírasiyi ríníngípiimi oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ imanípámi nuranéná Sirisia píropenisíyo tíni Pabiria píropenisíyo tíni ní múróá nurane Risia píropenisíyo aní yofí Mairai ríníngípiimi níwiékínímearane nayoámáná ⁶ porisí 100 bimi seáyí e wimóníngi Arekísadíría dánfýfýá sípíxí wo Itari píropenisíyo umíniri yaríngagi níwíniri nímeámí níneaurí o tíni sípíxomi nípíxemoánirane ⁷ aní apimi píni níwiárimí nurane sípíxo awayini awayini waríngagi nání síá ayá wí nóróá nurane ríá meakíroaríngagí níwínirane aníngí miní neríngípiimi dání aní yofí Naidasiyi ríníngípiimi tífí e anwí e níré mómáná imíngí símímíni níneaxemí baríngagi nání níyakía nurane xwáfá símíní imóníngí Sarímoniyi ríníngípiimi ní múrorane píringwí yofí Kírítíyi ríníngípiimi oríwámí dání níyakirane ⁸ sípíxí omíngí mearígíáwa ríá nímeakíroro sa aníngí miní neríngípiimi dání Kírítí tífí imanípámi níxída nípurane wí e “Rawírawá símíní ríwongí Naní Imóníngi” ríníngi —E aní Rasia ríníngípiimi dání anwí eríni. E rémonwanigíni.

⁹ Sfá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judayí íwí yarígfápi Goríxo yokwarímí wíhí nání díní mopírí nání aiwá ηwíá ηwirárínarígfáyí ení ríxa múrófímí enáná xwiogwí nání rawírawá samíηí mīwearíηíná enagi nání Poro arfá jiyikí norí ¹⁰ re uríηínigíní, “Ámáoyíné, gí díní re nimónaríní, ‘Agwí none re píní nīwíárímí ámí sīpíxomí nīmeámí nuranénáyí, xwíríá ikíxénípaxíríní.’ nimónaríní. ‘Saní nīmeámí waríηwápi tíní sīpíxo tíní anínínfá nání marfáí, none ení anínánfáwáríní.’ nimónaríní.” urfagi aí ¹¹ porisí 100 bimí seáyí e wimóníηo sīpíxomí omíηí mearíηo tíní sīpíxomí xiáwo tíní awáú rarígfípi nání díní nífá wíagi nání omí Poro yopa muríginíηínigíní. ¹² Ayí ipí sīmíní ríwoηí sīpíxo ηweanípimí xwiogwí nání rawírawá síwífá yíáná sīpíxí píráníηí wepaxe mimóníηagi nání ámá ná sīpíxíyo ηweagfápi re rínárigfawixíní, “Ananí e epaxí enánáyí, re dání píní nīwíárímí sīpíxomí nīmeámí nurane ipí sīmíní ríwoηí yoí Pinikasíyí ríníηíwámí —Sīmíní ríwoηí awá píríηwí Kírítípimí axí ríwámíní ríwoηíwáríní. Xwífá mídání mídání wíápínímeaní enagi nání e rawírawá wíηwí mé enjeríní. Sogwí wearíηímí dání ríwónapíηíwáríní. Awámí nírémorane rawírawá síwífá yaríná awámí ηweáwaníginí.” rínárigfawixíní.

Rfíwípi xwé éáná rawírawá imeamfkwí ení náníríní.

¹³ Imíηí rawírawá tíηí ríwámí dání sīpíxomí Pinikasí tíηí e awayíní nīxemí upaxípi baríηagi nīwíníroná “Sīmíní ríwoηí none ráríwáwámí nání ananí sīpíxomí nīmeámí upaxíríní.” nīyaiwiro ainíxí gwíyo dání mamówáríníηí ípeanípí nīmíxearo sīpíxomí nīmeámí nuróná píríηwí Kírítí imanípá tíηí e aηwí e dání nīxífa

nɪpuro ¹⁴ sɪnɪ ná jɪfamɪnɪ e munɪɲáná re enɪnɪgɪnɪ. Rɪwɪpɪ ɪkɪfá jɪjimɪ epaxɪ bɪ —Imɪɲɪ apɪ yoɪ Miwɪmɪnɪ Barɪɲɪpɪyɪ rɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ tɪɲɪmɪ dánɪ nɪweapɪrɪ ¹⁵ sɪpɪxomɪ xɛɲweááná sɪpɪxɪ sɪmɪ imɪɲɪ barɪɲɪmɪnɪ mémopaxɪ enɪgɪ nánɪ negɪ wanɪrɪ yarɪɲwaé nánɪ pɪnɪ nɪwiárɪrane “Imɪɲɪ xe nɪméra oneaunɪ.” nɪyaiwirane e yarɪná ¹⁶ none pɪrɪɲwɪ yoɪ Kodayɪ rɪnɪɲɪpɪmɪ orɪwámɪ dánɪ nɪpurɪná imɪɲɪ bɪ onɪmɪápɪ yimáronɲáná ewé sɪpɪxomɪ dánɪ níropémɪ warɪɲwápɪ anɪɲɪ minɪ nerɪɲɪpɪmɪ dánɪ nɪmɪxeáa nɪbɪrane sɪpɪxo tɪɲɪ e enɲáná ¹⁷ sɪpɪxomɪ ikwiáranɪrane nánɪ nɪmɪxeáa nɪyapɪrane nɪkwiárɪmáná sɪpɪxɪ xwéo orónowɪnɪgɪnɪrɪ sámi tɪnɪ xegɪ sɪpɪxɪ miwɪ mɪdɪmɪdánɪ nɪxemɪ nɪbɪro gwɪ nɪja nɪpwémáná sɪpɪxo enɪ tɪnɪ nɪxemɪ nurɪ xwɪá ipɪ seáyɪ e rɪwoɲáná ɪnɪmɪ aɲwɪ e imónɪɲɪpɪmɪ —Apɪ yoɪ Sairɪtasɪyɪ rɪnɪɲɪpɪ Apɪrɪka dánɪ aɲwɪ erɪnɪ. Apɪmɪ sɪpɪxo aɲɪnɪ nurɪná sɪxɪ úronɪgɪnɪrɪ wáyɪ winɪɪgɪ sɪpɪxo awayɪnɪ ounɪrɪ ainɪxɪ gwɪ yurárɪnɪɲɪ ɪpearɪɲɪpɪ nɪmamówárɪro níropémɪ nuróná imɪɲɪ xe nɪneaxemɪ oneaunɪrɪ winɪɲwanɪgɪnɪ.

¹⁸ Sɪpɪxomɪ sá weɲwáone wɪápɪ tɪnɪ sɪpɪxo wiápɪnɪmearɪ eámorɪ néra warɪɲagɪ awa sɪpɪxo nayɪ oenɪrɪ saɲɪ wɪ emɪ mɪmeámɪ nero ¹⁹ sá weɲwáone wɪápɪ tɪnɪ sɪpɪxɪ omɪɲɪ mearɪgɪfáwa wiwanɪɲjowa sɪpɪxomɪ saɲɪ unɪɲɪ ɪkwearɪ ɲwɪrárɪrɪ yarɪgɪfáyɪ bɪ emɪ mɪmeámɪ egɪawɪxɪnɪ. ²⁰ Rɪwɪpɪ sɪmɪ tɪnɪ anɪɲɪ sɪpɪxomɪ xɛɲweaarɪná sɪfá obaxɪ ayá wɪ órɪɪgɪ aɪ sɪɲɪ tɪnɪ sogwɪ tɪnɪ bɪ anarɪɲagɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpa nerane nánɪ “Ámɪnɪ rɪwarɪɲwɪnɪ?” nɪyaiwirane sɪɲwɪ mɪwɪnaxɪdɪpa nerane nánɪ dɪɲɪ “Wɪ e niwɪékɪnɪmearane sɪɲɪ wanɪwárɪnɪ.” nɪyaiwia warɪɲwápɪ dɪɲɪ peá nɪmónɪrane “Rɪxa nanɪnanɪwárɪnɪ.” nɪyaiwia nurane ²¹ awa sɪfá ayá

wí neamúroaríná nĩmeamĩwiáronĩgĩnĩrĩ ayá s̄wí uroarĩjagĩ nánĩ aiwá mĩnĩ néra numáná eñáná Poro nĩwiáptĩnĩmearĩ ámáyo áwĩnĩ e nĩrómáná re urĩjĩnĩgĩnĩ, “Ámáoyíné, nionĩ searĩjápimĩ arfá nĩniro nĩnĩx̄dĩro pĩrĩjwí Kĩritĩyo pĩnĩ nĩwiárimĩ sipĩxo nĩmeámĩ mupa nero s̄jwĩrĩyí, segí amĩpĩ xwĩrfá ikĩxénĩrĩ anĩpá imónĩrĩ éfpĩyí wí e emĩnĩrĩ éfmanĩ. ²² E seararĩjagĩ aiwĩ sipĩxĩ ro xwĩrfá nĩkĩxénĩrĩ aĩ ámáone wí anĩnanĩfwá meñagĩ nánĩ d̄jĩf peá mĩmónĩf s̄nĩ d̄jĩf sixĩ oseainĩnĩ. ²³ Ayĩ rĩpĩ nánĩ seararĩjĩnĩ. Sfá rĩyimĩnĩ ár̄fwĩyimĩ Gorĩxo —Nionĩ ámá oyáyĩ imónĩjá wonĩrĩnĩ. Oyá añĩnajĩ wo nionĩ t̄jĩf e nĩrónapĩrĩ ²⁴ re nĩrĩjĩnĩgĩnĩ, ‘Poroxĩnĩ, joxĩ Romĩyĩ añĩyo ananĩ nĩrémorĩ mĩxĩ ináyĩ Sisao xwĩrĩxĩ rĩmenĩfe s̄mĩmanĩf e urorfárinĩ. Ayĩnánĩ s̄nĩ wáyĩ mĩsinĩpanĩ. Arfá nĩ. Gorĩxo joxĩ t̄nĩ ámá sipĩxĩ romĩ ñweagfáyĩ t̄nĩ nĩyĩnénĩ xe s̄jĩf oúpoyĩnĩrĩ yaiwĩf enagĩ nánĩ woxĩ aĩ inĩgĩf namipaxfmanĩ.’ ²⁵ Añĩnajo e nĩrĩf enagĩ nánĩ soyíné d̄jĩf sixĩ oseainĩnĩ. Ámáoyíné, nionĩ Gorĩxomĩ d̄jĩf re wĩkwĩronĩnĩ, ‘Nionĩ nĩrĩfĩpĩ x̄xenĩ nimónĩnĩjot.’ nĩwĩkwĩrorĩ nánĩ e seararĩjĩnĩ. ²⁶ E nerĩ aĩ imĩjĩf s̄nĩ nĩneaxemĩ warfíná pĩrĩjwí bĩmĩ sixĩ úroanfwarĩnĩ.” urĩjĩnĩgĩnĩ.

²⁷ None r̄fwĩpĩ rawĩrawá Edĩriayĩ rĩnĩjfwámĩ sipĩxomĩ nĩneaxemĩ warfíná rĩxa sfá wé wúkau s̄ikwĩf waú waú imónĩf̄f̄yimĩ ár̄wegĩf imónáná sipĩxĩ omĩjĩf mearĩḡfáwa “Xwíá bĩ t̄jĩf e rĩxa añwĩ erfani?” nĩyaiwiro ²⁸ gwĩf e e k̄kwĩrfá neaárĩga puñfĩrĩ t̄nĩ iwamfó neróná “Xwíá s̄nĩ ná mĩmĩranĩ? Sa mĩmĩ onĩmiápt̄ranĩ?” yaiwĩarĩḡfá rĩ nĩmearo nĩmamówá r̄o iwamfó s̄jwĩf nĩwĩnax̄dĩróná xwíá s̄nĩ ná mĩmĩ enagĩ nánĩ 40 mita imónĩjagĩ nĩwĩnĩro ámĩ bĩ t̄nĩ nũfásáná

ámí bí nímamówáriro xwáfá tńńf e ríxa 30 mita enjagí nńwínro ²⁹ sípíxí imńńf nńxemí nuríńá wí e sńńáyo sńxí úronńgńńrń sípíxí ámí bí tńńí nńxemí mupa oenńrń íkwémńńfyo dání ainíxí ípeaarńńf wírńkaú wírńkaú nńmamówárimáná wáfá ańńńń oónńńrń wígf íkayńwń nńra ugńawixńń.

³⁰ Sípíxí omńńf mearńgfáwa sípíxomí pńńí nńwíarńńí éf owaneyńńro ámáyo yapń nńwíwapńyiro “Sípíxí sńmńyo dání ení ainíxí ípearńńf bí mamówáranńrń yarńńwńń.” nurńro ewépá rawńrawáyo ikwíarńńáná apámí nńpíxemoánńrń éf owaneyńńro ríxa mamówárarńńá ³¹ Poro porisń 100 bímí seáyń e wimónńńomí tńńí xegń porisowamí tńńí re urńńńńgńńń, “Ámá sípíxí omńńf mearńgfá rowa sípíxí romí none tńńí mńńweapa nerńńáyń, soyńńé sńńf nuro xwáfá tńńf e rémopńńméoń.” uráná ³² porisowa mńńń nńwíápńńmearo ewépá gwń nńyimáná awayńń mamówárarńńgfáarń mńńf nńwákwirowa rawńrawáyo mamówáarńgfawixńń.

³³ Wáfá óńńe nánń Poro enń rńrémíxí nńwia nurń re urayńńńgńńń, “None rńwńpń rńpń nánń ayá sńwń nearoarńńagí nánń aiwá mńńń mńmńwiańkń nńńrane yarńńá sńá obaxń ríxa nóra nurń agwń ríxa wé wúkaú sńkwń waú waú imónńńfyrńńń. ³⁴ Ayńńánń nionń enń rńrémíxí nńseairń ‘Aiwá bí nńmearo nńpoyń.’ seararńńńń. Sewanńńfńńé aiwá nńńro oerńkiemeánńpoyńńrń seararńńńń. Woxń aí bí manńńpa epńń enjagí nánń seararńńńń.” nurńmáná ³⁵ bisńkerńá bí nńmearń wígf sńńwń anńgfé dání aiwá apń nánń Goríxomí yáyń numemáná nńkwńńrń ríxa narńńá ³⁶ ámá nńń ení ríxa dńńf wáfá bí wónńagí aiwá bí nńmearo nńńro ³⁷ —Ámá sípíxíyo ŋweanńwáene ayń 276 enerńń. ³⁸ Nene ríxa apánń nńńmáná sípíxo nayń oenńrń wńf aiwá mńńńwápń

rawírawáyo emí mímeámí egfawixíntí.

Sípíxo sixí núrortí orónowiníḡf náníriní.

³⁹ Ríxa wáf ónáná áríwiyimí “Xwáf bí aḡwí eríní.” yaiwífápi síḡwí níwíníróná mí mómíxípa nero aí símíní ríwḡḡf bí iníkiní wíáronḡḡf níwíníro e epaxí eḡánáyí, sípíxo nímeáa níyirane e oiwiékínímeaneyíníri éfáyí ⁴⁰ wa ḡwí ainíxí ípeaaríḡḡf mamówáríníḡḡf rawírawáyo ípeaḡe amí xe oépeaníri níkwewára pwaríná wa imíḡḡf símíní ríwḡḡfpimí nání níxemí oneauníri sípíxoyá rapírapí nemíméa nípeyíro soná ení níkwearo iníkiní wíáronḡe nání omíḡḡf níméra waníro yaríḡḡḡf aí re eḡínigíní. ⁴¹ Sípíxo xwáf ínímí eḡáná rawírawá akwínfáná ríwḡḡe sixí núrortí símí xwáfáyo xáíwí noranjáríníri nání wíḡwí bí mepaxí imóníḡḡf rawírawá sípíxí íkwémíḡḡfyo miákwiayíáná sípíxo ríxa orónowiaríḡḡf wíníḡfawixíntí. ⁴² Sípíxo ríxa orónowiaríḡḡf níwíníro porisowa xámí re rínáríḡḡf eḡḡf nání “Sípíxo sípí éánáyí, ámá ḡwí ḡweaḡfá none awí mearoaríḡwáowa iníbé neáa éf upíríxíníri pípíkímí éwaníḡíní.” ríníḡḡfápa “Ríxa opíkianeyí.” rínaríḡḡḡf aiwí ⁴³ porisowamí seáyí e wimóníḡḡo “Poromí níméra nurí Romíyí aḡfíyo xíxeni rémówaníḡíní.” níyaiwirí nání awa wianíro yaríḡḡfápi pírf nurakírí sekaxí re nearíḡínigíní, “Ámá iníbé waríḡfáyífné ríxa nímwírí níxeamoro iníbé neáa nuro imanḡf e iwiékínímeápayí. ⁴⁴ Iníbé míwaríḡfáyífné íkfá wáráraní, sípíxo ororómí inífpíraní, fá níxírímáná níkwíaríḡa nuro imanḡf e iwiékínímeápayí.” nearíḡḡf nene axípi e nerane nání wo aí iníḡḡf mínámí níneneni imanḡf e iwiékínímeaḡwaníḡíní.

28

Porom Moritayo ηweañána wimóniηfipi nánirini.

¹ Nene wo maníni nineneni imanji e niwiékñimeámána áma e dánfyi “Piriηwí riyi xegí yoí Moritai riniηfyirini.” rariηagfa arfa niwirane roñána ² ayí none neaiapaniro nání ayá tñni nero iniá anijí siyamó erí imijí riri yariηagi nání rfa nikaámána nineneni nineaipemeámi nuro rfa tñji e neawaragfa aí ³ Poro rfa kirijí bia awí neari sarfwa neri nimeáa nibiri rfa ikaárarfna re enjigini. Weaxfa wo rfa usinagi niremímeámi nfiwapiiri Poroyá wéyo sidijí nori ririwiñiginini. ⁴ Ririwíagi wé éf muxeáána sidiro sini yekwironagi áma piriηwí ayimi dánfyi siηwí e niwiniro wiwini re riniηfawixini, “Áma ro rawirawáyo minamio aí áma pikixwiró enj worfani? Ayinani ηwfa anjnamí dánj imóniηfáyí ‘Xe siηí mupa oeni.’ yaiwiarigfapi dani weaxfa sidijí rfa onoi?” riniηagfa aiwí ⁵ Poro weaxfáomi wíwífa nrori rfa nikaárimána rñijí bikwi onimiápi aí mwinijiginini. ⁶ Rñijí bikwi onimiápi aí mwinijagi aiwí áma ayí “O xegí wé rixa nimininoi.” yaiwiro “Rixa nipiérori piyí neninoi.” yaiwiro nero nání siηwí niwiniro niηwearo ayá wí siηwí niwiniro niηweagfasána “Sipi api wímeaninoi.” yaiwiarigfapi mwiwímeáagi niwinironá ámi dijí siηí bi nimoro re nriηga ugfawixini, “Áma ro ηwfa anjnamí dánj imóniηfyí worfani?” nriηga ugfawixini.

⁷ None iwiékñimeáwaé áma piriηwí apimi áma niyoní seáyi e nimóniri meηweañoyá omijí bi inijí erini. O xegí yoí Pabiriasoyí riniηorini. O yayí ninairi nineaipemeámi nuri none sfá wiyá wiyi o tñni niηwearane miranjí neiarfna ⁸ Pabiriasomi xano

ría pirí wiayiri agwí xoxí urori wiarɨɨagi nání “O simixí wenti.” rarɨɨagí Poro aría e niwiri o weɨe nání nuri nípawiri Gorɨxomi yarɨɨí niwimáná wé seáyí e niwikwiáriti naɨí imixɨɨinigiɨni. ⁹ Naɨí nimiximáná eɨáná ámá pirɨɨwí apimi ɨweagíá simixí yarigíáyí níni Poro omi naɨí imixíípi nání aría niwiro o tíɨí e nání bayaríná naɨí imimixímí eɨinigiɨni. ¹⁰ E yaríná ámá ayí wéyo ni neamero aiwá amípi naɨí bí ni neaiapa nuro none rixa pirɨɨwí apimi píni niwiáriti wanti yaríná óf e sipixíyo nuranéná aiwá naníwá nání anipá bí neaiapowárigíawixini.

Poro Romi yo rémoɨí nánirini.

¹¹ None pirɨɨwí apimi emá waú wo ɨweaɨwáone sipixí Arekísadírria dání wo —Rawirawá xwiogwí nání síwá yɨɨagi nání pirɨɨwí apimi e niɨweaɨsáná uminiri yarɨɨorini. O sipixí símí ikayíwí tíni imixinɨɨípi ámá ayá waúnɨí sipixomi símí e imixinɨɨorini. Sipixomi nípíxemoánirane pirɨɨwí apimi píni niwiáriti nurane ¹² aɨí yoí Sairakusiyi riniɨípiimi niwiékínimearane síá wíyaú wíyi e weɨwáone ¹³ ámi sipixomi nípíxemoánirane niyakía nurane aɨí yoí Rijiamiyi riniɨípiimi nírémorane e sá weɨwáone wíápi tíni imiɨí rawirawá tíɨími dání yaparɨɨagi niwinirane sipixomi nimeámí nurane omi sá weɨwáone wíápi tíni siminí riwoɨí yoí Putioraiyi riniɨíwámí nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwiɨwanigini, “Ámá Jisaomi dɨɨí niwikwíroro nání níríxímeá imónigíáyí aɨí rípiimi re wí ría ɨweaɨo?” niyaiwirane píá nerane wí tíni rixa nerímeánirane ayí “Síá wé wíúmi dání waú nene tíni anani re ɨweapaxírani?” nearíagí ayí tíni wíniyí nearíapa e ɨweaɨwanigini. Api api néra níbíwasáná Romi aɨí

tíñf e rémonwanigini. ¹⁵ Romiyo ñweagfá niriñfmeá imónigfáyf wí none nání “Awa ófyimi barinói.” rinarinagfá arfá niwiro óf e owiri-meaneyinro nibiróná wí anf Apiasi tíñf e makerfá imixarigfe awí roro wí Ámá Anf Midánf Nibi-ro Sá Wearigfiwá Wíkaú Wiwáyf rininifpi tíñf e awí roro egfáyo Poro sñwá niwinirfna Gorixomf yayf numeri dñf sxf ininiginini.

¹⁶ None rixa Romi náyo rémóáná gapmanowa Poromi gwf anfyo mñwirárf anf wiwámi xegfpi ñweañána porisf awí mearoarñño xe awí omearonirf sñwá winigfawixini.

Poro Romiyo dánf wáf urinif nánirini.

¹⁷ Poro sfá wiyáú wiyi rixa nórána “Judayf áminá imónigfá Romiyo re ñweagfáyf obfpoyi.” niriñf awa rixa o tíñf e awí eánána re uriniginini, “Gf Judayfne, nioni negf Judayo xwirfá wikixémirini wí mepa eri sñwá enína dánf negf arfowa érowiápnigfápi prf wiafkimirini wí mepa eri éagi aiwi Jerusaremiyo dánf gwf niyigfoni negf Judayf Romiyo minf niwigfárinini. ¹⁸ Romiyo minf niwiagfá ayf xwirixf nini-mero yarñf niñiyiróná fwf nioni nifkipaxf bi menjóni imóninagf ninanro nání rixa Poromi kikiá owáraneyinirf éagfá aiwi ¹⁹ negf Judayf prf wiafkimf nero ‘Wárfpaxomani.’ rigfawixini. E rarinagfá nioni sñwá e niwinirf ‘Go arfá ene dánf ráná xe kikiá ounirf nimixifprfárfani?’ niyairini nání re uriniginini, ‘Romiyf mifx ináyf Sisao gf xwirixf arfá níwiniginini.’ uriniginini. Nioni negf Judayf nání xwiyfá bi uxekwfómofa nání mirarñfni. ²⁰ E nigfá api nání áwanf searimirini nání ‘Awami sñwá niwinirf xwiyfá urimi nání obfpoyi.’ rfaniginini. Ámá Isirerene

yeáyf neayimixemeanfa nánf dñf ukikayoarñwáomf nionf dñf ukikayonagf nánf gwf ainixf rirf nñyininf.” urññniginf. ²¹ E urfagf awa re urigfawixinf, “Judia pñropenifñyo dánf joxf nánf payf bf mñmeanwárinf. Negf wo e dánf enf nñbñrñ repñyf nñneairñnárantf, áwanf nñnearñrñnárantf, joxf nánf sfpíf bf mñnearññrñinf. ²² E nerf af ‘Dñf joxf yaiwiarñf rñpñ, “Gorixomf píránñf xfdarñgñáyf apf apf nerññpimf dánf píránñf xfdarñgñárinf.” yaiwiarññpñ arfá osianeyf.’ neaimónarinf. Ayf none rñpñ nánf arfá nñwirane nñjñá imónñagwñ nánf rñrarñwñinf. Ámá Óf Gorixó tñámñf inññyiyf rñnññyimf nñxñdñro gwf mónñgñáyf nánf ámá amf amf ñweagñáyf ‘Ayf nanf mñyarññot.’ rñnarñgñá nánf none nñjñárinf.” urigfawixinf.

²³ Judayf áminá awa “Sfá ayimf Poro xwñyñfá nearñnfá nánf awíeánñwanñgñinf.” nñrñnárñro sfá ayi rñxa imónáná obaxf añf xfo ñweañiwámf nánf báná wñf mónññmñf dánf sfápf tñnf nánf Gorixó amáyf xegf xwioxñyo mñmeámf nerf umeñweanñápf nánf áwanf nurñrñná repñyf nñwiéra urñ nionf Jisasomf dñf wñkwñroarññápa ayf enf owñkwñrñpoyññrñf o nánf nuréwapñyirñná ñwñ ikaxf Moseso nñrñrñ eaññpimf dánf tñnf wñf róki-amoagñáwa nñrñro eagñápfimf dánf tñnf mññf niroá urñ nerf nura warñná ²⁴ wa xfo urarññpñ arfá nñwiro “Neparñnf.” wñpñmónñagf aiwñ wa arfá nñwiro dñf mñkwñrogñawixinf. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarññpñ nánf dñf bf biaú nñmoro nánf xwñyñfá ná bñnf rñnárñpaxf mñmónf yarñná Poro xwñyñfá yoparf rñpñ uráná omf pñnf nñwiárñmñ ugñawixinf, “Kwñyf Gorixoyápf wñf rókiamoagf Aisaiaoyf rñnññomf ‘Joxf amá ayo nurf e urññrñxñnf.’ uráná o nurf negf arñowéyo aga xñxenñ re urññrññnf, ‘ “Seyñné arfá néra nuro af nñjñá wñ

imónipírífámani. Sɨɨwɨf naga nuro aí diɨf ‘Ayɨf apírífani?’ wí mopírífámani.” ’ urɨfírɨxɨni. Ayɨf rɨpɨ nánɨrɨni. Wigɨf diɨf tɨni néra warɨgɨfáyɨf miɨf sɨɨánɨɨf imonagɨfa nánɨ rɨrarɨɨni. Wigɨf sɨɨwɨf mɨsupárɨpa ero arɨfá mɨpírónɨpa ero nero sɨɨwirɨyɨf, wigɨf sɨɨwɨf tɨni sɨɨwɨf anɨro arɨfá ero diɨf píranɨɨf neyíro moro wigɨf íwɨf yarɨgɨfáyɨf rɨwɨmɨni mamoro éánáyɨf, Gorɨxonɨ píranɨɨf wimɨxɨpaxɨrɨni.’ Aisaiio Gorɨxo nánɨ e nɨwurɨyirɨná negɨf arɨfowéyo imónagɨfápi tɨni aga xɨxeni nɨrɨrɨ wurɨyɨɨfɨrɨni. ²⁸ Ayɨnánɨ seyɨné aga nɨjɨfá re imónɨpoyɨf, ‘Gorɨxo xɨfo nene yeáyɨf neayimɨxemeámɨnɨrɨf enɨfpi nánɨ wáf urarɨgɨfáwa rɨxa émáyo ourɨpoyɨnɨrɨf nánɨ uowárɨɨfɨrɨni. Ayɨf arɨfá wipírɨfárɨni.’ yaiwɨpoyɨf.” ²⁹ [Poró e uráná Judayɨf mɨxɨmɨxeawiámɨf niga nuro omɨ pɨni nɨwiárɨmɨ ugɨfawixɨni.]

³⁰⁻³¹ Poró e anɨf xɨfo bɨf enɨwámɨf nɨɨwearɨf ámá xɨfomɨ xwɨyɨfá onɨweaneyɨnɨrɨf bɨfáyo yayɨf nɨwimorɨf xwɨyɨfá Gorɨxo ámáyɨf xegɨf xwioxɨyo mɨmeámɨf nerɨf umenɨweanɨfápi nánɨ wáf nurɨrɨf ínɨmɨf bɨf mimónɨf Áminá Jisasɨf Kiraiso nánɨ uréwapɨyarɨfá ámá wí pɨrɨf urakianɨro mepa egɨfawixɨni. E yarɨfá xwiogwɨf wáu múronɨnigɨni.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051